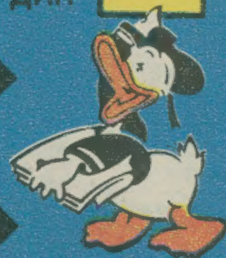
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

12. 10. 1984 ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLV ● 40 ДИН

БРОЈ 1711

Ripley — Веровали или не!

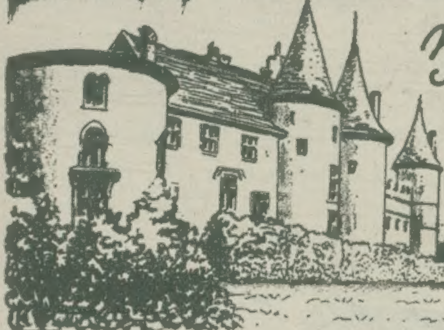

ПРИСТОЈНОСТ изнад свега

ТОМАЗА ЕСТЕВЕЗИ САЛАС ИЗ САЛАМАНКЕ (МЕКСИКО), 1812. ГОДИНЕ ЈЕ ОСУЂЕНА НА СМРТ ЗАТО ШТО ЈЕ ЗА ВРЕМЕ МЕКСИЧКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ ПРУЖАЛА УТОЧИШТЕ ШПАНСКИМ ДЕЗЕРТЕРИМА. БЕЗ СТРАХА ЈЕ СТАЛА ПРЕД ПУШЧАНЕ ЦЕВИ АЛИ, КАДА ЈОЈ ЈЕ ИЗНЕНАДНИ НАЛЕТ ВЕТРА ПОДИГАО СКУТЕ, ЗАХТЕВАЛА ЈЕ ДА СЕ ИЗВРШЕЊЕ ПРЕСУДЕ ОДЛОЖИ ДОК ОНА НЕ ПРИЧВРСТИ СУКЊУ, А ЗАТИМ ЈЕ САМА ДАЛА ВОЈНИЦИМА ЗНАК ДА ПУЦАЈУ.

Битка добијена лојем

ШПАНСКА ВОЈСКА КОЈА ЈЕ НАПАЛА ИТАЛИЈАНСКО ОСТРВО ПАЛМАРОЛУ 1494. ГОДИНЕ, 8 ЧАСОВА УЗАЛУДНО ЈЕ ПОКУШАВАЛА ДА СЕ УСПНЕ УЗ ЊЕНЕ СТРМЕ СТЕНОВИТЕ ОБАЛЕ ЈЕР СУ ИХ БРАНИОЦИ ПРЕЛИЛИ РАСТОПЉЕНИМ ЛОЈЕМ.

Замак Бурмон

У ФРАНЦУСКОЈ ИМА 365 ПРОЗОРА – ПО ЈЕДАН ЗА СВАКИ ДАН У ГОДИНИ. 366. ПРОЗОР ЈЕ ЗАЗИДАН И ОТВАРА СЕ САМО У ПРЕСТУПНИМ ГОДИНАМА.

3 НАРЦИСА

СВАКИ СА ПО 8 ЦВЕТОВА НА ЈЕДНОЈ СТАБЉИЦИ, ИЗРАСЛА СУ ИЗ САМО ЈЕДНЕ ЛУКОВИЦЕ У ВРТУ КАРЛА МЕСЕРА У ГАРДИНЕРУ (САД).

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● пет милиона китова су из необјашњивих разлога покушали да изврше самоубиство на плажи Лас Палмаса, на Канарским острвима. У тој намери успео је само један – нико није могао да га спречи да се добровољно насуче на обалу. Остале су купачи, упркос опирању, успели да врате у море.

●●● у свету је досад продато 100–120 милиона чувене Рубикове коцке. Иначе, њен творац ради у Будимпешти као инжењер у Институту за примењену уметност.

●●● хаубу ролс-ројса и даље ће красити фигура „сребрне леди" иако су је прогласили опасном за саобраћај, нарочито кад аутомобил налети на пешака. Фабрика ће убудуће купцима испоручивати посебно кола, посебно фигуру. Ко хоће може да је остави код куће или да је постави на њено место. Међутим, она се сада при најмањем додиру повлачи негде у унутрашњост аутомобила. Важна је и околност да фигуру нико више не може да украде.

●●● најстарији „младенци" у Финској зову се Франц и Матилда и живе у селу Вајакос-

ка. Њему је 95, а њој 82 године. Решили су да изађу пред матичара да би коначно престале разне приче које се око њих по селу плету ево већ шездесетак година.

●●● један од најуспешнијих атлетичара у античкој Грчкој звао се Лакон. Његова специјалност био је петобој. Победио је на 26, 27. и 28. олим-

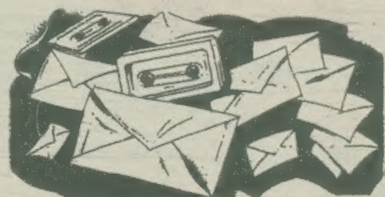
пијским играма. Поред ловоровог венца добијао је, као и остали победници, новчану награду, али не на руке – био је ослобођен пореза на дуже време.

●●● сарадници Института за еволуциону физиологију и биохемију у Лењинграду после веома озбиљних проучавања (која су обухватала и слушање 110 вокалноинструменталних дела, наизменично једним па другим увом) тврде да је лево уво осећајније. Оно лакше распознаје осећања као што су страх, гнев, туга, радост.

●●● до сада су људи у космосу провели укупно око десет година. Ова скоро невероватна бројка добијена је када је сабрано време које су сви космонаути провели у васионским бродовима и орбиталним станицама.

●●● шведско Министарство пошта спрема се да уведе такозвана усмена писма. Уместо хартије користиће се мале магнетофонске касете с траком која може да прими пуних два-

десет минута говора. Продаваће се на сваком поштанском шалтеру. Текст се убележи на траку, касета се стави у коверат и спусти у поштанско сандуче.

●●● на северу Индије у брдима Сивалика нађен је рекордни примерак изумрлог слона, непосредног претка данашњег индијског слона. Дужина кљова је око четири метра, а пречник на најширем делу – 25 центиметара.

НЕПОСТОЈЕЋИ ГЛУМЦИ И РЕЖИЈА НА ДУГМЕ

ПОСЛЕДЊИ ЗВЕЗДАНИ РАТНИК

НЕУСТРАШИВОГ АСТРОНАУТА У ФИЛМУ С ГОРЊИМ НАСЛОВОМ ГЛУМИ ЛИК КОЈИ ЈЕ САСТАВИО РАЧУНАР

Само је питање времена када ће се појавити и потпуно компјутеризовани целовечерњи „играни" филмови укључујући и људске ликове. Каскадери ће, на пример, постати излишни јер ће компјутер обављати њихов посао на далеко јевтинији, безбеднији и узбудљивији начин.

То је визија Џона Витнија чија је компанија „Диџитал Продакшнс" направила компјутерске кадрове за филм „Последњи звездани ратник".

У овом најновијем и већ чувеном научнофантастично-авантуристичком филму – од августа месеца приказује се у Сједињеним Америчким Државама – постоји кадар у којем пилот свемирског брода, снимљен у средњем плану, маше опраштајући се пред одлазак у галактички окршај.

Тог астронаута вреди добро погледати и запамтити јер, чим се појавио, стекао је место у историји кинематографије. Чудо је већ јер он и не постоји, односно није га одиграо никакав глумац нити лутка већ га је саставио компјутер. Последњи звездани ратник је, бар у том погледу, први.

На исти начин добијени су и сви остали посебни ефекти на које је утрошено свега три милиона долара. То је само трећина новца иначе потребног за такву врсту филмског спектакла када се снима на класичан начин.

Супер-Креј не општи с људима

У стара времена, рецимо у доба „Ратова звезда", екипе за посебне ефекте служиле су се, истина веома вешто, моделима, минијатурама и трик-фотографијом. На жалост, могућности те технике одувек су спутаване грубим животним чињеницама као што су физички закони.

Физика је сада побеђена и филмаџије могу са предметима да раде све што им падне на памет: да их сместе у било коју средину, да их покрећу у свим правцима без обзира на Земљину тежу... Све то захваљујући сто осамдесет центиметара високом дванаестоугаоном „Диџиталовом" компјутеру званом Креј X-MR.

Креј кошта дванаест милиона долара и обавља милијарду рачунских операција у секунди!

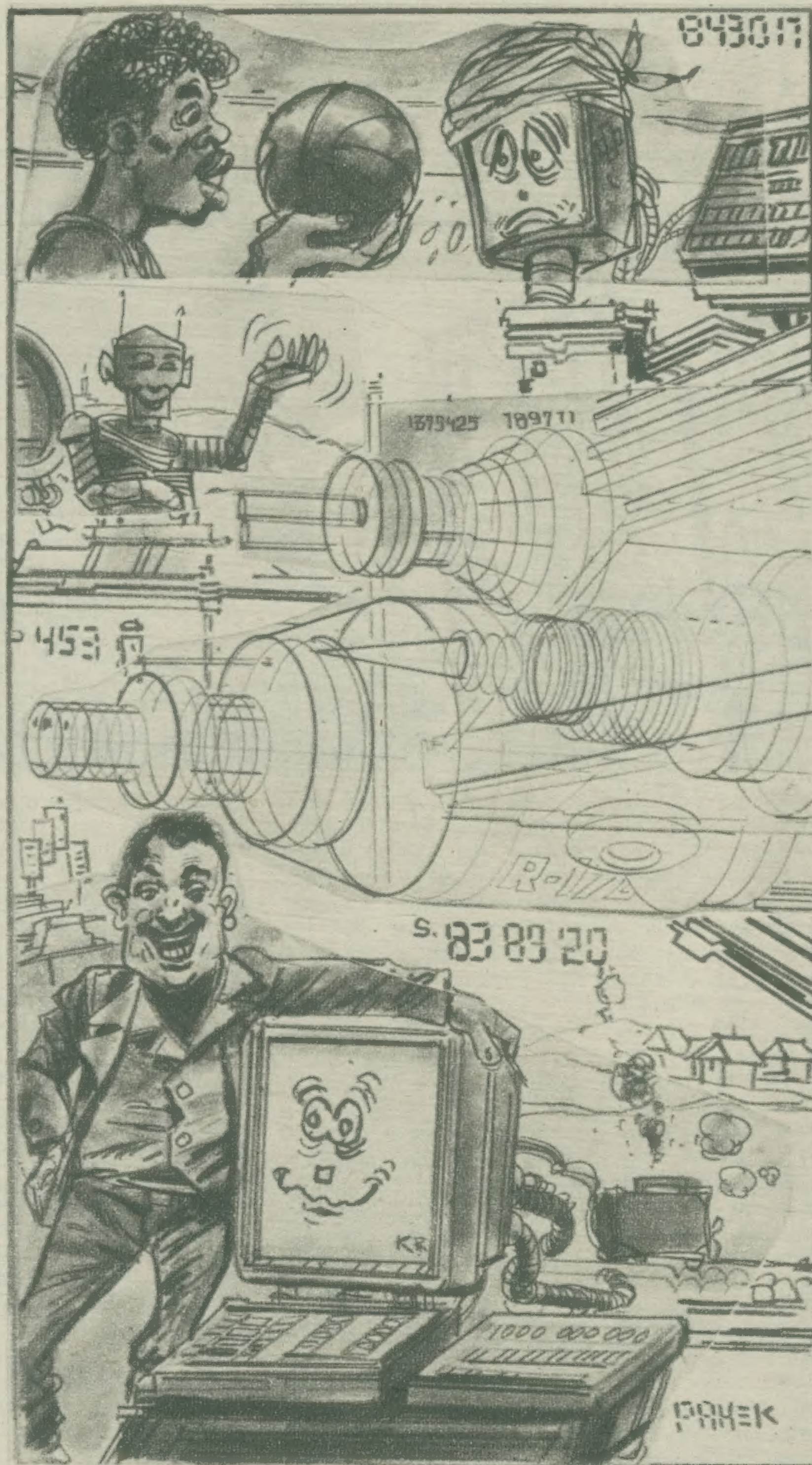
У целом свету нема ни педесет оваквих суперкомпјутера и готово сви се налазе у Америчком министарству одбране Пентагону где их користе за крајње поверљиве послове.

У просторијама „Диџитал Продакшнса" урађеним као да припадају 21. веку, постоји потпуно бела, такозвана „чиста соба". У њу могу да уђу само службеници који имају пропуснице са електронским лозинкама. Ту, хлађен гасом фреоном, борави „филмски" Креј.

Он је тако брз и сложен да обични смртници уопште не могу с њим да разговарају: између њега и спољњег света посредују два велика али мање компликована компјутера од по милион долара.

Преко њих су у Креја X-MR постепено убацивани цртежи Рона Коба – уметничког директора „Ратова звезда" и „Отмичара изгубљеног ковчега" – да би их он претворио у тродимензионалне живе слике. Ефекти су савршено успели – за гледаоце филма „Последњи звездани ратник" компјутерови прсти су невидљиви.

– У старој филмској техници ограничени смо кретањем камере у стварном свету који подлеже физичким законима – каже Рон Коб. – Сада смо у стању да раскинемо те окове и створимо облике који никада нису виђени.

Илустровао ЖЕЉКО ПАХЕК

Сви ћемо бити Индијана Џонс

„Диџитал Продакшн" је отишао испред свих других компанија у компјутерском снимању филмова. Међутим, још је далеко од тога да у потпуности замени класично филмско снимање. Редитељ не може да затражи од рачунара да програмира, рецимо, човека који иде улицом ударајући руком лопту: компјутер не зна ништа о гравитацији и не би могао да докучи да се лопта котрља низбрдо. Још један проблем је природна блага асиметричност људског лица коју је једва могуће претворити у програм.

Тридесетседмогодишњи директор „Диџитала" Џон Витни ради и на томе. Он је образовао екипу на челу са кинезиолозима – стручњацима који проучавају кретање. Екипа намерава да направи људске ликове почевши од костура на који ће „лепити интелигентне мишиће", односно облике од којих ће сваки слушати засебно програмиране команде.

Компанија „Диџитал Продакшнс" је уверена да ће рачунарска кинематографија већ до краја **ове** деценије достићи такво савршенство да ће телевизијски гледаоци моћи и сами да учествују у радњи, односно бити у стању да је мењају по жељи преко својих кућних компјутера повезаних са правим творцем филма суперкомпјутером.

Тако нешто случајно је и тема самог филма „Последњи звездани ратник". Сиромашан младић који живи у аутомобилској приколици у једном кампу у пустињи америчке државе Неваде толико се извештио у компјутерским играма да га група ванземаљаца отима и одводи на своју планету као драгоцену помоћ у борби против непријатеља.

Можда ће нам компјутерска технологија ускоро омогућити да постанемо Џемс Бонд или Индијана Џонс и да из фотеље притиском на дугме спасавамо свет од зликоваца – бар на филму.

Б. Дожић

ШТА ТРАЖИ И ШТА ПРУЖА ВАТЕРПОЛО

ИГРА ЗА СЛАТКЕ И СЛАНЕ

ОД ТАРЗАНА ДО ДЕЛФИНА

Међу светским силама у ватерполу Југославија заузима друго место. Наша олимпијска збирка има шест медаља – две златне и четири сребрне. Југословенски ватерполисти су тријумфовали у Мексику 1968. и у Лос Анђелесу 1984. Оба пута на америчком континенту. Поред тога, четири пута били су други – Хелсинки 1948, Мелбурн 1956, Токио 1964. и Москва 1980. У та четири похода три пута претекли су их Мађари, а једном – Руси.

На врху су Мађари. Освојили су дванаест олимпијских медаља, од којих чак шест златних. На последњем олимпијском турниру у Лос Анђелесу – нису учествовали.

Данас се сматра да се најбољи ватерполо игра у Мађарској, Совјетском Савезу и Југославији. Код нас – то је спорт у коме се сударају „слатки" и „слани". Зато је ватерполо омиљен и на Јадранској обали (Сплит, Ријека, Херцег-Нови, Корчула, Котор, Шибеник), али исто тако и на обалама великих река (Београд, Загреб).

Енглеска реч

Ватерполо је енглеска реч. Није ни чудо. Енглези су измислили ову игру лоптом у води. Прва утакмица одиграна је још далеке 1869. године у Глазгову. Игралиште још није било оивичено, а ни правила нису постојала. Лондонски пливачки савез образовао је комисију и дао јој задатак да изда правила. То је учињено тек 1876. Светска пливачка федерација усвојила је правила 1892. и она су важила све до 1941. Од тада се непрестано мења, ватерполо је био углавном мирна игра. На звиждук судије играчи су у води морали да се зауставе. Свако даље кретање представљало је прекршај. Године 1950. унета је одредба којом се укида забрана кретања. Ватерполо постаје изузетно покретљив.

Ако су Енглези измислили ватерполо, онда је сасвим природно што су га у почетку и играли најбоље. Захваљујући њима игра лоптом у води ушла је у олимпијски програм, у Паризу 1900. Златну медаљу освојила је екипа Велике Британије, сребрну Белгија, а бронзану – Француска. За ту прву медаљу Британији изборила се екипа клуба Осборн из Манчестера.

Још три пута Британци су били први на олимпијским турнирима (Лондон 1908, Стокхолм 1912. и Анверпен 1920). Њихов најбољи играч свих времена био је Пол Радомиловић који је три пута примио златну олимпијску медаљу.

Мајка му је била из Ирске, а отац негде из наших крајева. Играо је на шест олимпијских ватерполо турнира.

У одлучујућем мечу у Антверпену 1920. Велика Британија је савладала Белгију, али су домаћини били толико огорчени да су одбили да на победнички јарбол подигну британску заставу, а музика није хтела да одсвира британску химну. Свечано проглашење обављено је тек три дана касније.

Више никада Британци неће играти никакву запаженију улогу на великим такмичењима у ватерполу. Њихова слава и њихова играчка класа заувек су се угасиле.

Појавиле су се друге силе које су преузеле примат у свету и на олимпијским турнирима. То су пре свега Мађари, међу којима је свакако најславнији Деже Ђармати. Учествовао је пет пута узастопно на Олимпијским играма и освојио пет медаља (три златне, једну сребрну и једну бронзану).

Предност за пливаче

Џони Вајсмилер, троструки олимпијски победник у пливању на 100 и 400 метара слободно из 1924. и 1928, играо је одлично и ватерполо. Био је члан екипе САД која је у Антверпену 1920. освојила бронзану медаљу. То му је помогло да се доцније прослави као филмски глумац у улози Тарзана.

Традиција да одлични пливачи улазе и у ватерполо екипу сачувана је у Америци све до данас. Тим Шоу је 1976. био у Монтреалу други на 400 метара слободно, а 1984. у Лос Анђелесу освојио је другу сребрну олимпијску медаљу, али као члан ватерполо репрезентације САД.

Познати пливачи су и у Југославији били одлични играчи ватерпола. Пред рат и одмах после рата то је био голгетер „Југа" из Дубровника и државне репрезентације Лука Циганович. Доцније су се појавили Божо Гркинић, браћа Штакула (Ловро и Иво), Куртини, Ковачић и толики други.

На Играма у Риму 1960. као спринтери на 100 метара слободно стартовали су чланови ватерполо екипе Мирко Сандић и Нардели. Ђорђе Перишић је тада пливао 200 метара прсно, а у Мексику 1968. он је већ стуб југословенске селекције која осваја златну олимпијску медаљу.

Било је то време горостаса у ватерполу. Мирко Сандић је висок 2,01 метар, а тежак преко стотину килограма. Озрен Боначић, Урош Маровић и Иво Трумбић су исто тако играчи изузетних размера. Снага и физичка отпорност играле су пресудну улогу.

Временом су правила измењена па су хитри и покретљиви пливачи све више долазили до изражаја. Данас наши „златни делфини", олимпијски победници из Лос Анђелеса 1984, изгледају сасвим друкчије. Њихов селектор Ратко Рудић, који је био капитен екипе у Москви 1980. кад је освојена сребрна медаља, изгледа као див међу њима, а некада у претходној генерацији био је далеко од највишег и најснажнијег.

Горан Сукно и Веселин Ђухо су, на пример, прави пливачи-спринтери. Сукно редовно стартује на лопту. Прошле године у једном сусрету са Совјетима од 14 таквих јуриша добио је 12. Са Американцима у завршној олимпијској утакмици, међутим, није могао да изиђе на крај. Они су увек били – бржи.

Најбољи стрелац данашњице Шпанац Естиарте нема више од 67 килограма.

Ватерполо се игра у отвореном или затвореном пливачком базену. Екипа има једанаест чланова од којих су седморица у води. Утакмица се дели на четири четвртине од по седам минута „чисте игре". Гол је широк три метра, а висок 0,90. Дубина воде мора да буде већа од 1,80 метара.

Под водом је дозвољено, тако рећи, све, али се ударац изнад воде врло оштро кажњава (искључење без права на замену). Играчи носе капице и специјалне заштитнике за уши да им од ударца не би пукла бубна опна.

Сусрети у ватерполу сучесто врло бурни и узбудљиви. Некада је било случајева да огорчени навијачи баце судију у воду. Данас се то више не дешава.

Модерни ватерполо тражи одличне пливаче и то оне који имају осећај за лопту. Како рече један искусан тренер:

– То не може да се научи. Са тим се неко рађа.

Време је унело само једну велику промену. Некада су се тражили „тарзани", а сада – „делфини".

Стојан Протић

ЗАГОНЕТКА ДУГА ЧЕТИРИ ВЕКА

ГРОЗНА СМРТ ИВАНА ГРОЗНОГ

НЕКАДА СЕ СУМЊАЛО А САДА СЕ ЗНА ДА СУ БАЋУШКУ ЦАРА МУЧКИ УМОРИЛИ.

Први руски цар Иван IV Васиљевич Грозни умро је изненада 18. марта 1584. играјући партију шаха. Имао је педесет три године. Званично саопштење је гласило да је умро природном смрћу, да су га, по сопственој жељи, пре тога постригли као монаха и да је мирно склопио очи. Уз највеће почасти сахрањен је у Кремљу, у Архангелском сабору, породичној гробници московских владара. Место је сам Грозни одабрао много раније и чак наредио да се на зидовима гробнице насликају фреске, све с мотивима живота и смрти.

О царевој смрти се увелико причало, посебно на московском двору. Многи су тврдили да је цар Иван IV убијен. Међутим, сумње се нису смеле гласно изрицати јер су „они који су убили баћушку били ту, на двору, и то врло моћни".

Иван Грозни се озбиљно разболео у фебруару 1584, у време преговора с енглеским послаником Џеромом Боусом. Циљ преговора био је војно-политички савез Русије са Енглеском и царева, осма по реду, женидба с Мери Хестингс, рођаком енглеске краљице Елизабете I. Преговори су се, на обострано задовољство, ближили крају, али их је царева болест прекинула. Неколико дана пре смрти цар је игуману Кирило-Белозерског манастира упутио писмо у коме га је понизно молио да му опрости раније грубости и да се моли за њега. Писмо је игуман, колико год да је царев гласник хитао, примио после вести о смрти цара! Био је то и последњи царев запис.

Дан пре смрти Ивана Грозног ништа није слутило на „катастрофу". Цар се спремао, у пратњи дворског послужитеља Тимофеја Хлопова, у оближњу бању. Претходно је поручио свом саветнику Лаву Сапегу, главном преговарачу са Енглезима, да похита из Пољске где се задржао: мора да му реферише како стоје ствари. Стање на двору било је редовно.

Тако је било само на изглед. Из недавно откривених рукописа у Државној библиотеци „В. И. Лењин" (фрагмената митрополитског летописа из друге половине 16. века) види се да се у то време на двору увелико припремала завера. Истовремено, цар је, бар по овом летопису, увелико био заокупљен окајавањем греха. Припремио је чак и испосничку одећу. А умро је изненада, без исповести и причести. Пострижен је тек после смрти.

Верзију о насилној смрти цара Ивана Грозног подржавају многи светски, као и руски, односно совјетски историчари. Они наводе „Историју руске пропасти" чији је аутор монах Јосиф, повериљиво лице патријарха Јова, човека који је био упућен не само у многа питања унутрашње политике него и у дворске тајне. Али, и ово сведочанство је прилично компликовано с обзиром да није сачувано у целости, већ само у одломцима.

Чехов трага и записује

И Чехов је трагао за истином о смрти првог руског цара. Велики писац је сакупљајући материјал за публикацију „Лекарски рад у Русији" из „Записа" Станислава Жолкевског преписао да је Борис Годунов, шурак царевића Федора и будући руски цар, убио Ивана IV: „...Борис је лишио живота Ивана поткупивши енглеског лекара који је лечио цара..."

НЕПРАВЕДАН НАДИМАК

Велики московски кнез и први крунисани руски цар Иван IV Васиљевич Грозни није био тако грозан како му надимак каже. Заправо, није био ништа суровији него што је то било уобичајено у његово време. Тај надимак приписали су му моћни бојари против којих се борио свом снагом како би оснажио државу.

Поред тога што је проширио границе своје царевине, Грозни је, рецимо и то, подигао прву штампарију у Русији, отворио врата страним инжењерима и уметницима из Италије, успоставио трговинске, дипломатске и културне везе са просвећеном западном Европом. Једном речју, покушао је, умногоме и успео, да Русију извуче из средњовековне заосталости.

Као главну потврду његове окрутности многи су наводили да је, ето, убио и властитог сина, царевића Ивана. Убиство нико не пориче, али је извесно да је било нехотично. Наиме, двадесетосмогодишњи царевић је затражио од оца да му повери команду над војском која је кренула на Литванце и Пољаке. Цар је посумњао да син намерава да га збаци са престола и у љутњи је замахнуо окованим штапом, ударио младића по глави и усмртио га. До краја живота гризла га је савест због ове бесмислене смрти.

Сведочанства, која су тек недавно откривена, потврђују да је завера против Ивана Грозног постојала у његовој најближој околини. Углавном се, као завереници, помињу три личности: Богдан Белски, управник полиције, Борис Годунов и царев лекар Јохан Ејлоф, Холанђанин а не Енглез како је то погрешно записао Станислав Жолкевски, а од њега преписао Чехов.

На основу записа Ивана Тимофејева, ђакона у царевој служби, завереници су, изгледа, хтели да предухитре Ивана Грозног који је намеравао да најсуровије казни њих тројицу; Годунова – зато што се опирао царској „енглеској политици"; шефа полиције Белског – јер је овај од цара покушао да сакрије пророчанство његових звездочатаца (тачан датум цареве смрти). Звездочаце је чекала ломача, а Белског сабља. У овој игри био је и лекар Јохан Ејлоф.

Жива живота дошла

Требало је, дакле, убити да не би били убијени. Пошто је последњег дана свог живота и царевања између три и седам после подне слушао песме које су му читали, цар је, увече, позвао свог љубимца Родиона Биркина да одиграју партију шаха. Поред њих су се налазили и шеф полиције Белски, и лекар Ејлоф. Белски је цару дао напитак који је припремио Ејлоф и цар је, чим је искапио чашу, издахнуо. Окупљени су га, за сваки случај, придавили.

Овај опис цареве смрти дуго је важио као непроверен све док, пре петнаестак година, због реконструкције Архангелског сабора није отворена гробница Ивана IV Васиљевича Грозног. Археолози, историчари, лекари судске медицине, дали су се на посао и после дугог и пажљивог испитивања академик Михаил Герасимов је могао да саопшти да је Иван Грозни умро насилном смрћу.

Цар је отрован живом којом су га лечили. Њени остаци пронађени су у царевим костима. Грозни је умро грозном смрћу. Смрт зачињена златом извезеним јастуцима.

П. М.

ПАЗИ НА ТЕЛО, РУКЕ, НОГЕ...

МАЈМУН У СВЕМУ

Оно што нам је падало у очи док смо гледали ТВ-серију „Планета мајмуна" јесу веома уверљиви, мајмунски, покрети главних јунака, сви глумци који имају улоге мајмуна морају да прођу кроз исту „школу". Очигледно је да су провели часове и часове студирајући покрете шимпанза и горила; иначе, како би успели да онако убедљиво одглуме животиње.

Мајмуни, према научнофантастичном роману Пјера Була кроз две хиљаде година завладаће нашом планетом.

У овом броју „Забавника" приказаћемо вам најкарактеристичније мајмунске покрете и положај тела Гејлена кога у ТВ-серији игра Роди Мек Дауел.

Положај тела

На сликама 1 и 2 види се одговарајући положај тела у ставу мирно: стопала су окренута у страну, колена мало савијена, леђа читавом дужином извијена, али је горњи део тела нагнут напред. Рамена су опуштена, руке мало скупљене, а лактови истурени. Да би што верније приказали мајмуне када су били на нижем степену развоја, глумци су заузимали овај исти положај, с тим што су морали мало више да се повију напред, руке више да савију, а шаке да приближе стомаку.

Жене мајмуни заузимају готово исти став као и мушкарци; леђа им нису толико повијена напред, стопала су размакнутија.

Ход

Да би утисак био потпун, веома је важан ход. Док корача, глумац све време мора да мисли на положај тела. На слици 3 приказан је први корак. Десна нога се подиже на палац, колено се савија и окреће у страну, док се лева нога исправља, али не потпуно. Подиже се и десна рука у рамену, мало повлачи уназад, а глава се накривљује на супротну страну од подигнуте ноге. Лева рука слободно пада. За други корак све се ово понавља, али супротном ногом и руком (слика 4). Глумац који игра улогу мајмуна се тако, док хода, њише све време. На сликама 5 и 6 ти покрети су наглашенији.

Жене ходају мало другачије од мушкараца. Руке су им много мање покретне, савијене су у лактовима и при ходу се лагано њишу. Пошто носе хаљине које им спутавају покрете, корачају из колена, а не из кука.

Покрети руку

Мајмун је увек спреман да се служи рукама. шака му је зато најчешће полузатворена. Код мајмунских покрета руку карактеристичан је и начин ослањања на равне површине: тежина се преноси на део прстију испод првог зглоба или на читав део надланице (слике 7 и 8). Све што се хвата, хвата се читавом шаком – чак и оловка. Ако се руке не користе, држе се опуштено; води се рачуна да шака до другог зглоба буде правија него код човека (слика 9).

С. И.

1

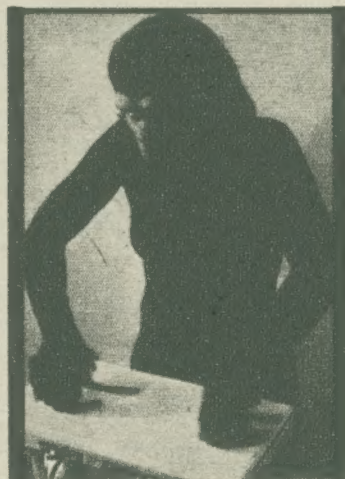

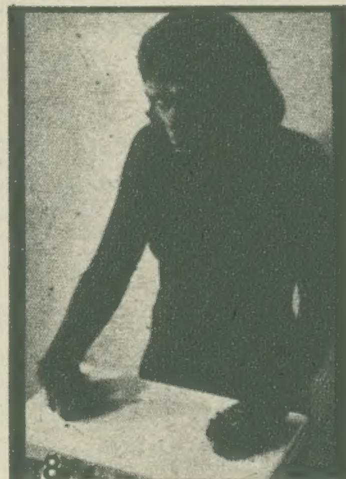

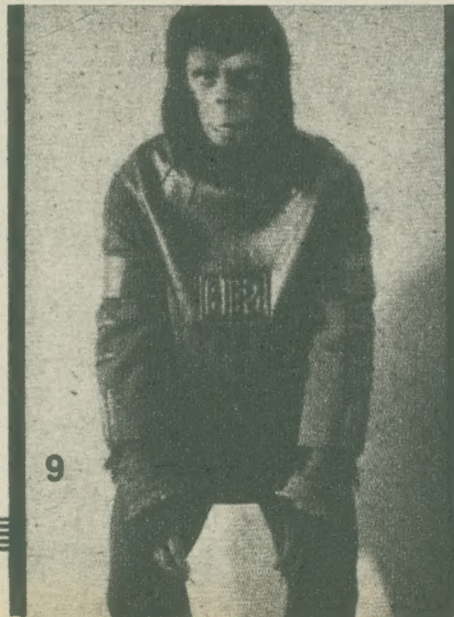

6

7

8

9

КО СЕ СЕЋА БЕРТЕ ФОН СУТНЕР

АУСТРИЈСКА БАРОНИЦА УТИЦАЛА ЈЕ НА НОБЕЛА ДА ОСНУЈЕ НАГРАДУ ЗА МИР И БИЛА ПРВА ЖЕНА КОЈА ЈУ ЈЕ ДОБИЛА.

Када је, пре близу сто година, роман „Положите оружје" постао европски бестселер, чувени књижевник Лав Толстој написао је аутору:

„Укидању ропства претходила је славна књига коју је написала жена – Харијета Бичер Стоу. Нека да бог да се после ваше књиге укину ратови".

Аутор је такође била жена и то аустријска бароница Берта фон Сутнер. Њена књига „Положите оружје" није постала класично дело као „Чича Томина колиба" Харијете Бичер Стоу, али је означила почетак једне бурне политичко-новинарске каријере и борбе за мир.

„Фриденсберта", на немачком у слободном преводу „Берта за мир" како су савременици звали Берту фон Сутнер, одавно је заборављена. Непозната је и у Аустрији, својој домовини, где су се упитали: „Ко је она?" када се недавно у књижарама појавила њена аутобиографија.

А ОНА је цео живот посветила нечему што је данас присутније него икада: уједињењу Европе, престанку трке у наоружању, светском миру...

Тајно венчање

Берта се родила у Прагу 1843. године у аристократској породици Кински. Отац јој је умро пре њеног рођења, а мајка је прокоцкала породично имање до последње паре.

Берта Кински је желела да буде оперска певачица, имала је и таленат и вољу али и ужасну трему због које није била у стању ни да се појави пред публиком, камоли да и запева. Тако није постала певачица, а у тридесетој години морала је да се запосли.

Као сиромашна девојка високог порекла и образовања добила је место гувернанте ћерки барона Фон Сутнера. Барон је имао и старијег сина Артура који се заљубио у гувернанту својих сестара, а и она у њега. Сматрајући да Берта Кински није прилика за младог барона и наследника, Фон Сутнер ју је хитно послао у Париз да води домаћинство једном шведском господину.

Господин се звао Алфред Нобел. Он и Берта су се брзо спријатељили, али је Нобел само недељу дана касније хитно позван у своју фабрику динамита у Стокхолму а Берта се, мучена чежњом, вратила у Беч и тајно венчала са Артуром фон Сутнером.

Млади пар је одмах отпутовао на Кавказ и тамо, на имању једног пријатеља, провео првих девет година брака у љубави, писању романа, читању и проучавању нових идеја о развоју друштва и напретку човечанства.

Са Кавказа су се, на позив породице која их је, најзад, прихватила, вратили у Беч, а затим отпутовали у Париз, тадашњу „престоницу света". Ту је Берта фон Сутнер поново срела Алфреда Нобела.

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

У париским помодним салонима, где су се Фон Сутнерови кретали, увелико се расправљало о Међународном друштву за мир основаном у Лондону са циљем да се установи арбитражни суд за решавање међународних сукоба и направи програм за разоружање.

Славна под пуним именом

Берта је одушевљено прихватила нове идеје и изнела их у роману „Век машина" на чијим је корицама, уместо имена аутора, писало НЕКО. Није се могло замислити да **жена** расправља о таквим темама.

Успех ове књиге охрабрио ју је да следећу, „Положите оружје", потпише пуним именом и презименом. Неколико издавача одбило је да штампа **такву књигу,** али, када се најзад појавила, одмах је распродата а убрзо су изишла нова издања на готово свим европским језицима.

Та књига, о патњама младе Аустријанке чији је први муж погинуо у рату са Италијанима, а други тешко страдао у рату са Пруском, у којој се старомодним стилом распреда о моралној оправданости патриотског поноса и војничког херојства, данас би тешко прошла, али је крајем прошлог века ганула на хиљаде читалаца.

Берта је постала славна и од тада је све текстове потписивала својим пуним именом.

Трема – шта то беше?

Берта фон Сутнер је основала Аустријско удружење за мир и, као његов председник, одржала свој први јавни говор на мировном конгресу у Риму. Тако је постала и прва жена која је јавно говорила на римском Капитолу. Том приликом је приметила да је њена чувена трема од публике ишчезла.

Наставила је да се бави писањем и основала лист који је носио назив њеног романа „Положите оружје" и излазио једном месечно као званична публикација Аустријског друштва за мир.

Ова дама из високог европског друштва навикнута на луксуз, балове, забаве, до краја живота неуморно је писала извештаје са свих конгреса за мир у чијем је организовању увек активно учествовала, чланке за свој лист као и за све водеће европске новине, писма разним политичарима и крунисаним главама, а уз то и есеје, мемоаре, кратке приче и романе.

Године 1892. Берту и њеног мужа Артура, који је радио на својој књизи и водио кампању против прогона Јевреја, позвао је Алфред Нобел да га посете у Цириху.

За време једне вожње језером Нобел је рекао Берти да се слаже са њеним циљем, али не и са начином. „Моје фабрике учиниће крај ратовима пре него ваши конгреси. Оног дана када две армије буду у стању да за секунду униште једна другу, све цивилизоване нације одустаће од ратовања и распустиће своје трупе!"

Колико се само Алфред Нобел преварио! Срећом, умро је пре катастрофе која је захватила свет.

Изгледа, ипак, да ју је предосетио. Јер, следеће године написао је Берти фон Сутнер како је одлучио да тестаментом завешта одређену суму новца „мушкарцу или жени који својим залагањем буду допринели да Европа учини први корак према идеји мира".

Нобел је умро 1896. године а 1899. била је веома значајна за мировну кампању: одржана је Конференција у Хагу где је основан сталан Суд за арбитражу, претеча Међународног суда правде који постоји и данас.

Положите оружје! Преносите поруку!

Берта фон Сутнер је вероватно била разочарана што је Нобелову награду за мир, први пут додељену 1901. године, добила тек 1905. Она је, ипак, прва жена која је добила Нобелову награду.

Те године правили су јој друштво прослављени: Роберт Кох (Нобелова награда за медицину и физиологију), Филип Ленар (за физику), Адолф фон Бајер (за хемију) и Хенрик Сјенкјевич (за књижевност).

Берта фон Сутнер је водила акцију за мир до саме смрти, а имала је готово седамдесет година када је кренула на шестомесечну турнеју по Америци. У време када аустријске, као и огромна већина других жена, нису имале ни право гласа она је, са шачицом других идеалиста, утрла пут оснивању Друштва народа, каснијих Уједињених нација.

На жалост, доживела је почетак првог светског рата, највећег који је дотад погодио човечанство. Док је августа 1914. године лежала на самрти, стално је понављала: „Положите оружје! Преносите поруку!

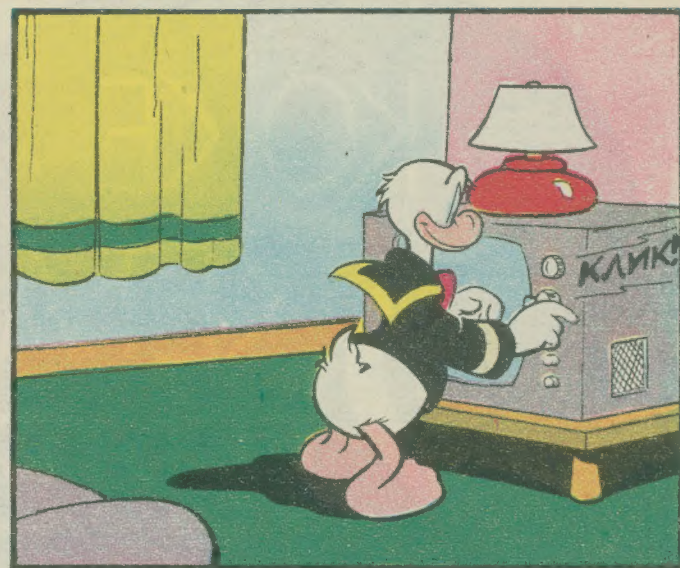
То су јој биле последње речи.

Бојана Дожић

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

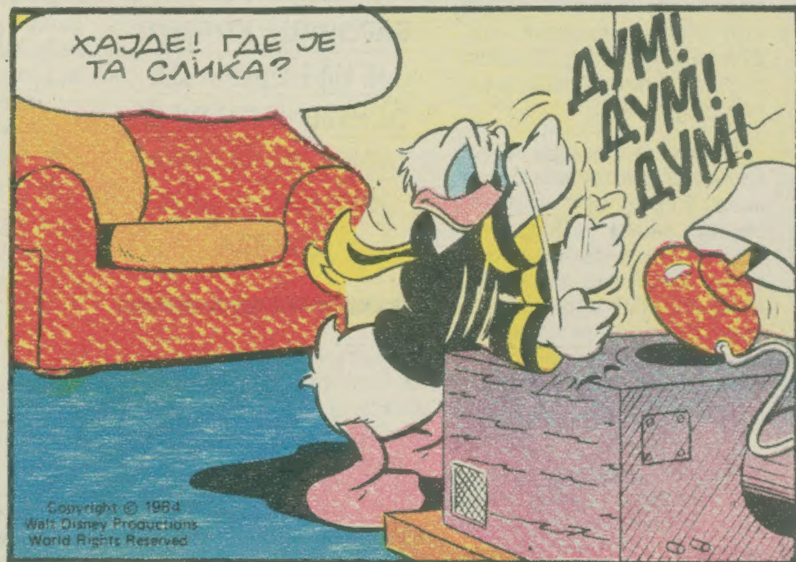

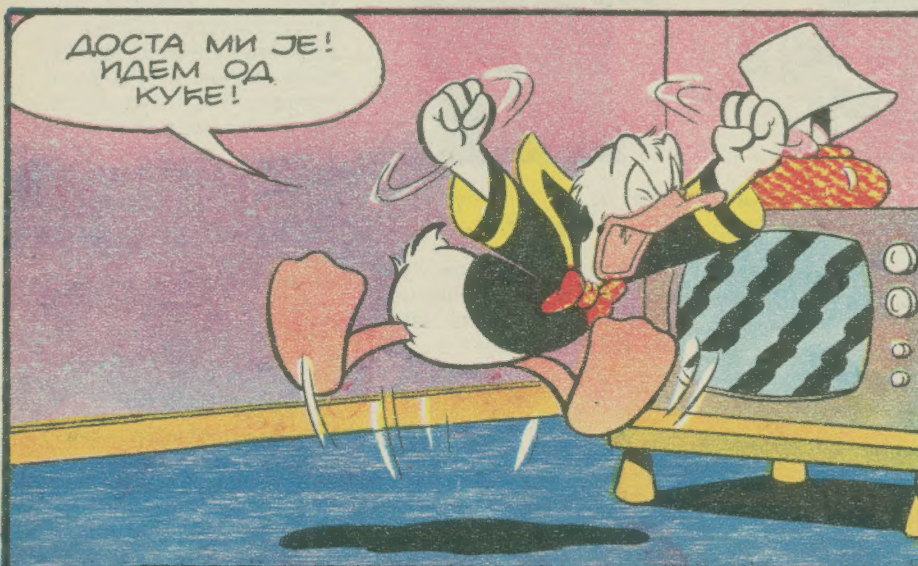

За читање наглас

ПЕПЕК ПРИЧА О ВЕРИДБИ СВОЈЕ СЕСТРЕ

Мој отац је виши државни чиновник, зове се Нови. Моја сестра зове се Матилда. И она се удала за државног чиновника. Он се зове Хандшлаг.

Најпре се моја сестра забављала с неким господином из намесништва. Тата се побринуо да тај господин добије виши положај, мама и Матилда су плакале јер је после тога тај господин престао да се забавља с Матилдом.

После је к нама долазио неки професор. Тај је стално махао рукама и иза сваке друге речи говорио: „Строго узевши”. Једном приликом донео ми је глобус, а кад је престао да долази к нама, послао је по глобус па смо морали да му га вратимо.

После тога са Матилдом се забављао један инжењер из Земаљског одбора. Тај је имао обичај да се непрестано свађа и говори: „То тражи интерес државе”. Матилда га је волела и целе недеље плакала кад га је тата избацио, јер је татино мишљење било да новац мора да остане у земљи, а не да се шаље у Беч.

Затим нам је отац довео неког чиновника из свог сектора. То је био врло миран човек. С њим је тата дуго у ноћ разговарао о државним пословима.

Матилда је везла, а тата и тај господин разговарали о политици и пили воду.

Матилда је тог мирног господина врло волела. Онда је избило на видело да тај мирни господин има троје деце у Моравској. Више није к нама долазио, тата је рекао да је премештен.

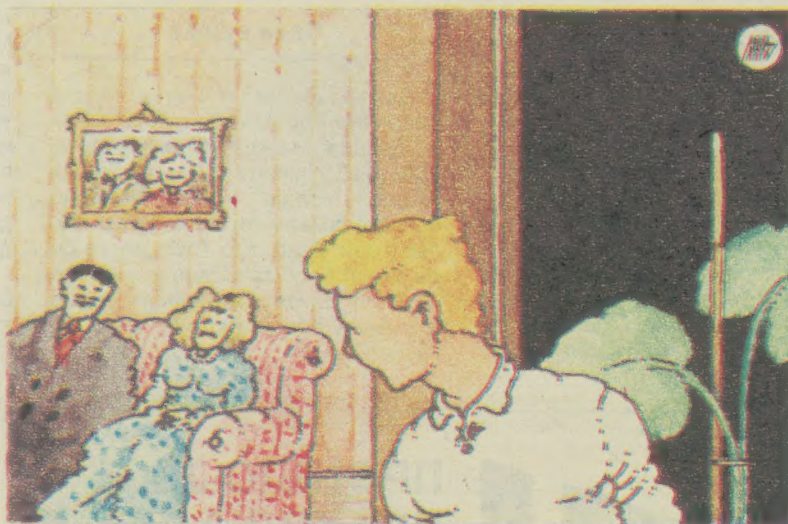
Пола године нико није долазио к нама. Матилда се забављала с неким официром, али то код куће нису знали.

Затим је тата то сазнао и оштро с њом поразговарао, па је она поруменела. А онда смо сви плакали, јер је тата рекао: „Какве ли срамоте, какве ли срамоте!”

Одмах сутрадан тата је довео неког мршавог човека. Баш то је био тај Хандшлаг. Пошто је отишао, тата је рекао да је то врло талентован човек. После сваке речи говорио је: „Љубим руке, милостива госпођо саветниковице!” а тату ословљавао са „Поштовани господине саветниче”. Тата је на послу његов претпостављени. Дошао је и трећег дана и сав се растапао од улагивања, непрестано је говорио „с допуштењем” и „милостива госпођо” и љубио руке. Остао је код нас на вечери, на све што је тата рекао климао је главом, сваки је залогај пристојно гутао и тихо жвакао говорећи: „С допуштењем, али то је савршено!” Сем тога стално је говорио: „Како год изволевате наредити, господине шефе!”

После његовог одласка рекли су ми да пођем на спавање, а они су се у трпезарији саветовали. Ја сам иза врата прислушкивао, као што увек радим, па сам чуо како тата говори: – Ти ћеш га узети, то ти ја као отац наређујем, а он ће тебе узети по службеној дужности. – Затим сам чуо како је Матилда рекла да је он глупан.

Мама је уздисала и говорила како Матилда не мора баш одмах да га воли, да ни она, док је још била девојка, није волела тату, него га је заволела тек пет година после свадбе, али

Илустровао ЉУБОМИР МИЛОЈЕВИЋ ЉУБАЦ

Матилда не сме да му да до знања да је будала и да га не воли.

Матилда је јадиковала да ће радије отићи у породилиште него да пође за неког кога не воли. Али, мама ју је од тога одговорила објаснивши јој да данас у породилишту више нема тајног одељења.

Тата је затим обећао Матилди наруквицу, брилијантни брош и још неке ствари.

Онда су је тата и мама љубили и говорили:

– Добра је наша Матилда.

Онда сам чуо како су разговарали о Хандшлагу. Тата је рекао да ће тој будали дати виши положај, али тек после свадбе да не би побегао или се извукао. Будала је, а иначе је добар службеник коме су службене дужности светиња.

– Само ако је узме – рекла је мама.

– Ја ћу му то наредити као његов шеф – рекао је тата – и све ћу му рећи.

Кад је сутрадан дошао, господин Хандшлаг понашао се врло плашљиво и непрестано посматрао Матилду. Матилди су пре тога рекли да му се само смешка и с њим много разговара. Она је то послушно урадила, а он је непрестано тихо одговарао: – Да, милостива госпођице.

Затим су донели вино, он је сркнуо и рекао: – С допуштењем, господине шефе! – и онда почео да разговара о службеним стварима. Кад је тога дана отишао, нису о њему ништа разговарали.

Сутрадан је тата рекао у соби, тако да ја не бих чуо:

– Данас ће мој чиновник доћи, Матилда, да те запроси. Стави ружу на блузу!

Служавка је пошла да купи ружу, а мама се љутила рекавши да није требало да купи ружу за тридесет новчића, била би довољна и ружа за петнаест новчића.

Господин Хандшлаг дошао је у црном оделу и белим рукавицама. Био је још блеђи и мршавији него јуче. Кад је сео, опет је говорио о службеним стварима. Мама је донела боцу с ликером и трипут му наточила. Кад му је точила четврти пут, рекао је:

– Најлепше хвала, доста је, милостива госпођо! – а тати је рекао: – Господине шефе, молио бих вас за приватан разговор.

Тата ми је прстом показао врата, а онда је и мама отишла к Матилди која је зевала у суседној соби и рекла:

– Ова шепртља нешто оклева с просидбом.

Мама је још напудерисала Матилди лице, онда се зачуло како тата зове.

– Матилда!

Пришао сам вратима и чуо како тата говори:

– Драга Матилда, господин Хандшлаг затражио је твоју руку. Ја немам ништа против тога, али главну реч имаш ти. Шта кажеш на то?

Чуо сам како Матилда плаче и говори: – Да, да. – а онда се зачуло: – Мамице! – Мама је брже-боље дошла и рекла:

– Дено, ја сам то одавно приметила. Како само лепо пристајете једно уз друго! – Затим су викнули: – Пепек! – Ја сам дошао, а онда су ми рекли да ће господин Хандшлаг оженити Матилду. Мама ме питала да ли ћу га волети. Ја нисам могао да кажем да нећу, он ми је пришао, пољубио ме и узвикнуо: – Ти си, Пепек, синак господина шефа! – Од тог часа је говорио тати: – Само изволите, заповедајте, господине шефе и оче! – а мами: – Љубим руке, милостива госпођо и мајко!

Одлазећи, дао је у предсобљу служавки дукат а мени круну и рекао: – Ево ти, Пепек, синко господина шефа!

Сутрадан је господин Хандшлаг донео венчано прстење, а кад је на сто дошло вино, подигао је чашу и рекао:

– За наш срећан брак, с допуштењем, господине шефе и оче, милостива госпођо и мајко!

– Нека вас прати срећа, дено! – рекла је мама и заплакала. Кад је после Матилда пошла у предсобље да га испрати, мене су истерали из собе, а мама је рекла тати:

– Матилда ће се породити у новембру, а то је за два месеца.

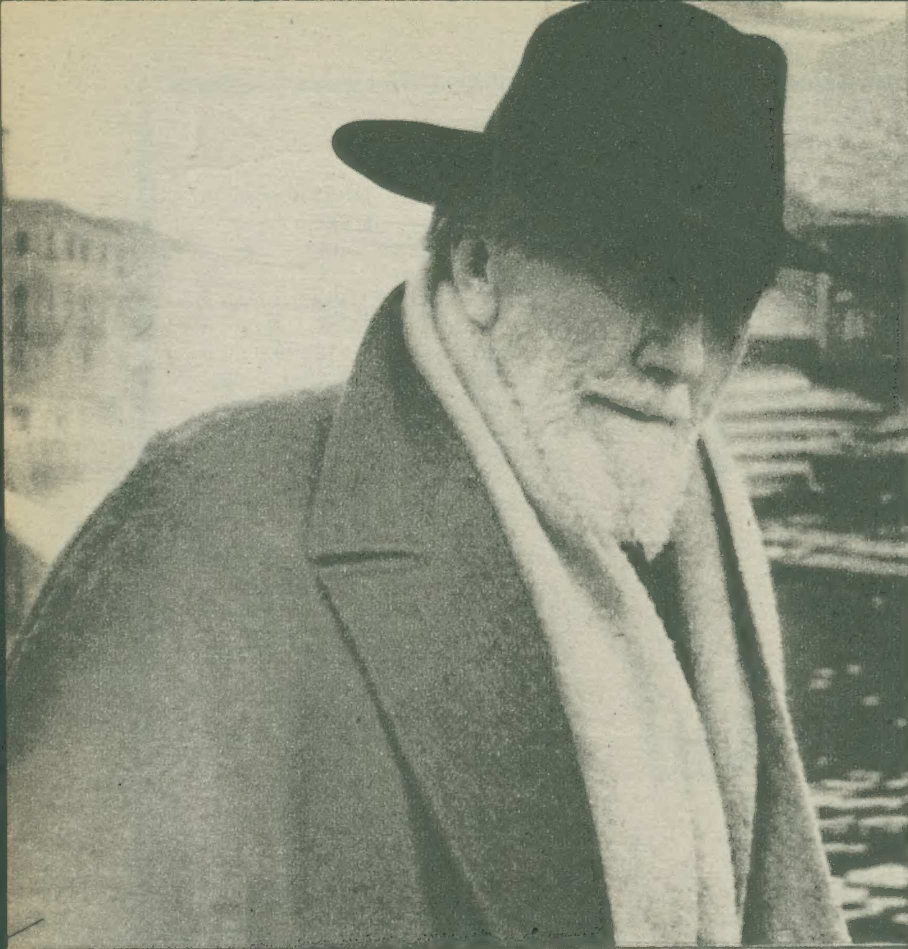
– За месец дана биће свадба – рекао је на то тата – а тек после тога унапредићемо га у виши положај...

Затим је дошла Матилда и казала да је та будала тражила да га пољуби.

– То је дрскост – рекла је мама.

– Али то је врло вредан чиновник – рекао је тата.

Јарослав Хашек

Дванаест година у психијатријској клиници: да ли је песник заиста био болестан или је то био једини начин да избегне казну због велеиздаје.

КАД СЕ ПЕСНИК УПРЉА ПРОПАГАНДОМ

ЧЕТИРИ ГОДИНЕ ЈЕ ЕЗРА ПАУНД НА ИТАЛИЈАНСКОМ РАДИЈУ НАГОВАРАО СВОЈЕ СУНАРОДНИКЕ АМЕРИКАНЦЕ ДА ЗАВОЛЕ ФАШИЗАМ.

ЛУДИЛО КАО КАЗНА

Осамнаестог новембра 1945. године на војни аеродром Болинг Филд надомак Вашингтона слетео је један транспортер „С-45". Неколико минута касније из авиона је под оружаном пратњом изведен познати амерички песник Езра Паунд. Затвореник савезне владе Паунд сместа је пребачен у затвор. Оптужен је за кривично дело велеиздаје.

За време рата, од 1941–1945. године, Паунд је два-три пута недељно на Радио-Риму у емисији „Амерички час" жестоко нападао своју земљу, председника Рузвелта, Конгрес и амерички народ. Сасвим је сигурно да Паунд то није радио због 350 лира колико је по емисији добијао, него из дубоког уверења. А за то ће, у то нико није сумњао, бити заслужено кажњен.

Није било тако. Паунд никада није изведен пред суд. Прогласили су га „душевно болесним", „неспособним да схвати смисао кривичног поступка" и сместили у познату психијатријску клинику Сент Елизабет у Вашингтону из које је изашао после дванаест година. До смрти 1972. живео је у Италији.

Тако рећи од часа када је крочио у Сент Елизабет, јавиле су се прве сумње да је Паундова поремећеност измишљена како би се спасао углед једног од највећих америчких песника. Ко да дирне у живи споменик нације?

Прве сумње

Дакле, да ли је Паунд заиста био умно поремећен или не? Или је правда можда зажмурила на оба ока? Није, тврди се у књизи „Корени издаје" коју је недавно објавио амерички психијатар Фулер Тори. А доктор Тори могао би да зна истину: запослен је у клиници Сент Елизабет. Тачније, радио је у њој у време када се тамо налазио Паунд.

Правосуђе, тврди Тори, није криво. Изиграли су га не само Паунд него и психијатри из Сент Елизабета који су га прегледали непосредно по доласку у земљу.

Недавно су, захваљујући Закону о слободном објављивању информација, документа која се налазе у Министарству правосуђа и „досије Паунд" из архива клинике отпечаћени. Судећи по њима, Паунд није био умно поремећени. Дијагноза о трајној и неизлечивој умној поремећености била је лажна, а поставио ју је директор клинике др Винфред Оверхолсер уз подршку својих колега.

Шта је савезни судија суочен са дијагнозом тако угледних психијатара могао да учини осим да се држи слова закона? Неурачунљи-

Прво би лек па постаде шминка

КАМЕН ЗА ОЧИ

ПРОШЛО ЈЕ ПЕТ ХИЉАДА ГОДИНА. СА ЗИДОВА ХРАМОВА И ДАНАС НАС ГЛЕДАЈУ ЕГИПЋАНКЕ ЗЕЛЕНИХ КАПАКА. ЗА ЊИХ ЈЕ ОВА ЗЕЛЕНА СЕНКА БИЛА ВИШЕ ОД ЛЕПОТЕ.

Пирамиде још нису подигнуте. На обалама Нила људи већином станују у колибама од блата. Ретко која од њих је покривена трском. Киша је права реткост. По цветовима папирусових стабала полегла тешка спарина. Нилски коњи лењо леже на сунцу. Крокодиле мрзи да отварају чељусти. Допуштају да бели ибиси (свете птице богиње Изис) траже храну у њиховој близини.

Египтом влада фараон Зосер. Година је две хиљаде деветсто и нека пре наше ере.

У кући славног градитеља и лекара Имхотепа влада пометња. Апопи, Имхотепова жена, пробудила се црвених очију. Обоје знају шта то значи. Страшно обољење (трахом) које изазива слепило.

Имхотеп хвата великог

вом човеку није се могло судити. Чинило се да је случај Паунд окончан. Све док др Тори није почео да прекопава по досијеима конгресне библиотеке и архиву Сент Елизабета.

Имбецили, лакеји и глупаци

По доласку у Вашингтон Паунд је подвргнут тзв. Роршаховом тесту на основу кога су психијатри дошли до закључка да се ради о „несређеној личности", али су истовремено констатовали и „потпуно одсуство и најмањег трага психотичности".

Уследила је консултација лекарског конзилијума на челу са др Оверхолсером која је трајала неуобичајено дуго. Какав је био закључак? Да Паунда треба још испитивати како би се утврдило да ли је свестан последица својих поступака.

Судећи по младалачком жару с којим је шездесетогодишњи Паунд и даље бранио идеје које је могао да плати главом, чинило се да није. Постојала је, разуме се, и друга могућност: да је савршено свестан свог положаја, али да ни по цену живота није спреман да се одрекне својих уверења.

Из сата у сат, из дана у дан, стари песник бранио је своје ставове: банкари из Вол Стрита су израбљивачи народа, амерички председници, укључујући Франклина Д. Рузвелта, „онемоћали малоумници и слуге крупног капитала", енглески премијери су још гори или, боље речено, „глупљи, јер чак немају ни крупни капитал који би могли да бране"; о интелектуалцима да се и не говори: уредници, универзитетски професори, писци, сви су они слуге „пијавице зване плутократија" (владавина крупног капитала).

То је, по Паунду, била истина, а ње није намеравао да се одрекне.

Само сам говорио истину

Мање-више, биле су то оне идеје које је Паунд четири године износио преко Радио-Рима. Чинио је

Паунд је ухапшен 2. маја 1945. У новембру је у пратњи федералних агената из Италије пребачен у Вашингтон. Предстојало му је суђење за велеиздају.

то с толико жара и песничке ватре да је на моменте постајао неразумљив. Неке фашистичке званичнике морила је непријатна сумња да им тај Американац под носем емитује шифроване поруке намењене савезницима.

Што се савезника или, тачније, Американаца тиче они су од јапанског напада на Перл Харбор 1941. почели редовно да снимају Паундове емисије. До 1943. накупило се довољно материјала да порота колумбијског округа због велеиздаје подигне оптужницу против Езре Паунда. Он је то убрзо сазнао и августа те године јавном тужиоцу Бидлу послао писмо у коме је, између остало, написао:

...„Ја нисам говорио о овом рату, против система који рађа рат за ратом. Нисам се обраћао војницима, нити сам им предлагао да се побуне или откажу послушност".

„Говорио сам истину", написао је јавном тужиоцу и наставио то да понавља и по доласку у Вашингтон 1945.

Онда је одједном променио тактику, ако се о тактици уопште радило. Почео је да се понаша благо речено необично: викао је, говорио неповезано, добијао нападе необузданог беса, употребљавао простачке речи, испољавао све знаке поремећености. С времена на време говорио је савршено јасно, понесено и маштовито, готово као у својој најбољој поезији да би потом, изнебуха, поново почео да се понаша као поремећен човек. Била је то, тврди др Фулер, најбоља улога његовог живота.

Та, он је само јадни старац

Без обзира на све, у погледу дијагнозе сви психијатри изузев др Оверхолсера дошли су до истог закључка: Езра Паунд био је душевно здрав, чак и у правном смислу те речи. Ван сваке сумње је да би био савршено способан да се на евентуалном суђењу брани. По њиховом једнодушном мишљењу, Паунд је једноставно био неуротичан.

Али, требало је ово мишљење саопштити и управнику клинике Оверхолсеру који је од самог почетка испољио симпатије према песнику и који га је чак прогласио психотичним и пре него што га је видео. Да ли су остали психијатри могли да се замере свом управнику? Јесу, али то нису учинили. Прибегли су лукавости у нади да ће тако умирити савест.

Оверхолсеру су рекли истину – да Паунд, по њиховом мишљењу, није психотичан већ само неуротичан. Али, тако су се договорили: постављање коначне дијагнозе препустиће професору, с тим што ће своје мишљење задржати за себе.

– На крају крајева, Паунд је само један јадни старац – толико је др Оверхолсер имао да каже својим сарадницима.

Тако је лажна дијагноза прослеђена правосуђу. Ако је истина заиста била изиграна, за Паунда је почело дванаестогодишње тамновање у установи у којој му није било место.

Да ли је зажалио

„Све добро што сам у животу урадио упрљано је лошим намерама: бавио сам се глупим и безначајним стварима", написао је Паунд пред смрт. Да ли је схватио да је улудо траћио велики песнички таленат уплитањем у политику? Да ли је зажалио?

Никада нећемо добити одговор на ова питања, као што никада са сигурношћу нећемо знати шта је писало у историји болести коју је потписао др Оверхолсер, јединому документу који данас недостаје из клиничког досијеа Езре Паунда. Фулер Тори претпоставља да га је уништио Винфред Оверхолсер.

Мина Илић

скарабеја. Реже му главу и крила и кува га у уљу. Маже Апопине поцрвенеле капке и говори:

– Нек дође лек што пре. Нек протера демона из твог ока, из твог тела...

Упала се ипак појачала. Апопине очи пуне се гнојем. Она покушава са новим молитвама. Призива изабранике да јој помогну. Да начине чудо у њеним очима.

Али чуда овог пута није било.

Апопи се сетила божанства са седамдесет седам очију. Није му знала име, али зар је то бог могао да зна. Он ће чути кад га буде дозивала и услишиће њене молбе.

Бог са седамдесет седам очију није је чуо. На њена оба ока предвече су се појавила ситна зрнца. Имхотеп прави маст од лековитог биља и болесници маже болне очи. То средство јој доноси привремено олакшање.

Следећег јутра зараза се проширила. Имхотеп је забринут:

– У твоје очи су продрли црви. Тако су ситни да их нико не може видети. Раширени су свугде као кад кап боје отопиш у три врча воде.

Ускоро се показало деловање тих црва. Зрнца на опнама се отварају, почео је да цури гној. Апопи више није могла да дигне трепавице. Тама јој се слегла на вид. Имхотеп је знао да ако трахом нападне и зенице, слепило је неизбежно.

Имхотеп прави маст. Треба је добро измешати. Узима Апопину палету за шминку направљену од малахита, минерала зелене боје. Како каменом све више мути маст, тако се трењем све више зелене боје из палете преноси у лек.

Наноси јој маст на болесне очи и моли је да држи повез четири дана. Када се ујутру петог дана соба без крова засјала од сунца на изласку, скида Апопи повез.

Жена је била здрава. Дрхтећи од среће Имхотеп јој испире очи топлим млеком у које мрви семе радости срца, семе мане и биљку сам. Гнојна краста отпада. Вео слепила се размиче.

Имхотеп још једном доказује да је чудотворац. Говори да је син неке богиње.

Све жене мажу очи зеленом машћу. Полако заборављају да им та јака зелена боја минерала служи као лек. Она је за њих шминка. Извлаче и црту угљем да би им очи биле још сјајније и истакнутије.

Зелени капци постају синоним женске лепоте. Зато нас и богиње са зидова храмова гледају испод зелених капака.

В. С.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

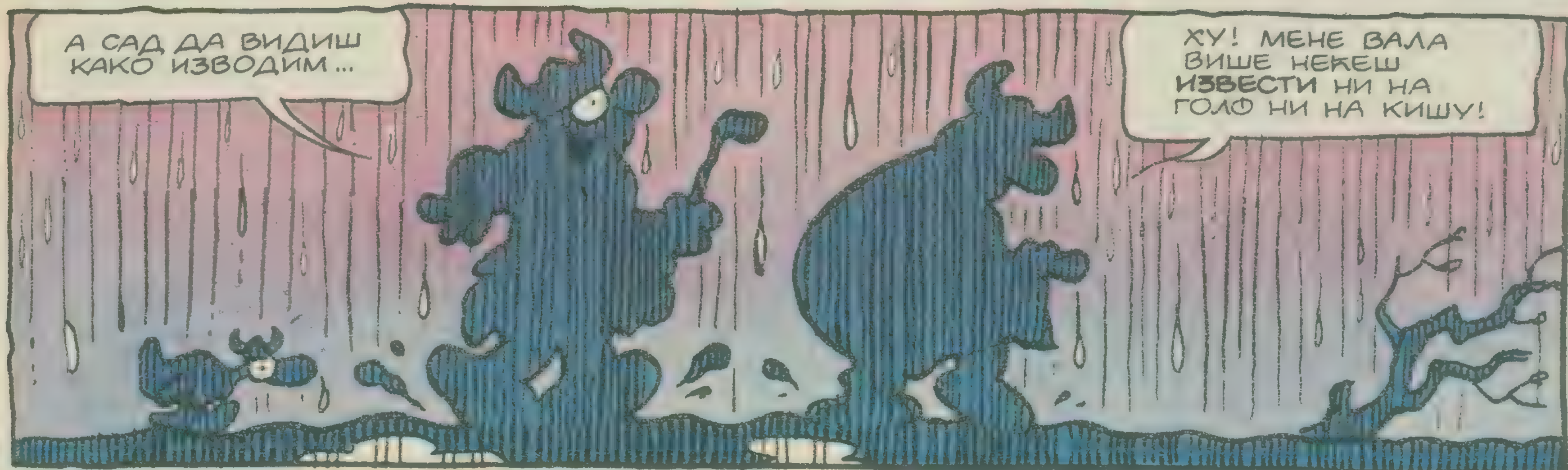

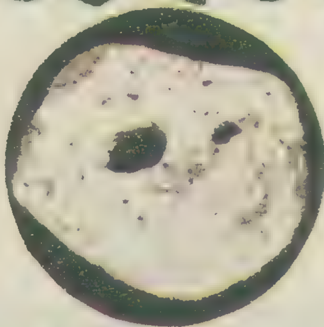

ДА ЛИ СУ КИНЕЗИ ОТКРИЛИ АМЕРИКУ

КОЛУМБО ЈЕ БИО ДРУГИ?

Округли камен с рупом нађен код Калифорнијског рта.

КОД КАЛИФОРНИЈСКОГ РТА ПАЛОС ВЕРДЕС ПОДИГНУТО ЈЕ С ДНА ТИХОГ ОКЕАНА ПЕТ ТЕШКИХ КАМЕНОВА С РУПОМ. СВИ СУ ЗНАЦИ ДА СУ ТО КОТВЕ БРОДОВА КОЈИ СУ НА ИСТОЧНУ ОБАЛУ АМЕРИКЕ ПРИСТИГЛИ ПРЕ 2000 ГОДИНА.

Једног тмурног дана код калифорнијског рта Палос Вердес, у САД, спортски гњурац Боб Менстрел открио је у муљу, на дну мора, велики, 138 кг тежак, округао камен с рупом у средини и уз помоћ другова и чекрка извукао га на обалу. Кад га је видео Бобов инструктор Вејн Болевил, одмах је рекао да је и он већ изронио сличан, чудан камен. Онда су обојица претражила то подводно подручје и пронашли укупно 35 сличних каменова, од којих су пет извукли на површину. Било је то 1975. године.

Фотографија једног од тих каменова стигла је до Џемса Моријатрија, професора археологије и историје на Универзитету Сан Диjега, који посебно проучава технику једрења у стара времена. После петогодишњих испитивања, 1981, он и његов асистент Лери Пирсон закључили су да је камење с рупом у средини вероватно служило као котва бродовима пре 2.000 година.

Како је најтежи камен имао пола тоне, Моријатри и Пирсон сматрали су да је једрењак који га је носио морао бити дугачак 30 метара, с посадом од најмање 50 људи.

Откуда су долазили ти бродови с каменим котвама? Сви трагови које су научници прикупили указивали су на – Кину.

Колевка древног морепловства

Стивен Џет, професор географије на Калифорнијском универзитету, стручњак за предколумбијске везе између Старог и Новог света, сматра:

„Југоисточна Азија је изгледа била колевка древног морепловства. Све до почетка нове ере у том погледу била је испред Европе, па су храбри поморци из тих предела могли прећи Пацифик".

На рану пловидбу преко Пацифика указују:

– класична кинеска сага о путовању у једну далеку земљу,

– извештаји раних шпанских експедиција на Западну обалу Америке о необичним источњачким бродовима,

– предмети настали под очигледним источњачким утицајем, нађени приликом археолошких ископавања дуж обале, од Колумбије до Еквадора.

Ипак, најупечатљивије делују загонетне сличности азијских и старих цивилизација Средње Америке.

Код источнокинеске луке Чуанцу откривен је пловни објект из касног 13. века с чврстим веслом на крми и другим поморским уређајима којих на европским бродовима није било све до половине 15. века. Проучавање старих кинеских текстова и географских скица показује да су за далека мора и навигацију помоћу звезда Кинези знали већ у 2. веку пре наше ере, а за магнетски компас око 850. године п.н.е.

БОСИЉКА КИЋЕВАЦ

С тако поузданим бродовима и поморским знањем, пловидба од Кине до Северне Америке била је потпуно могућа.

Земља кукуруза

Каменчић мозаика налази се и у једној старој кинеској причи. То је значајан, иако делимично оспораван податак. Потиче из доба династије Лијанг, а помиње будистичког калуђера Хуишијана који је 499. године стигао у Кину и причао о земљи Фусанг удаљеној 40.000 линија (21.000 км) према истоку. Доведен је пред цара, па га је племић Ју-Кие испитивао и забележио његова казивања.

„У тој земљи има много биљака фусанг, по којима је и названа", причао је Хуишијан. „У почетку њени листови личе на изданке бамбуса, а плодови у облику крушке добри су за јело". Још је калуђер поменуо и велики број јелена и говеда с крупним роговима. Посетио је и народ још 550 километара даље према истоку, који је своју домовину називао „земљом жена".

Змајеви и жад

Поједини историјски подаци такође допуњују мозаик. Научник Морис Холмс открио је шпанска документа у којима се помињу источњачки бродови запажени 1576. године код Западне обале Мексика, близу острвља Трес Мариас. Свакако, они нису били први који су ту стигли. Али има у Новом свету и археолошких доказа о утицају Азије на Америку.

Археолози са Смитсонијанског института у САД открили су у Еквадору, код Вилдивије, комаде керамике из 4. века п.н.е. истих облика и мотива као што су они из Јомен-периода са јапанског острва Киушу, где се производе већ око 12.000 година. Налази из Вилдивије спадају међу најстарије те врсте у Новом свету.

Убедљив је податак да су се тканина и хартија од коре дрвета на исти начин производили у југоисточној Азији и Средњој Америци. Чак и каменови којима се кора ударала при обради истоветни су били око 1.500. године п.н.е. у Средњој Америци и на Тајвану, али на том кинеском острву такви су од 2.400 године п.н.е.

И биљне културе пружају доказе за ране везе Америке и Азије. Кромпир је још у предколумбијско време пренесен из Америке у Полинезију, а амерички орах чак је био познат у кинеским провинцијама Кингсау и Џекијанг између 3000. и 2500. године п.н.е.

Већина научника не сумња у посете Азијаца Америци пре Колумба, па се наводе и културни утицаји Кине на прастановнике Новог света.

Оне округле каменове с рупом у средини, који су покренули живље трагање за древним везама Азије и Америке, и низ кинеских научника – који су их проучили – сматра доказима за ране поморске везе између два континента.

ЗАЈЕДНО У НАГРАДНОЈ ИГРИ ЗА МЛАДЕ „ОШТРО ОКО – ПУН ПОГОДАК"

ЗА 1.018 НАГРАДА ПОТРЕБНО ЈЕ ДА ТАЧНО РЕШИТЕ 24 ЗАДАТКА ИЗ „ЕКСПРЕСА" И ИСЕЧЕТЕ 4 КУПОНА ИЗ „ЗАБАВНИКА".

Настављамо наградну игру „Оштро око – пун погодак" која је у „Политици експрес" почела 1. октобра. У „Експресу" ће укупно изаћи 24 задатка које читаоци треба да реше. Данас у „Забавнику" објављујемо ДРУГИ, од четири купона који уз тачно решене задатке из „Експреса" могу да вам донесу „Забавникову" премију и још 1.018 вредних награда.

ЗАБАВНИКОВА ПРЕМИЈА

ЈЕДНО ЦЕЛО ОДЕЉЕЊЕ (основне или средње школе) СА ЈЕДНИМ НАСТАВНИКОМ – ГОСТ „ЗАБАВНИКА" И КОМАНДЕ ВОЈНОПОМОРСКЕ ОБЛАСТИ СПЛИТ У ПЕТОДНЕВНОЈ ПОСЕТИ ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ РАТНОЈ МОРНАРИЦИ. НАГРАЂЕНИ ЋЕ ОБИЋИ ШКОЛСКЕ БРОДОВЕ „ГАЛЕБ" И „ЈАДРАН", РАКЕТНЕ БРОДОВЕ, ПОДМОРНИЦЕ, МОРНАРИЧКИ ШКОЛСКИ ЦЕНТАР „МАРШАЛ ТИТО" И ВОЈНО-ПОМОРСКИ МУЗЕЈ. СА ДВА ДАНА ПУТА, ЧИЈЕ ТРОШКОВЕ СНОСИ „ЗАБАВНИК", УКУПНО СЕДАМ ДАНА ИЗУЗЕТНИХ ДОЖИВЉАЈА.

За ову премију и остале награде могу да конкуришу одељења као целине, појединци или сви ученици једног одељења појединачно.

Госте Југословенске ратне морнарице, добитнике премије „Политикиног забавника", примиће и посада једне подморнице

УПУТСТВА ЗА СЛАЊЕ ОДГОВОРА

1. Пошто је ово заједничка наградна игра: „Политикиног забавника", „Политике експрес" и „Илустроване политике", редакције су се договориле да задатке објављује само „Политика експрес". Дакле, ваш задатак је да од **првог октобра** решавате задатке из „Експреса" и чувате их док не буду објављена сва 24 задатка.

2. Поред решених задатака учесници игре треба да из „Политикиног забавника" исеку ЧЕТИРИ купона (други објављујемо у овом броју) и залепе их у за то предвиђена поља на ТАЛОНУ који ће „Експрес" објавити 29. октобра.

Јасно је: ко има више комплета од 24 решена задатка из „Експреса" уз по **4 купона из „Забавника"**, има више могућности за „Забавникову" премију и неку од осталих награда.

3. Свакога дана у „Политици експрес" штампају се посебна упутства.

4. Награде ће бити извучене у петак 9. новембра 1984. године а списак добитника објављиваће „Политика експрес" почев од 12. новембра.

НАГРАДЕ

Премија „Политикиног забавника" – ЦЕЛО ОДЕЉЕЊЕ ГОСТ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ РАТНЕ МОРНАРИЦЕ – није једино што очекује учеснике у овој великој наградној игри у коју су, први пут, уједињена три листа „Политикине" куће.

Сви учесници (с купонима из „Забавника" уз тачно **решене задатке из „Експреса"**) конкуришу и за ове награде:

● Најновији тип мотоцикла „томос" и три кућна компјутера су четири премијске награде „Илустроване политике". Да би за **ове премије конкурисали, потребни су вам и купони** из „Илустроване политике"

Само „Забавникови" купони и 24 тачно решена задатка из „Експреса", поред премијерне награде, довољни су за следеће добитке:

● Читава разредна заједница с једним наставником биће три дана гост Ваздухопловне школе ЈАТ-а у Вршцу с плаћеним и обезбеђеним превозом од места боравка до Вршца и назад.

● Једно одељење с наставником 7 дана на „зимској школи" у хотелу „Лепенски вир" у Доњем Милановцу с плаћечим и организованим превозом.

● Три одељења (три награде) са по једним наставником, свако на десетодневном зимовању у туристичким селима: Девићи, Катићи и Прилике с обезбеђеним и плаћеним превозом.

● Дечје позориште из Суботице долази о свом трошку у место добитника да одигра један позоришни комад.

● Омладински тим ЈСД „Партизан" (врсту спорта бира добитник) о свом трошку долази у место добитника и игра с тимом који састави добитник.

● Портрет добитника, неког члана његове породице или личности чије име носи школа (по жељи добитника) урадиће познати војвођански сликар Сава Стојков.

● Ексклузивна одећа од коже у вредности 80.000.00 динара коју ће добитник одабрати у „Моди" из Великог Градишта.

● Тридесет пари еспадрила – дар РО „Љубомир Картаљевић", Пирот.

● Патике „Стартаса" – дар Борова.

● 100 модела – макета „фиатових" аутомобила.

● 314 награда у комплетним библиотекама ИРО „Рад".

● 100 специјално за ову игру урађених „Штрумпфова" поклања „Жељезничар", (ООУР „Снежана") из Суботице.

● Две награде: по 10 дана зимовања за по две особе у туристичком насељу „Јабука" – дар „Путника" (ООУР „Милешева") из Пријепоља.

● Две особе бораviће 21 дан у хотелу „Радин" у Раденцима – током 1985. по жељи добитника.

● Три награде: по 10 дана зимовања за по две особе у хотелу „Бернардин" у Порторожу.

● Три награде: по 10 дана за по две особе од марта до октобра 1985. на Маврову – дар „Метропола" (ООУР „Бистра").

● Три награде: по 10 дана зимовања за по две особе у хотелу „А" категорије „Нарцис" на Шар-планини.

● Две награде: два добитника зимују (сами или са гостима) за по 40.000.00 динара сваки (вредност пансиона) на Гочу и на Тари – дар Центра дечјих летовалишта и опоравилишта града Београда.

● 52 награде: један зидни сат, један чекрк за пецаљку и 50 комплета по 40 значака у албумима дар „Аутометала" из Суботице.

● 50 награда – поклон пакета својих производа (по 1.600.00 динара сваки) – дар „Пионира" из Суботице.

● 350 награда „СТОП-КА" – новог ручног знака (сличног милицијској таблици „стоп") који ће помоћи ученицима да безбедније прелазе улице (10 одељења по 35 комада).

СУПЕРПРЕМИЈЕ

Међутим, ових 1.018 награда (не рачунајући ученике из шест одељења јер је то увек једна награда за све) – нису све што чека читаоце „Политикиног забавника" у овој игри. С комплетом од 24 тачно решена задатка из „Политике експрес" (а задаци излазе од 1. до 29. октобра сваког дана а недељом џокери) и с купонима из „Политикиног забавника" (четири купона из бројева од 5, 12, 19. и 26. октобра) СВАКИ УЧЕСНИК У ИГРИ, без обзира да ли је или није добио неку од награда у првом вучењу, РАВНОПРАВНО УЧЕСТВУЈЕ У ИЗВЛАЧЕЊУ СУПЕРПРЕМИЈА, ЈАНУАРА 1985. год.

А суперпремије су:

● ПРАВО ДОБИТНИКА ДА БЕСПЛАТНО, У ВИСИНИ ОД ЈЕДНОГ СТАРОГ МИЛИОНА (СВАКЕ НЕДЕЉЕ ЧИТАВЕ ГОДИНЕ) ОКУША СРЕЋУ У „лото"-у и „Спортској прогнози" – дар „ЛУТРИЈЕ БЕОГРАДА" – с тим што, наравно, добитнику припада и сваки добитак који за тих годину дана бесплатног играња оствари у овим играма на срећу.

● АУТОМОБИЛ С ПЛАЋЕНИМ ПОРЕЗОМ – дар „Илустроване политике"

● ВИКЕНД КУЋА „ТИП 28" КОЈУ ЋЕ ШПИК „ИВАЊИЦА" ПОСТАВИТИ на земљиште и темеље добитника.

● ЧЕК НА 30 СТАРИХ МИЛИОНА за куповину робе по избору добитника у „АТЕКСОВИМ" ПРОДАВНИЦАМА.

* * *

ДАКЛЕ: РЕШАВАЈТЕ СВАКОГ ДАНА ЗАДАТКЕ У „ПОЛИТИЦИ ЕКСПРЕС", СЕЦИТЕ И ЧУВАЈТЕ КУПОНЕ ОД 1 ДО 4 ИЗ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА". НА КРАЈУ ИГРЕ 29. ОКТОБРА У „ЕКСПРЕСУ" ИЗЛАЗИ ТАЛОН ЗА ВАШЕ ПОДАТКЕ И МЕСТО ГДЕ ЋЕТЕ ЗАЛЕПИТИ ЧЕТИРИ КУПОНА „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА".

У ГОСТИМА КОД МОРНАРА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

2

КУПОН

Ако нисте сачували купон број 1, уз купон број 4 објавићемо ЏОКЕР.

РАЗВОДИМ СЕ: ХОЋУ У ШКОЛУ!

Колико развода, толико разлога. Једна жена из Чарлстона у САД поднела је тужбу за развод брака јер је муж шутнуо. Захтев тужиље је одбијен јер судији није промакла очигледна чињеница да њен муж има само једну ногу.

Неки се разводе и због мајмуна, кућних љубимаца, додуше тек пошто један од брачних другова, у овом случају супруга, стекне необичну навику да сваке вечери леже у брачну постељу с поменутим мајмуном. Уместо да ојађеног мужа разуме, судија је пресудио у корист жене. Образложење: није лако живети с млакоњом који није у стању ни обичног мајмуна да избаци из кревета.

Кад су супружници малолетни и брачне размирице су – школске. Једна шеснаестогодишњакиња тражила је развод од мужа јер јој забрањује да иде у школу.

И КУСУР ЈЕ НОВАЦ

Многи трговци навадили су се да уместо ситниша својим муштеријама као кусур враћају жвакаће гуме.

Тако је један купац из Ковина код Панчева данима добијао жваке уместо ситних пара. Пошто је у тим годинама да није од детињства навикао своје вилице на ову необичну гимнастику, брижљиво је чувао „кусур".

Једног дана дошао је у продавницу, затражио робу и просуо на тезгу „паре" – кусур у гумама за жвакање. Продавачица се противила његовом поступку, а он је додао:

– И кусур је ваљда новац.

ДРАГИ МЛЕКАЏИЈО, НАЈЛЕПШЕ ТЕ МОЛИМ...

У Енглеској млекаџије и дан-данас разносе млеко по кућама и то у старинским стакленим боцама. Кад те неко обилази сваког јутра, он ти дође, у неку руку, као члан породице. А чему служе сродници, ако не и томе да једни другима чине крупне и ситне услуге... Отуда Енглези од млекаџија траже заиста све и свашта, обично посредством писмених порука које убацују у празне боце од млека.

Пример први: Драги млекаџијо. Задња врата су откључана. Молим те, стави млеко у фрижидер, узми новац из шоље у фиоци и остави кусур на кухињском столу, али у ситнини, јер ћемо вечерас играти томболу.

Пример други: Драги млекаџијо. Кад оставиш млеко, молим те куцни на прозор моје спаваће собе и пробуди ме. Хтела бих да ми помогнеш да окренем душек.

Пример трећи: Драги млекаџијо. Молим те укључи бојлер, пусти пса у башту и убаци новине између мреже за комарце и врата. П.С. Молим те, не остављај млеко.

Неке млекаџије услишују молбе, неке не, али су сви сложни у захтеву да се стаклене боце замене амбалажом за млеко. Ту би, међутим, искрсло велико питање: у шта би онда молиоци убацивали дирљива писамца?

СОЛИТЕРИ СУ СТВОРЕНИ ЗА ЉУБАВ

За и против солитера, има и једних и других мишљења. После истраживања докторке Шејле Тан можда ће више бити оних „за". Наиме, Шејла Тан је испитивала понашање људи у солитерима Њујорка и Рио Де Жанеира. Закључила је да се на свим спратовима после дванаестог људи много брже заљубљују. Докторка је дала следеће објашњење. Чим се човек приближи птицама, осети да је изван стварног света. И шта друго да ради у тим висинама него да се заљубљује.

ШПАГЕТИ МУЗЕЈ

У 13. веку Италијани су шпагете јели у тајности. Мислило се да је рецепт за ово незаобилазно италијанско јело нека сицилијанска вештица добила од самог ђавола.

Овај документ један је од многих који се нашао у шпагети-музеју у Торину. Отворио га је двадесетпетогодишњи Виторио Агнези. Смештен је у згради из 18. века.

Зидни цртежи, опет, доказују да макарони имају прошлост дугу малтене као и пирамиде. На етрурским цртежима од пре три хиљаде година лепо се види како се пуше тек скувани шпагети.

Ово национално јело данас има и симболично значење. Да би младенци живели срећно и дуговечно у браку, на свадбеном ручку обавезно морају да поједу тањир макарона.

ЉУБАВНИ ЈАДИ

Четрнаестогодишњак се жали другару:

– Оставила ме девојка. Добро што ми је сломила срце и уништила живот, али што ми упропасти веče!

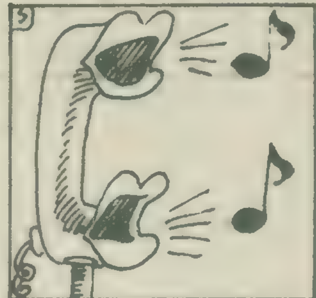
ШТА ЋУ ЈА У ВЕЗЕЛУ?

Ових дана у голубарник Фрица Колера на периферији града Везела у Савезној Републици Немачкој вратио се голуб Еди који је још 1980. године пуштен 202 километра од куће. Власник се силно обрадовао свом љубимцу, једино му је жао што овај не зна да говори па не може да му исприча где се толико задржао. Иначе, Еди је нестао пре четири године кад је учествовао на међународном такмичењу – у брзини враћања кући!

ЛЕЗИ ПА СЛУШАЈ!

Једна француска фирма пустила је недавно у продају стерео уређај у облику огромне телефонске слушалице. У средини су уграђени касетни магнетофон, тјунер и појачало. Два звучника су смештена горе и доле, на местима где су код обичног телефона микрофон и звучник. Свако ко се имало разуме у стерео уређаје и при том зна како су распоређене људске уши одмах ће питати: како се уопште може постићи стерео ефекат кад су звучници постављени један изнад другог а уши код човека једно поред другог. Једино ако цео уређај није замишљен да се слуша лежећи.

МОЈА СВЕТА КРАВА

УЈАК МЕ НЕЋЕ ТРАЖИТИ СВЕ ДО ВЕЧЕРИ, ДОК НЕ ПОМУЗЕ КРАВЕ, А ТАДА ЋЕ ВЕЋ БИТИ КАСНО ЈЕР САМ У ЖИВОМ БЛАТУ.

Од обале сам био удаљен око четири метра кад сам осетио да сам се заглибио у блато и да тонем. Узалуд сам покушавао да се ишчупам и вратим. Меко блато лепило ми се за ноге и вукло ме наниже. Немоћан и на измаку снаге осећао сам да полако тонем све дубље.

Уплашен, грчевито сам покушавао да се ишчупам из блата и да се докопам плићака. Праћакао сам се и упињао све мишиће, али узалуд. Грозничавим погледом тражио сам нешто за шта бих могао да се ухватим. Угледао сам само једну дебљу грану на површини и испружио руку да је дохватим. Међутим, она је била исувише далеко.

Мада никог није било у близини, почео сам да дозивам у помоћ. Осећао сам да ми тело малаксава. Кад ми је житко блато допрло већ до појаса, могао сам да покрећем само руке.

Било ми је дванаест година кад су ме родитељи из Сиднеја, где смо живели, послали ујаку у Јужни Квинсленд, у Аустралији. Ујак је живео на једној усамљеној фарми у близини градића Честлтон.

Први суседи су били доста удаљени и ја сам, усамљен и без друштва за игру, помагао ујаку у његовим пословима. Заузврат, ујак ме је често водио у лов. Научио ме је како се праве замке за животиње и како се пуца из пушке.

Земљиште око ујаковог имања било је мочварно и ја сам волео да тумарам по њему. Често сам сакривен у шипражју сатима посматрао многобројне барске птице. Одлазио сам и на речицу Куперов рукавац која је протицала у близини и низ њу пуштао папирне бродове.

Једног врелог јануарског дана, кад је у Аустралији лето у јеку, био сам беспослен и решио сам да кренем у лов.

С пушком о рамену дуго сам лутао по околини, али нисам нашао ни на један траг. Уморан од пешачења решио сам да се расхладим у Куперовом рукавцу. Речица је била блатњава али то ми није сметало. Блатњава или не, вода је ипак вода.

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

У замци

Наслонио сам пушку на дрво, изуо чизме, заврнуо ногавице изнад колена и загазио у воду. Вукући ноге кроз хладно блато кренуо сам ка средини речице. Сунце је било високо на небу и ја се нисам журио. Имао сам пред собом скоро цео дан.

Тако сам се и нашао у овом страшном положају. И док ме је сунце немилосрдно пекло у теме, на ивици снаге и с мишљу да ми нема спаса, одједном сам ногама додирнуо чврсто тло. Пестао сам да тонем, али још сам био ухваћен као у замку и знао сам да се из ње могу извући једино уз нечију помоћ. Само, никог нисам видео и нико није чуо моје запомагање.

Био сам ужаснут. Нисам смео да се покренем да не бих поново почео да тонем. Ујак ме неће тражити све до вечери, док не дође време за мужу. А тада ће већ бити мрак и касно да се било шта предузме. На ову помисао стресао сам се од страха. У очајању, поново сам почео да дозивам у помоћ све док нисам потпуно малаксао и промукао. Около је све било тихо и ја сам био сигуран да ћу умрети, немоћан да се одупрем блату.

Не знам колико је времена прошло када сам у даљини угледао неколико крава. Ишле су полако дуж обале и пасле. Сунце се већ клонило к западу када су се приближиле месту где сам се налазио. Нисам се мицао да их не бих уплашио. Иако су то биле само обичне краве, ипак сам се осећао мање усамљен и уплашен. Опазиле су ме и застале радознало ме посматрајући. Две загазише у реку да пију воду. Једна са жућкастомрким пегама и кривим роговима зурила је дуго у мене, а онда и она полако ушла у воду. Када се напила, лагано је подигла главу и нетремице се загледала у мене. Није се уплашила. Неколико тренутака је стајала као да је зачуђена а затим полако крену кроз блато и воду ка мени.

На роговима до обале

Дуго смо гледали једно у друго. Учинило ми се као да она разуме да сам ја у смртној опасности. Погнула је главу и опет почела да пије воду а затим ми се приближила корак-два. Сада је била само на метар удаљена од мене. Наизменично је пила воду и гледала ме. Као да се питала шта ја радим ту, усред блата. Затим ми се приближила још мало.

Покренуо сам се полако према њој, настојећи да је не уплашим. Желео сам се дочепам њених рогова.

Изненада, као да се одлучила, она коракну према мени и њени рогови су ми били све ближе и ближе. Добио сам нову снагу, испружио руку, чврсто се ухватио за један њен рог и обесио о њега. Свом снагом она забаци главу и повуче ме ка себи. У том тренутку осећао сам као да ми се ноге одвајају од тела и остају у блату. Прињих се уз њу.

Крава се очајнички борила са меким и лепљивим блатом. Клизила би, падала на колена и поново устајала. Из њених ноздрва избијала је јара. Најзад је, тешко дахћући, напипала ногама чврсто тло. Обоје смо одахнули.

Уморан и чврсто стежући крављe рогове шљапкао сам по блату, док ме је животиња мирно вукла кроз воду ка обали.

За тренутак ме опет обузе страх када је крава посрнула. Мислио сам да ћемо поново потонути у ово ужасно блато и да се више никада нећемо извући. Али, вођена нагоном и необично упорна, крава ме је полако, али сигурно, извукла на обалу.

Био сам потпуно исцрпљен, мокар и блатњав када сам се коначно нашао на чврстом тлу. Крава је још неколико тренутака стајала поред мене, затим ме погледала и окренула се. Лаганим ходом мирно је отишла свом крду.

Џемс Томпсон

ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ: БАЛАДА О БЛАГУ III ДЕО

ПИШЕ: ЖАН-МИШЕЛ ШАРЛИЕ ЦРТА: ЖАН ЖИРО

БЛУБЕРИ САЗНАЈЕ ДА СЕ БЛАГО, КОЈЕ ЈЕ ПОРУЧНИК ТРЕВОР САКРИО, НАЛАЗИ У ЦРКВИ У ТАКОМИ. БИСЕР ЧИУАУЕ ОСТАЈЕ ПОРЕД БЛАГА, ДОК БЛУБЕРИ ПОКУШАВА ДА ОБЕЗБЕДИ ПРЕВОЗ. У МЕЂУВРЕМЕНУ ПРЕД ЦРКВУ СТИЖЕ ПОТЕРА: ФИНЛИ, КИМБАЛ И ЛОПЕЗ СА МЕКСИЧКОМ ВОЈСКОМ...

ВЕЋИНА ЛОПЕЗОВИХ ЉУДИ СЕ РАЗБЕЖАЛА. ОНО МАЛО ШТО ИХ ЈЕ УШЛО У ЦРКВУ, ДОЧЕКАНО ЈЕ МЕЦИМА...

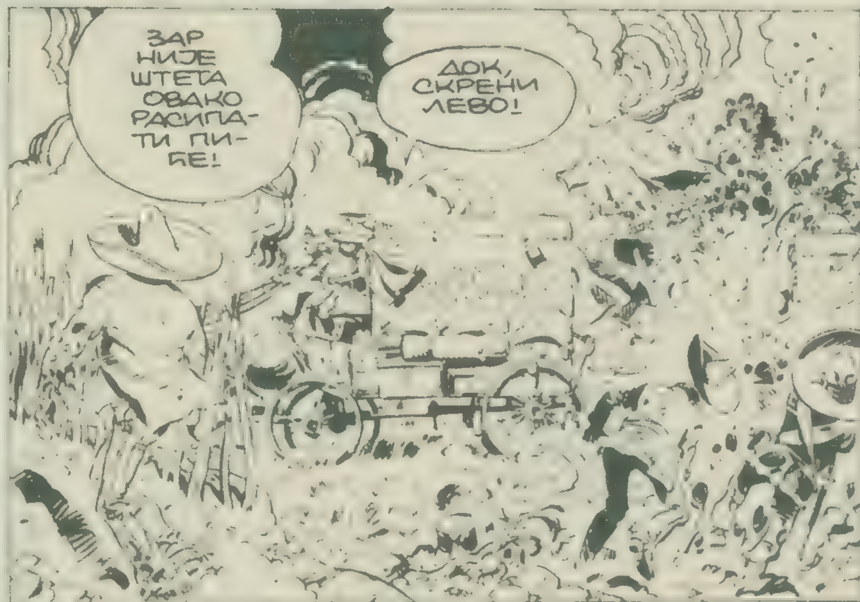

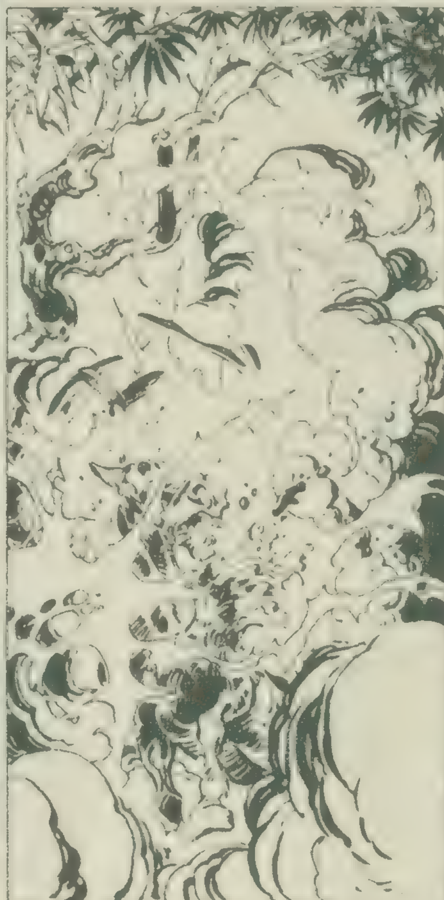

ИЗНЕНАДА - ПАКАО. ЗАПАЉЕНИ АЛКОХОЛ ЈЕ БУКТАО. ВАТРА СЕ ПРОШИРИЛА И ЗАХВАТИЛА ЛОПЕЗОВ ДИНАМИТ. ОДЈЕКНУЛА ЈЕ СТРАХОВИТА ЕКСПЛОЗИЈА...

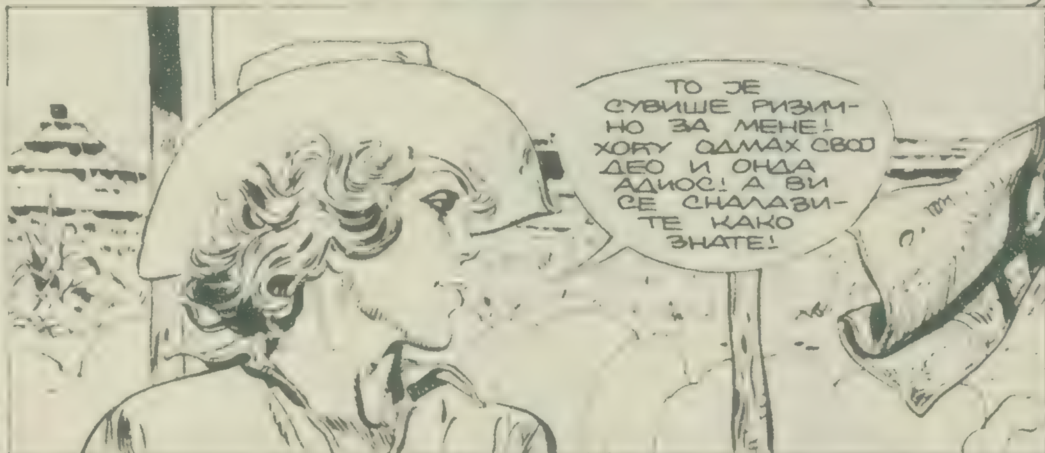

ЗА ДЛАКУ СУ КОЛА ИЗБЕГЛА ЗАСЕДУ...
ДОК, ВОЗИ ПРЕМА ГРАНИЦИ И ТО НАЈБЛИЖИМ ПУТЕМ, ПРЕКО ПРЕЗИДИЈА!
ТИ СИ ЛУД, СИНКО! ТО ЈЕ САМОУБИСТВО!

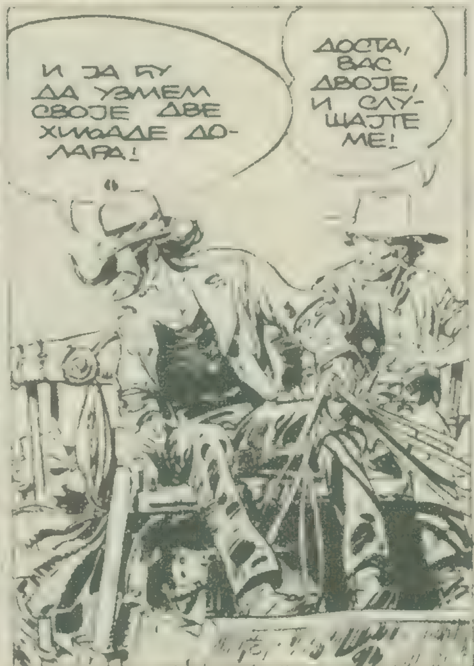

НЕ МОЖЕМО ДРУГАЧИЈЕ! КОЛА СУ СУВИШЕ СТАРА И ПРЕТОВАРЕНА!
ЛОПЕЗ ЋЕ ЗНАТИ КУДА СМО КРЕНУЛИ!

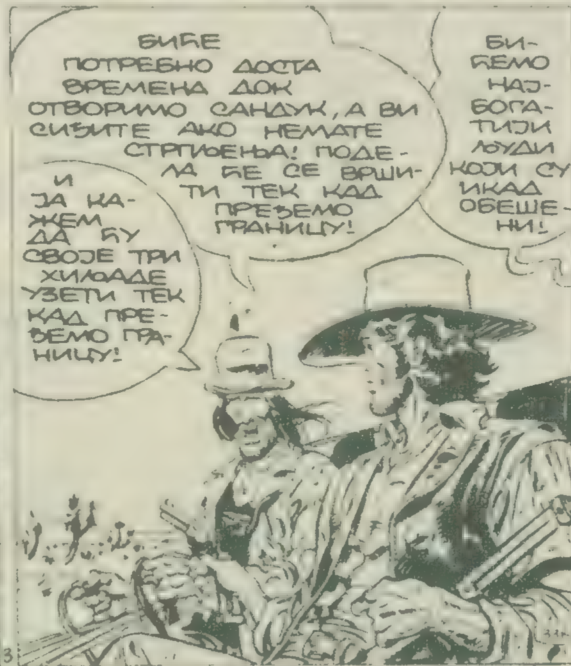

И ЗАИСТА...
КАКО ДА ПОЂЕМО ЗА ЊИМА АКО СМО ДЕСЕТКОВАНИ?
НАЂИМО ГАРСИЈУ И ЊЕГОВЕ ЉУДЕ!

БЛУБЕРИ ЋЕ СИГУРНО ПОЋИ НАЈКРАЋИМ ПУТЕМ, ПРЕКО ПРЕЗИДИА!
ГАРСИЈИН ПОЛОЖАЈ
АКО ПОЂЕ ПРЕМА ИСТОКУ, ГАРСИЈА КОЈИ ЈЕ ДОСТА ИСПРЕД ЊИХ МОЋИ ЋЕ ДА ИМ ПРЕСЕЧЕ ПУТ!

ЛОПЕЗ ЋЕ СИГУРНО ПОЗВАТИ ОНЕ ЉУДЕ КОЈИ ЈУРЕ ФИНЛИЗА!
ТРЕБА ПРВО ДА ИХ ПРОНАЂЕ, А И КОЊИ СУ ИМ УМОРНИЈИ ОД НАШИХ... А ГРАНИЦА ЈЕ НА ТРИ ДАНА ЈАХАЊА!

ТО ЈЕ СУВИШЕ РИЗИЧНО ЗА МЕНЕ! ХОЋУ ОДМАХ СВОЈ ДЕО И ОНДА АДИОС! А ВИ СЕ СНАЛАЗИТЕ КАКО ЗНАТЕ!

И ЈА ЋУ ДА УЗМЕМ СВОЈЕ ДВЕ ХИЉАДЕ ДОЛАРА!
ДОСТА, ВАС ДВОЈЕ, И СЛУШАЈТЕ МЕ!

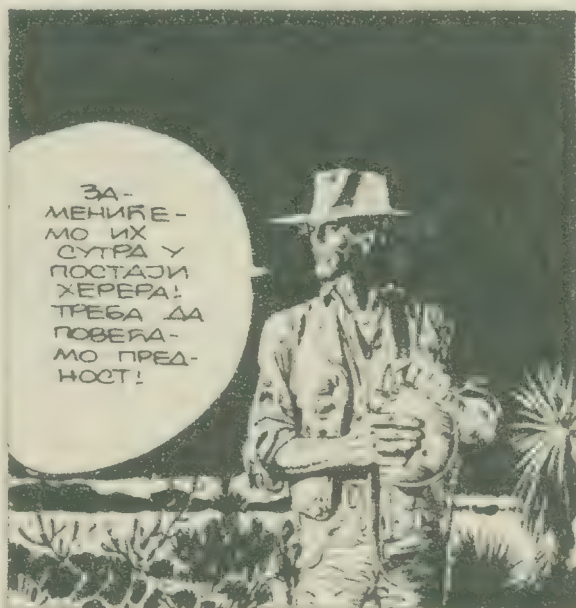

БИЋЕ ПОТРЕБНО ДОСТА ВРЕМЕНА ДОК ОТВОРИМО САНДУК, А ВИ СИЂИТЕ АКО НЕМАТЕ СТРПЉЕЊА! ПОДЕЛА ЋЕ СЕ ВРШИТИ ТЕК КАД ПРЕЂЕМО ГРАНИЦУ!
БИЋЕМО НАЈБОГАТИЈИ ЉУДИ КОЈИ СУ ИКАД ОБЕШЕНИ!
И ЈА КАЖЕМ ДА ЋУ СВОЈЕ ТРИ ХИЉАДЕ УЗЕТИ ТЕК КАД ПРЕЂЕМО ГРАНИЦУ!

КРАЈЕМ ПОПОДНЕВА, ЛОПЕЗОВИ ЉУДИ СУ СУСТИГЛИ ГАРСИЈУ...
ГУВЕРНЕРОВА НАРЕДБА! ПРЕКИНИТЕ ЈУРЊАВУ И ПРАВО НА ПУТ ЗА ПРЕЗИДИО!
САМО ШТО ИХ НИСМО УХВАТИЛИ! УПАЛИ СУ У ЋОРСОКАК!
ГУВЕРНЕР ЈЕ РЕКАО **ОДМАХ**, КАПЕТАНЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ...
САЊАМ ЛИ ЈА ТО, КИМБАЛЕ? ОНИ СЕ ВРАЋАЈУ!

НА ПУТУ ЗА ПРЕЗИДИО...
ПРЕСТАНИТЕ ДА ИСПИЈАТЕ ТЕ ФЛАШЕ МОГУ НАМ ЈОШ ЗАТРЕБАТИ!
ЖЕДНИ СМО, А И ПРЕМОРИЛИ СМО СЕ!
И КОЊИ СУ НАМ УМОРНИ!

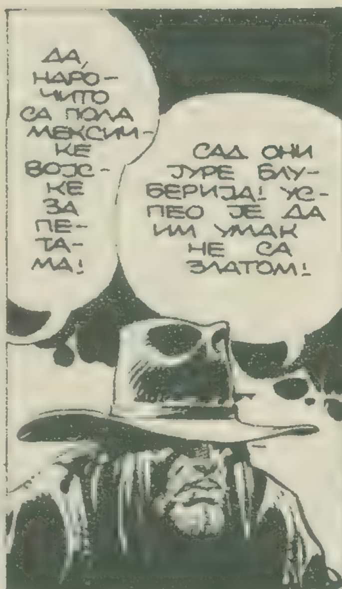

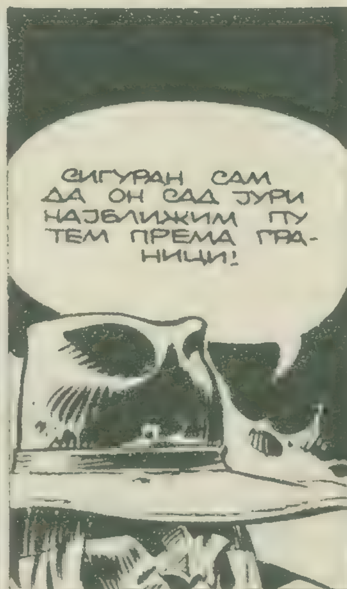

ЗАМЕНИЋЕМО ИХ СУТРА У ПОСТАЈИ ХЕРЕРА! ТРЕБА ДА ПОВЕЋАМО ПРЕДНОСТ!

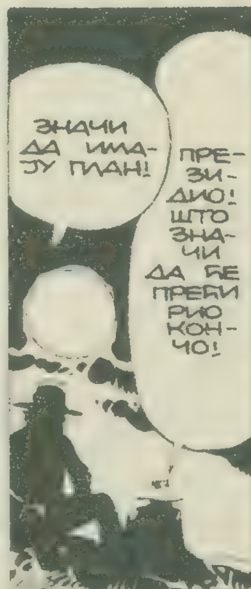

ПОТЕРА ЈЕ КРЕНУЛА, НА ЧЕЛУ С ЛОПЕЗОМ...
ЕВО ТРАГОВА ТОЧКОВА! ТРИ САТА СУ ИСПРЕД НАС!
И ГАРСИЈА ЈЕ СИГУРНО ВЕЋ ПОШАО ПРЕМА ПРЕЗИДИУ! СРЕШЋЕМО СЕ С ЊИМ СУТРА У ХЕРЕРИ!
ГРИНГОСИ ЋЕ СЕ НАЋИ ИЗМЕЂУ ДВЕ ВАТРЕ!

И ЗАИСТА, ГАРСИЈА ЈЕ ПОШАО ПРЕМА РИО ГРАНДЕУ...
ЗАКАСНИЋЕМО ЗА САСТАНАК У ХЕРЕРИ!
НЕ МОЖЕМО БРЖЕ! ЉУДИ И КОЊИ СУ УМОРНИ!

НА СЕВЕРУ...
КАД ПОМИСЛИМ ДА СМО ИМАЛИ ТОЛИКО ЗЛАТА НАДОХВАТ РУКЕ!
НЕ ЈАДИКУЈ! НИЈЕ СВЕ ИЗГУБЉЕНО!

ДА, НАРОЧИТО СА ПОЛА МЕКСИЧКЕ ВОЈСКЕ ЗА ПЕТАМА!
САД ОНИ ЈУРЕ БЛУБЕРИЈА! УСПЕО ЈЕ ДА ИМ УМАКНЕ СА ЗЛАТОМ!

СИГУРАН САМ ДА ОН САД ЈУРИ НАЈБЛИЖИМ ПУТЕМ ПРЕМА ГРАНИЦИ!

ЗНАЧИ ДА ИМАЈУ ПЛАН!
ПРЕЗИДИО! ШТО ЗНАЧИ ДА ЋЕ ПРЕЋИ РИО КОНЧО!

ТАМО ЋЕМО ИХ САЧЕКАТИ!
ТО НАМ ЈЕ ПОСЛЕДЊА ШАНСА! ЈОШ ЋЕМО СЕ МАЛО ОДМОРИТИ, А ОНДА ДАЉЕ!

ПРОШЛА ЈЕ НОЋ НА ПУТУ ЗА ПРЕЗИДИО...
КОЊИ СУ ПРИ КРАЈУ СНАГЕ!
И МИ ИСТО!
АКО НАС МЕКСИКАНЦИ ЈУРЕ, УСКОРО ЋЕМО ИХ СРЕСТИ!
ЕНО НАШЕГ СПАСА! ГЛЕДАЈТЕ!

ПОСТАЈА ХЕРЕРА!
ОБЛАК ПРАШИНЕ ИЗ СУПРОТНОГ ПРАВЦА!
МЕКСИКАНЦИ!

НЕ! ТО ЈЕ ДИЛИЖАНСА!
ПОВЕЗУЈЕ ПРЕЗИДИО И ЧИУАУ! СТИЋИ ЋЕ ПРЕ НАС И ЗАМЕНИТИ КОЊЕ!

УЗЕЋЕ ОДМОРНЕ КОЊЕ!
ДА! А ЈОШ ЋЕ ОТКРИТИ НАШУ ПОЗИЦИЈУ!
МИСЛИМ ДА НЕМАМО ВРЕМЕНА ДА ЧЕКАМО!
МОЖДА ЈЕ БОЉЕ ДА САЧЕКАМО ДА ПРОЂЕ!

КОЊАНИЦИ СУ ИЗА НАС! А ТО МОЖЕ БИТИ САМО ЛОПЕЗ!

И ЗАИСТА...

ЕКСЕЛЕНЦИЈО, ЕНО КОЛА!

САМО СУ ДВАДЕСЕТАК МИНУТА ИСПРЕД НАС! КАД БИ ГАРСИЈА СТИГАО, МОГЛИ БИСМО ДА ИХ НАПАДНЕМО!

НЕМА СУМЊЕ, ТО ЈЕ ЛОПЕЗ!

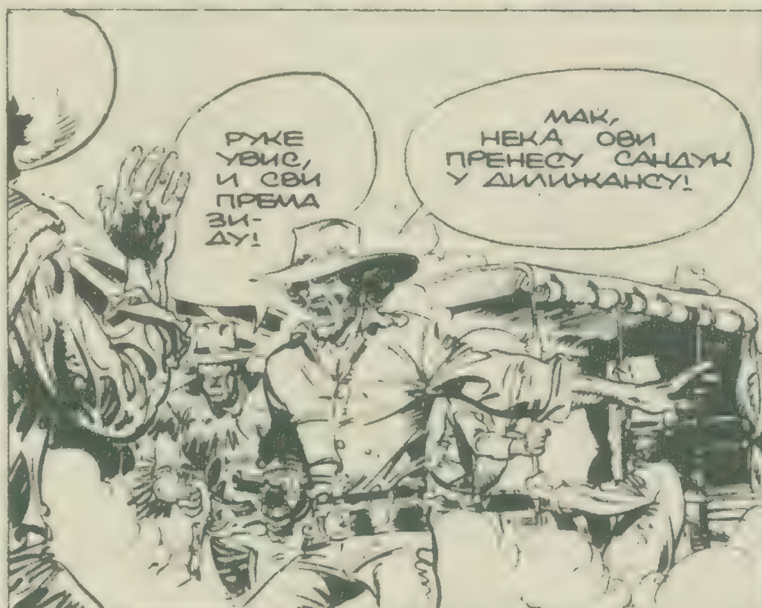
ПЕЊИТЕ СЕ! ТРЕБА СТИЋИ У ПОСТАЈУ ПРЕ ЊИХ!

У ПРАВУ ЈЕ, СИНКО! ТАМО ЋЕМО БАР МОЋИ ДА СЕ БРАНИМО!

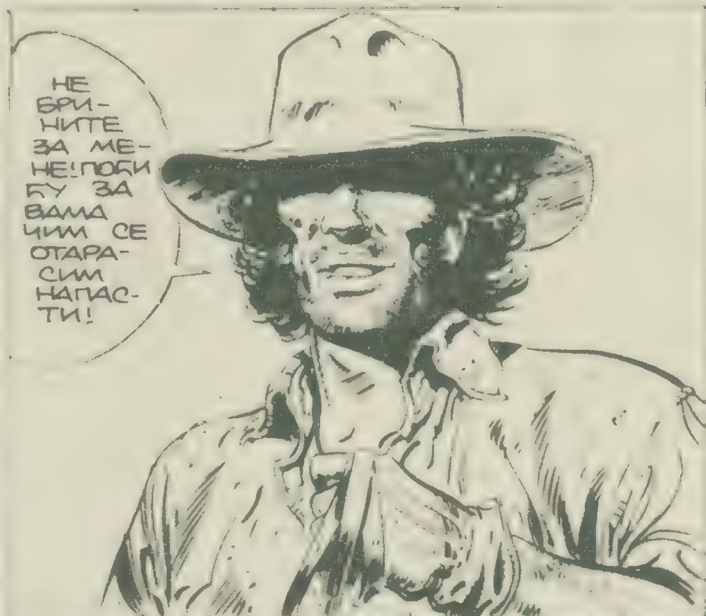

САН-
ДУК ЈЕ
ПРЕТОВА-
РЕН!
БРЖЕ!
ЕВО
ЛОПЕ-
ЗА!
БИО СИ У ПРАВУ, МАЈК! НАШАО САМ ДВА СВЕЖА КОЊА И ДВА БУРЕТА ЕКСПЛОЗИ-
ВА!

УКРЦАЈТЕ СЕ У ДИЛИЖАНСУ! ДОК ЋЕ УЗЕТИ УЗДЕ! ДРЖИТЕ ОВЕ НА ОКУ! СВЕ ТРЕБА ДА ИЗГЛЕДА НОРМАЛНО!
ШТА СИ ЗА-
КУ-
ВАО!

НАМАМИЋУ ЛОПЕЗА ДА КРЕНЕ ЗА МНОМ! ЧИМ БУДЕМО ВАН ВИДОКРУГА, ВИ КРЕНИТЕ ПРЕМА ВИСЕЋЕМ МОСТУ, ТРИ МИЉЕ ОДАВДЕ!
АКО УСПЕМО ДА ГА ПРЕЋЕМО И ПО-
СЛЕ РАЗРУШИМО, МОЖДА ЋУ И УГЛЕДАТИ СВОЈЕ ДО-
ЛАРЕ!
А
ВИ?

НЕ БРИНИТЕ ЗА МЕ-
НЕ! ПОЋИ ЋУ ЗА ВАМА ЧИМ СЕ ОТАРА-
СИМ НАПАС-
ТИ!

НА ДО-
МАК ПОСТА-
ЈЕ...
ЈЕСТЕ ЛИ РАЗУМЕЛИ? ОПКОЛИТЕ ПОСТАЈУ!
ГЛЕДАЈ-
ТЕ!

КОЛА! ПОКУША-
ВАЈУ ДА ПОБЕГ-
НУ!
НЕВЕ-
РОВАТНО ДА СУ ТАКО БРЗО ЗАМЕ-
НИЛИ КО-
ЊЕ! ЈОШ НАМ МО-
ГУ И ПО-
БЕЋИ!

ХОЋУ ИХ ЖИВЕ!
ИДУ ПРЕ-
МА ПЛА-
НИНИ!

МИСЛЕЋИ ДА СУ БЕГУНЦИ У КОЛИМА, ЛОПЕЗ ЈЕ ПОЈУРИО ПОРЕД ПОСТАЈЕ НЕ СУМЊАЈУЋИ НИ У ШТА...

УПАЛИЛО ЈЕ! НАДАМ СЕ ДА СУ И ЊЕГОВИ КОЊИ УМОРНИ КАО И МОЈИ!

ПОНАШАЈТЕ СЕ КАО ДА СЕ НИШТА НИЈЕ ДОГОДИЛО!

ЛОПЕЗ ИДЕ ЗА БЛУБЕРИЈЕМ! ПОШЛИ СУ У ПЛАНИНУ!

ОСЛОБОЂЕНА ТЕРЕТА, КОЛА СУ ЈУРИЛА ПУНОМ БРЗИНОМ...

ЈОШ МАЛО И ПОСТАЈА ЈЕ ВАН ВИДОКРУГА, А ОНДА ДИЛИЖАНСА КРЕЋЕ ПУТ РИО КОНЧА!

НЕ ВИДИМ ИХ ВИШЕ! НАПРЕД!

АДИОС, АМИГОС! И ДА НИКО НЕ МРДА!

МЕЂУТИМ...

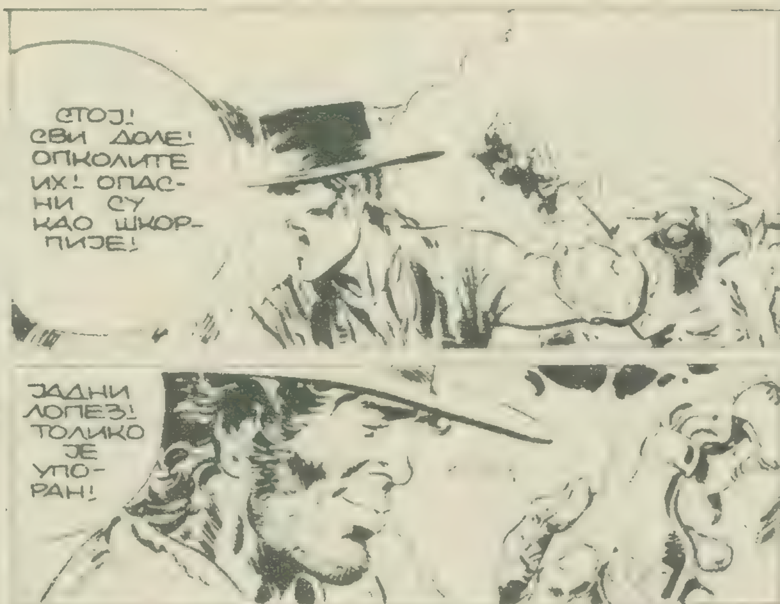
ПРИБЛИЖИЛИ СМО ИМ СЕ! ЈОШ САМО МАЛО!

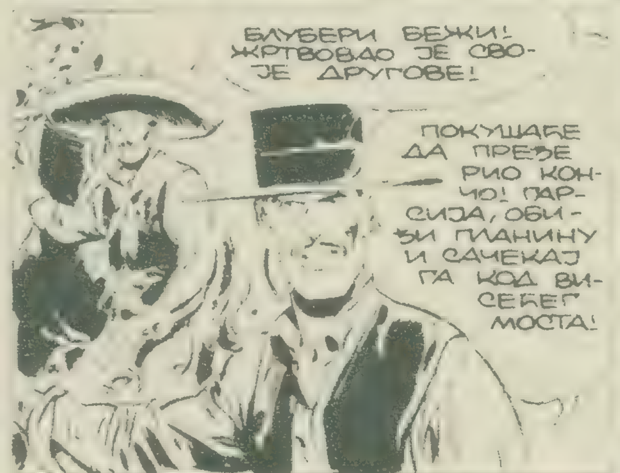
ЧУДНО, ИЗГЛЕДА ДА СУ ИМ КОЊИ УМОРНИ! И, ЗАШТО СУ СКРЕНУЛИ С ПУТА?

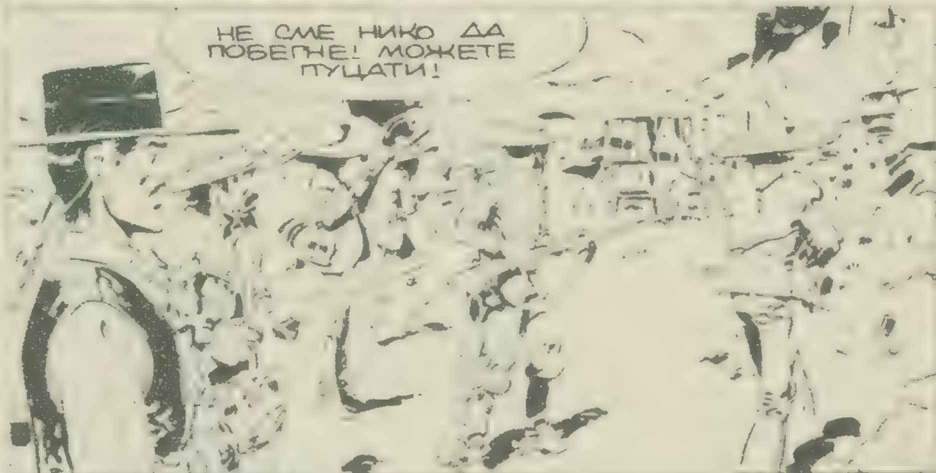
ИЗНЕНАДА, КОЊИ СУ СЕ СРУШИЛИ...

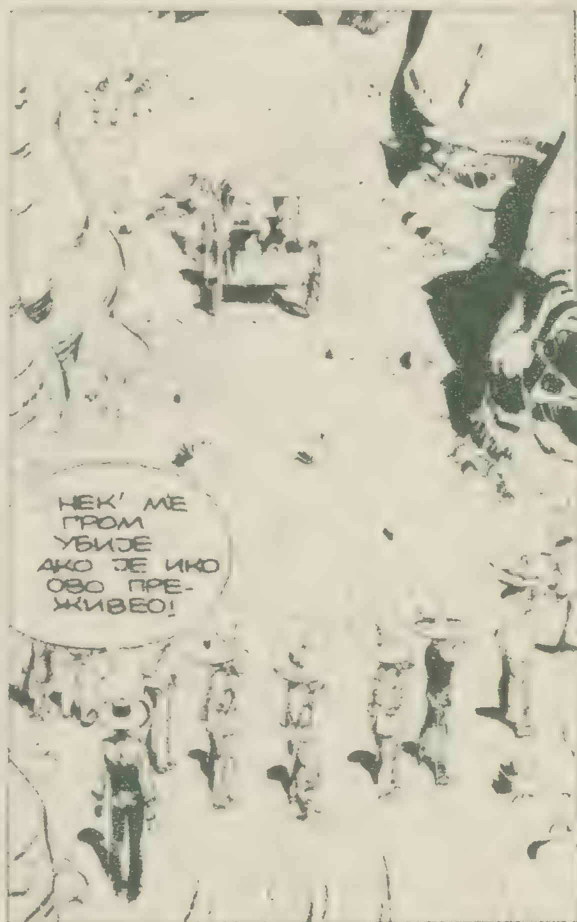
ИМАМО ИХ!

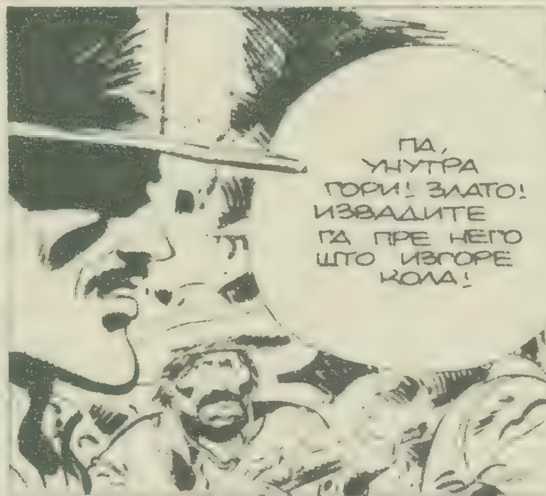

ДА ОСЛОБОДИМ ОДМОРНЕ КОЊЕ!

СТОЈ! СВИ ДОЛЕ! ОПКОЛИТЕ ИХ! ОПАСНИ СУ КАО ШКОРПИЈЕ!
ЈАДНИ ЛОПЕЗ! ТОЛИКО ЈЕ УПОРАН!

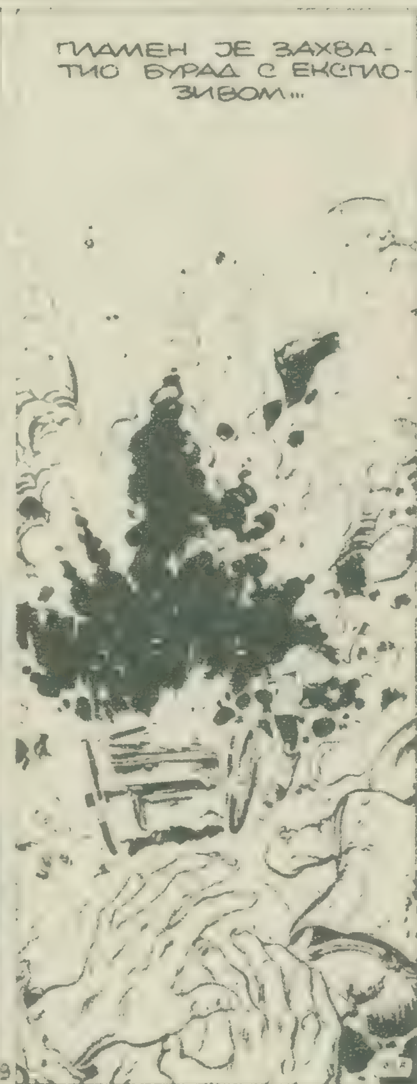

БЛУБЕРИ БЕЖИ! ЖРТВОВАО ЈЕ СВОЈЕ ДРУГОВЕ!
ПОКУШАЋЕ ДА ПРЕЂЕ РИО КОНЧО! ГАРСИЈА, ОБИЂИ ПЛАНИНУ И САЧЕКАЈ ГА КОД ВИСЕЋЕГ МОСТА!

НЕ СМЕ НИКО ДА ПОБЕГНЕ! МОЖЕТЕ ПУЦАТИ!

ЦЕО ПЛОТУН ЈЕ ИСПАЉЕН НА КОЛА...
НЕК' МЕ ГРОМ УБИЈЕ АКО ЈЕ ИКО ОВО ПРЕЖИВЕО!

ПА, УНУТРА ГОРИ! ЗЛАТО! ИЗВАДИТЕ ГА ПРЕ НЕГО ШТО ИЗГОРЕ КОЛА!

И ЗАИСТА, ФЛАША КОЈУ ЈЕ БЛУБЕРИ ЗАПАЛИО, ДОБРО ЈЕ ОБАВИЛА СВОЈ ЗАДАТАК...
ПРВО ИЗВАДИТЕ ЗЛАТО!

ПЛАМЕН ЈЕ ЗАХВАТИО БУРАД С ЕКСПЛОЗИВОМ...

ЗАМКА! ПАКЛЕНА МАШИНА! ЂАВОЛИ ПРАВИ ЂАВОЛИ! ПОЖУРИМО ЗА ЈЕНКИЈЕМ!
МЕЂУТИМ...
ЈЕСТЕ ЛИ ЧУЛИ ЕКСПЛОЗИЈУ?
МАЈКОВ ПОКЛОН ЛОПЕЗУ!
ЏИМИ, ПОМОЗИ МИ! ТРЕБА ПРИПРЕМИТИ МОСТ!
ЛОПЕЗ ЈЕ СИГУРНО ПОСЛАО ЉУДЕ ЗА МНОМ!
СВЕ ЈЕ СПРЕМНО! ЈОШ МАЈК ДА СТИГНЕ!
ОБЛАК ПРАШИНЕ НА ВИДИКУ! ТО ЈЕ ОН И ВОЈСКА ЗА ЊИМ!
БОЉЕ ДА СМО ЗБРИСАЛИ НЕГО ШТО ГУБИМО ДРАГОЦЕНУ ПРЕДНОСТ!
НЕ СЛАЖЕМ СЕ С ВАМА, ГОСПОЗО! БЛУБЕРИ ЈЕ СТРАШАН ТИП, СА ДВЕ ГРУПЕ ЗА СОБОМ, ЈЕДНОМ СА ЗАПАДА И ДРУГОМ СА ИСТОКА! И ПРЕЋИ ЋЕ ИХ ОБЕ!
НАЈЗАД, МОСТ! ПУСТИЋЕМО ЛОПЕЗА ДА ПРИЂЕ БЛИЖЕ!
У ИСТО ВРЕМЕ И ЛОПЕЗ ЈЕ ПРИМЕТИО ДИЛИЖАНСУ...
ЕВО КАКО СУ НАМ ЗБРИСАЛИ! ДОК САМ ЈА ЈУРИО ЗА ПАКЛЕНОМ МАШИНОМ, ОСТАЛИ СУ УКРАЛИ ДИЛИЖАНСУ И ОДМАГЛИЛИ!
БРЖЕ, СИНКО! СВЕ ЈЕ СПРЕМНО!
САД ЈЕ МОМЕНАТ!

ХОЋЕМО ЛИ ДА ПРИСУСТВУЈЕМО СПЕКТАКЛУ?
БОЉЕ ДА ИМ СЕ СКЛОНИМО СА НИШАНА! МОГУ ДА НАС ИЗРЕШЕТАЈУ!

ОВАЈ ЛОПЕЗ ЈЕ ТВРДОГЛАВИЈИ ОД МАЗГЕ!
БРЗО! БРЗО!

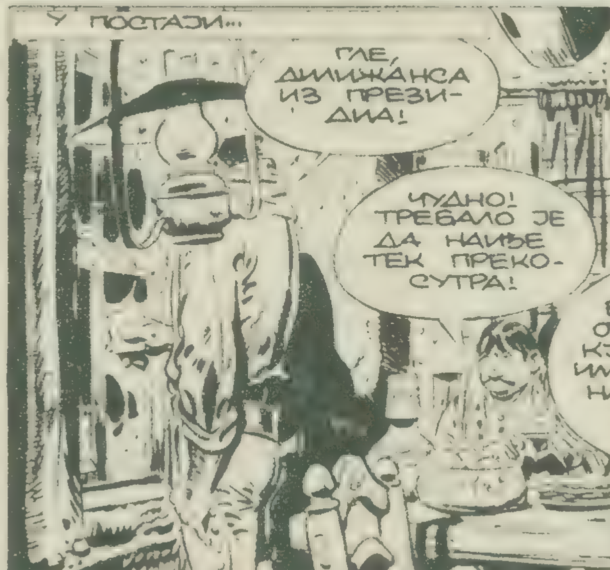

НЕКОЛИКО КОНОПАЦА, КОЈЕ СУ РЕД И МАК ОСТАВИЛИ ЧИТАВЕ, НИСУ ИЗДРЖАЛИ ТЕРЕТ И...
КРАК!
ПАЗИТЕ! МОСТ!
КРЦ!

КАСНИЈЕ...
МИРНИ СМО ЗА ИЗВЕСНО ВРЕМЕ! ОВИ НЕЋЕ СКОРО ИЗИЋИ ИЗ РУПЕ!
А ОСТАЛИ ЋЕ МОРАТИ ДА ТРАЖЕ ДРУГИ ПРОЛАЗ, А ТО ОДУЗИМА ВРЕМЕ!
РЕДЕ, ШТА КАЖЕ КАРТА?

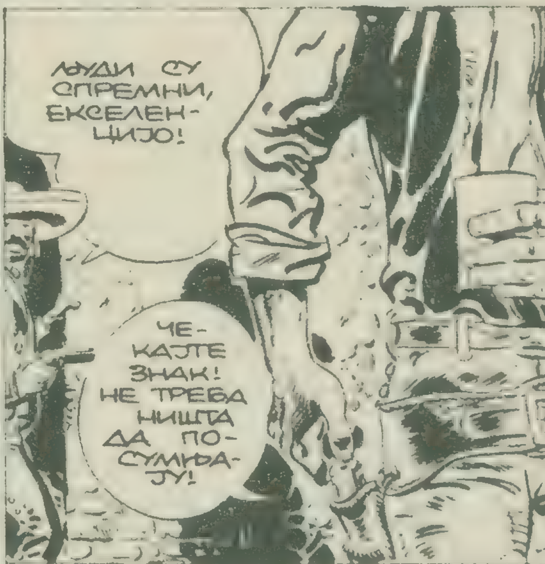

СУТРА ЋЕМО БИТИ У КОЈАМУ И ПРЕЋИ РИО КОНЧО, А ОДАТЛЕ ЈЕ ГРАНИЦА УДАЉЕНА ПОЛА ДАНА!

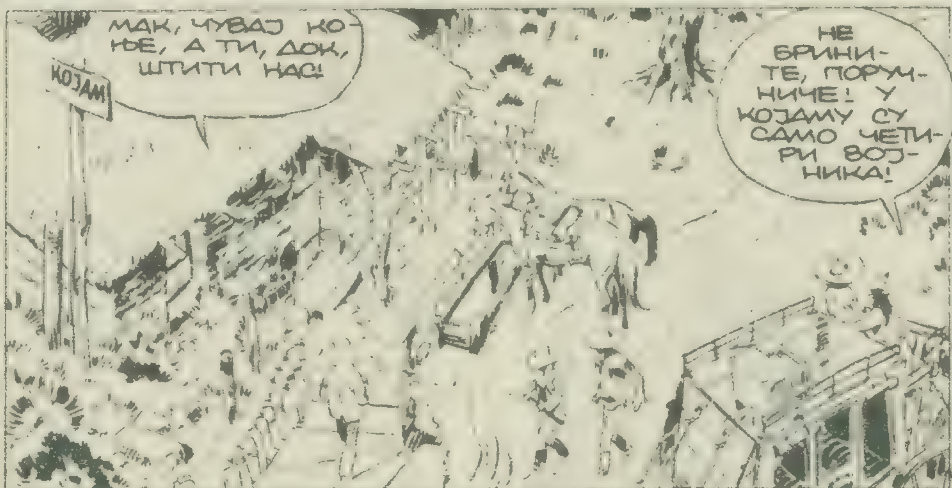

ЦЕЛОГ ДАНА И НОЋИ ЈЕ ДИЛИЖАНСА ПУТОВАЛА ПАКЛЕНИМ РИТМОМ...
ЈЕ ЛИ ОВО КОЈАМ?
И ОВДЕ ЈЕ ПОСТАЈА! ЗАМЕНИЋЕМО КОЊЕ!
НИ ЖИВЕ ДУШЕ! ПОЧИЊЕМ ДА СЕ НАДАМ ДОЛАРИМА!
КОЈАМ

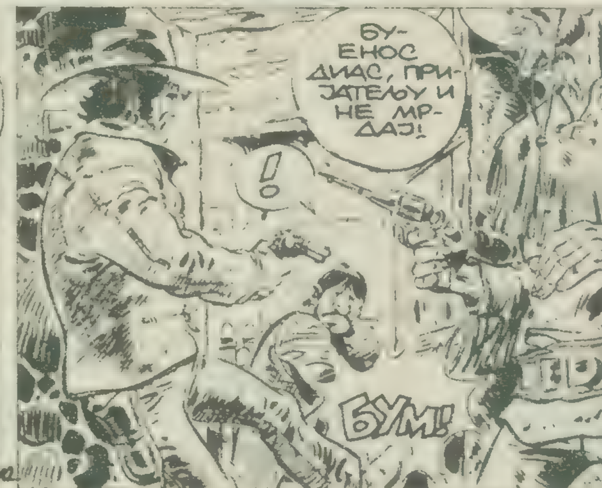

У ПОСТАЈИ...
ГЛЕ, ДИЛИЖАНСА ИЗ ПРЕЗИДИА!
ЧУДНО! ТРЕБАЛО ЈЕ ДА НАИЂЕ ТЕК ПРЕКОСУТРА!

ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН?
НАРАВНО, ЕКСЕЛЕНЦИЈО! ОТИШЛА ЈЕ ПРЕКЈУЧЕ И НИЈЕ ИМАЛА ВРЕМЕНА ДА СТИГНЕ ДО ЧИУАУЕ!
ДО ЂАВОЛА! ПА ОНО ЈЕ БЛУВЕРИ!

СУВИШЕ ЈЕ МИРНО ЗА МОЈ УКУС!
НИКО НЕ ДОЛАЗИ! ЧУДНО!
А ИМА СВЕТЛА!

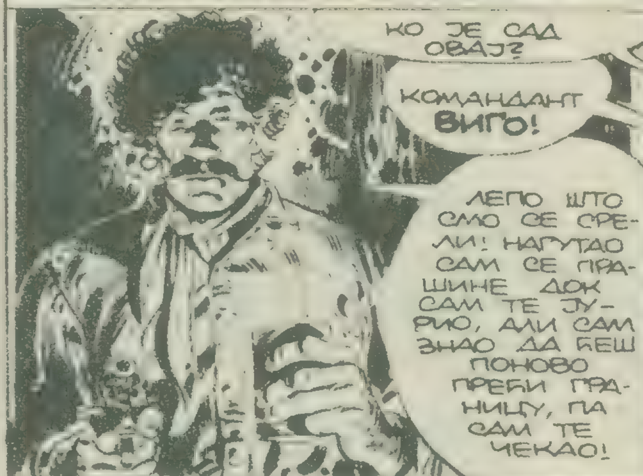

ЉУДИ СУ СПРЕМНИ, ЕКСЕЛЕНЦИЈО!
ЧЕКАЈТЕ ЗНАК! НЕ ТРЕБА НИШТА ДА ПОСУМЊАЈУ!

МАК, ЧУВАЈ КОЊЕ, А ТИ, ДОК, ШТИТИ НАС!
КОЈАМ
НЕ БРИНИТЕ, ПОРУЧНИЧЕ! У КОЈАМУ СУ САМО ЧЕТИРИ ВОЈНИКА!

БУЕНОС ДИАС, ПРИЈАТЕЉУ И НЕ МРДАЈ!
!
БУМ!

ЈЕ-СИ ЛИ САМ?
АХА! УЂИТЕ, ОВДЕ ЈЕ ТОП-ЛИЈЕ!
ПОТ-РЕБНИ СУ НАМ КОЊИ, И ТО БРЗО!

НЕ ТРЕБА ДА ЖУРИТЕ! БАЦИТЕ ОРУЖЈЕ И РУКЕ УВИС!

КО ЈЕ САД ОВАЈ?
КОМАНДАНТ ВИГО!
ЛЕПО ШТО СМО СЕ СРЕ-ЛИ! НАГУТАО САМ СЕ ПРА-ШИНЕ ДОК САМ ТЕ ЈУ-РИО, АЛИ САМ ЗНАО ДА ЋЕШ ПОНОВО ПРЕЋИ ГРА-НИЦУ, ПА САМ ТЕ ЧЕКАО!

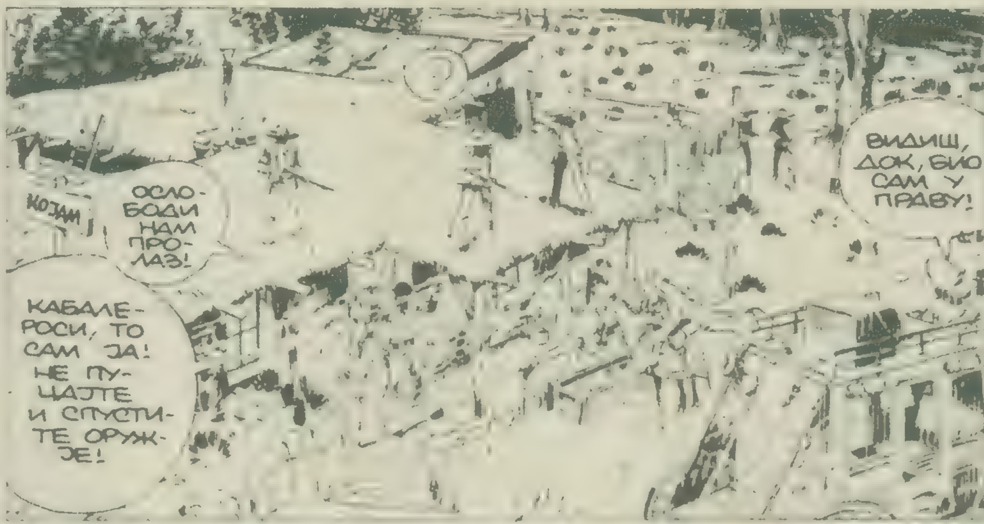

ИЗНЕНАДА...
КО-МАН-ДАНТЕ, ПАЗИТЕ, ЖЕНА!

ПАМ!
ОХ!

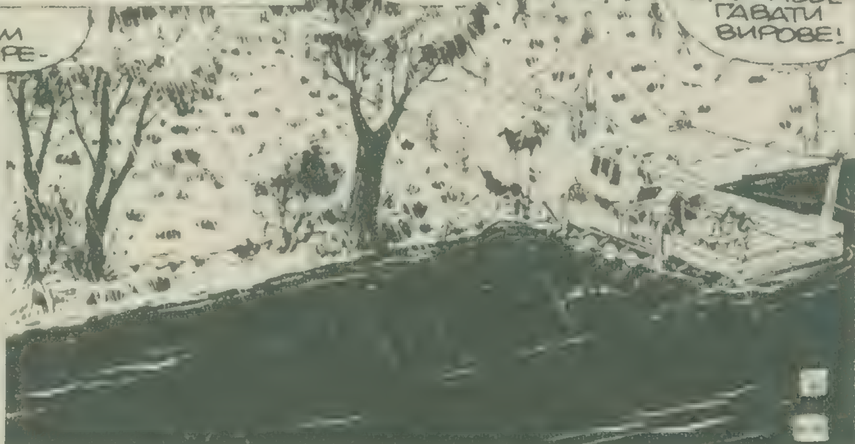

БРАВО, ПРИНЦЕ-ЗО! ОДЛИ-ЧАН ПО-ГОДАК!
А ТИ, НЕ МРДАЈ! КОЛИКО ИХ ИМА ОВДЕ?
МАЈК, ПАЗИ!

МИСЛЕЋИ ДА ЈЕ ПУ-ЦАЊ ЗНАК ЗА АКЦИ-ЈУ, ВИГООВИ ЉУДИ СУ СЕ УСКОМЕШАЛИ...
РЕДЕ, ПОКУПИ ВИГОА! ПОСЛУ-ЖИЋЕ НАМ УЈЕДНО И КАО ТАЛАЦ И КАО ШТИТ!
ПАМ! ПАМ! ПАМ!

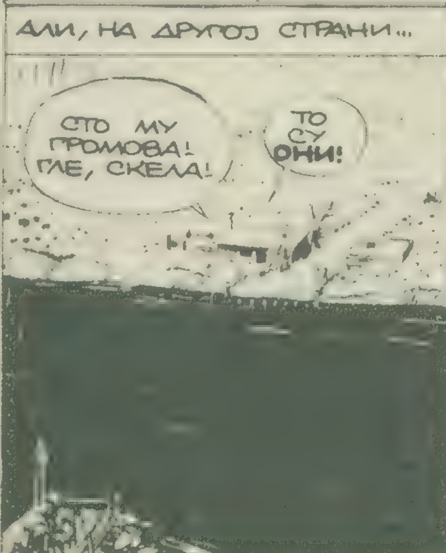

А НАПОЉУ...
КАКВА КЛОПКА, А ТАМАН САМ СЕ ПО-НАДАО ДА СУ ДОЛА-РИ ТУ!
ПРАВО ПУШКАРА-ЊЕ УНУТРА! НЕ БРИНИ, ДОК, МАЈК НИЈЕ СИ-САО ВЕС-ЛА!
У КОЛА! НЕМАМО ВРЕМЕНА ЗА КО-ЊЕ!
ПОЂИ И КА-ЖИ СВОЈИМ ЉУДИМА ДА ЋУ ТЕ НАПУ-НИТИ ОЛО-ВОМ АКО БИЛО ШТА ПОКУША-ЈУ!

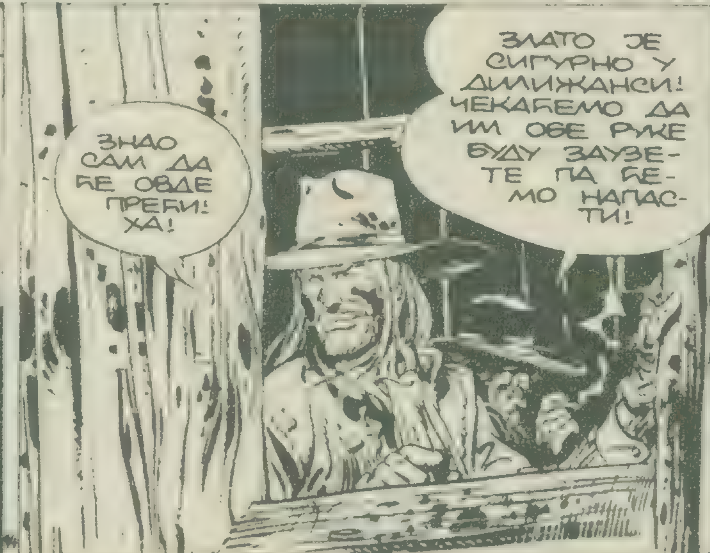

КОЈАМ
ОСЛОБОДИ НАМ ПРОЛАЗ!
КАБАЛЕРОСИ, ТО САМ ЈА! НЕ ПУЦАЈТЕ И СПУСТИТЕ ОРУЖЈЕ!
ВИДИШ, ДОК, БИО САМ У ПРАВУ!
РЕДЕ, УТОВАРИ ВИГОА У КОЛА!
ШТА ЋЕТЕ УРАДИТИ СА МНОМ?
ПРОШЕТАЋЕМО ТЕ ДО ГРАНИЦЕ!

ВАШ КОМАНДАНТ ЋЕ ВАМ СЕ ВРАТИТИ ЧИМ ПРЕЂЕМО ГРАНИЦУ! 'АЈДЕ, ДОК, УЗДЕ У РУКЕ!

ХЕЈ, ПОЛАКО!
ТРЕБА УРАВНОТЕЖИТИ КОЛА И ИЗБЕГАВАТИ ВИРОВЕ!

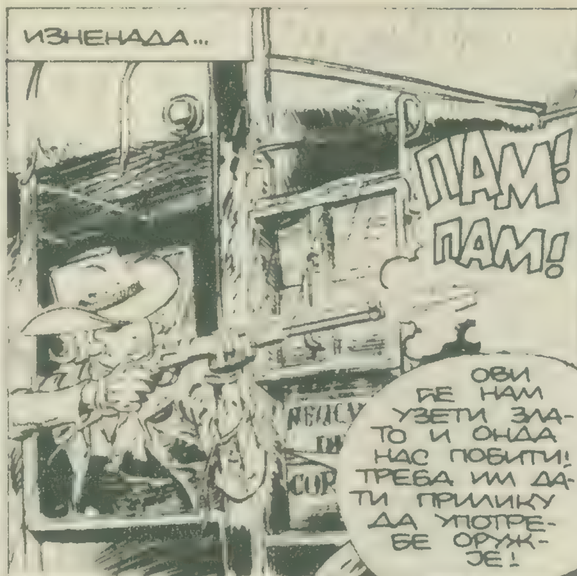

УСКОРО...
ТО БИ СПРЕЧИЛО МЕКСИКАНЦЕ ДА ПРЕЂУ НА ДРУГУ СТРАНУ, А У БЛИЗИНИ НЕМА НИ СКЕЛЕ НИ МОСТА!
КАД ПРЕЂЕМО НА ДРУГУ СТРАНУ, ИМАМО ЈОШ МАЛО ДО ГРАНИЦЕ!
КОНЧО ХОЋЕ ЖИВЕ ДА НАС ПРОГУТА!
ОВА САНДУЧИНА ОД СКЕЛЕ СЕ ТЕШКО ПОКРЕЋЕ!

АЛИ, НА ДРУГОЈ СТРАНИ...
СТО МУ ГРОМОВА! ГЛЕ, СКЕЛА!
ТО СУ **ОНИ!**

ЗНАО САМ ДА ЋЕ ОВДЕ ПРЕЋИ! ХА!
ЗЛАТО ЈЕ СИГУРНО У ДИЛИЖАНСИ! ЧЕКАЋЕМО ДА ИМ ОБЕ РУКЕ БУДУ ЗАУЗЕТЕ ПА ЋЕМО НАПАСТИ!

ДОБРА ИДЕЈА!

ХЕЈ, ПРВИ КОЈИ МАКНЕ РУКЕ СА ЖИЦЕ ЈЕ МРТАВ!
ФИНИИ И КИМБАЛ! ОПЕТ ОНИ!

ИЗНЕНАДА...
ПАМ!
ПАМ!
ОВИ ЋЕ НАМ УЗЕТИ ЗЛАТО И ОНДА НАС ПОБИТИ! ТРЕБА ИМ ДАТИ ПРИЛИКУ ДА УПОТРЕБЕ ОРУЖЈЕ!

СКЛОНИМО СЕ!
ПАМ!
ПАМ!
СВИ ДОЛЕ! ОДЛИЧНО, ПРИНЦЕЗО!

ДОК, НА СТОМАК!

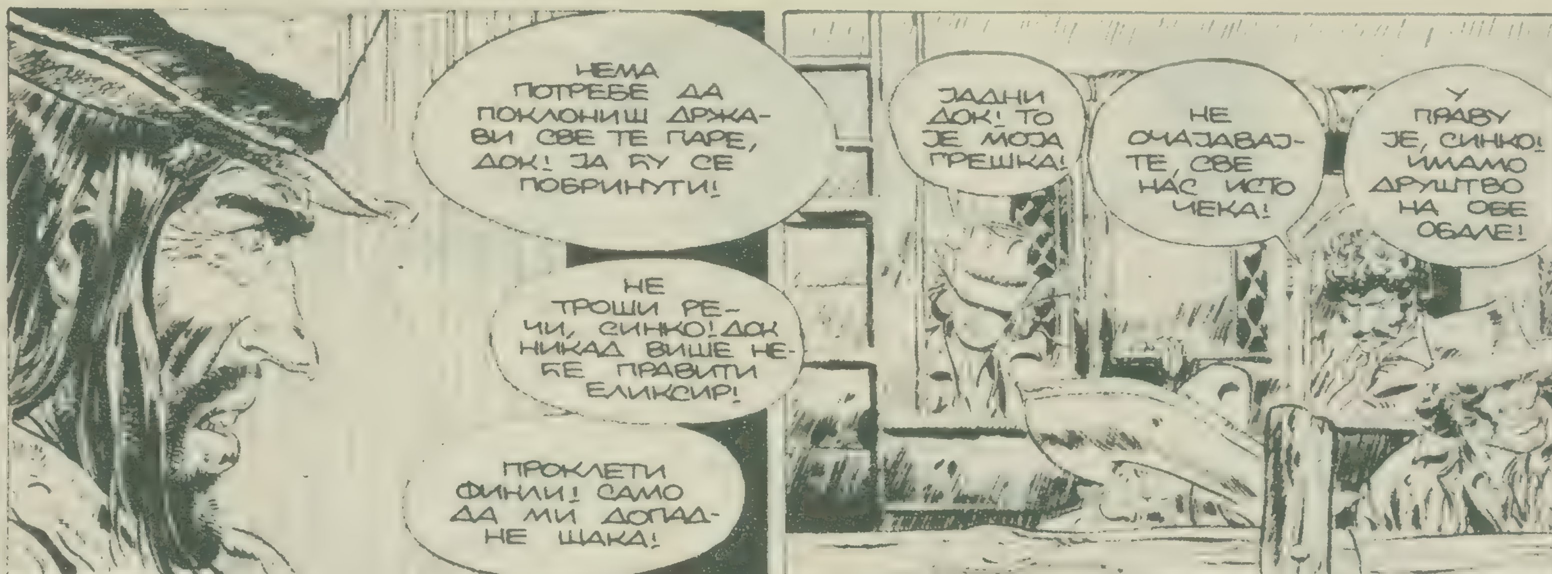

МАЈК, ДОК ЈЕ ДОБИО МАЛО ОЛОВА!
АКО ОСТАНЕМО ОВДЕ, СВИ ЋЕМО ТАКО ПРОЋИ... А НЕ МОЖЕМО НИ НАЗАД! СЕМ... ЖИЦА!

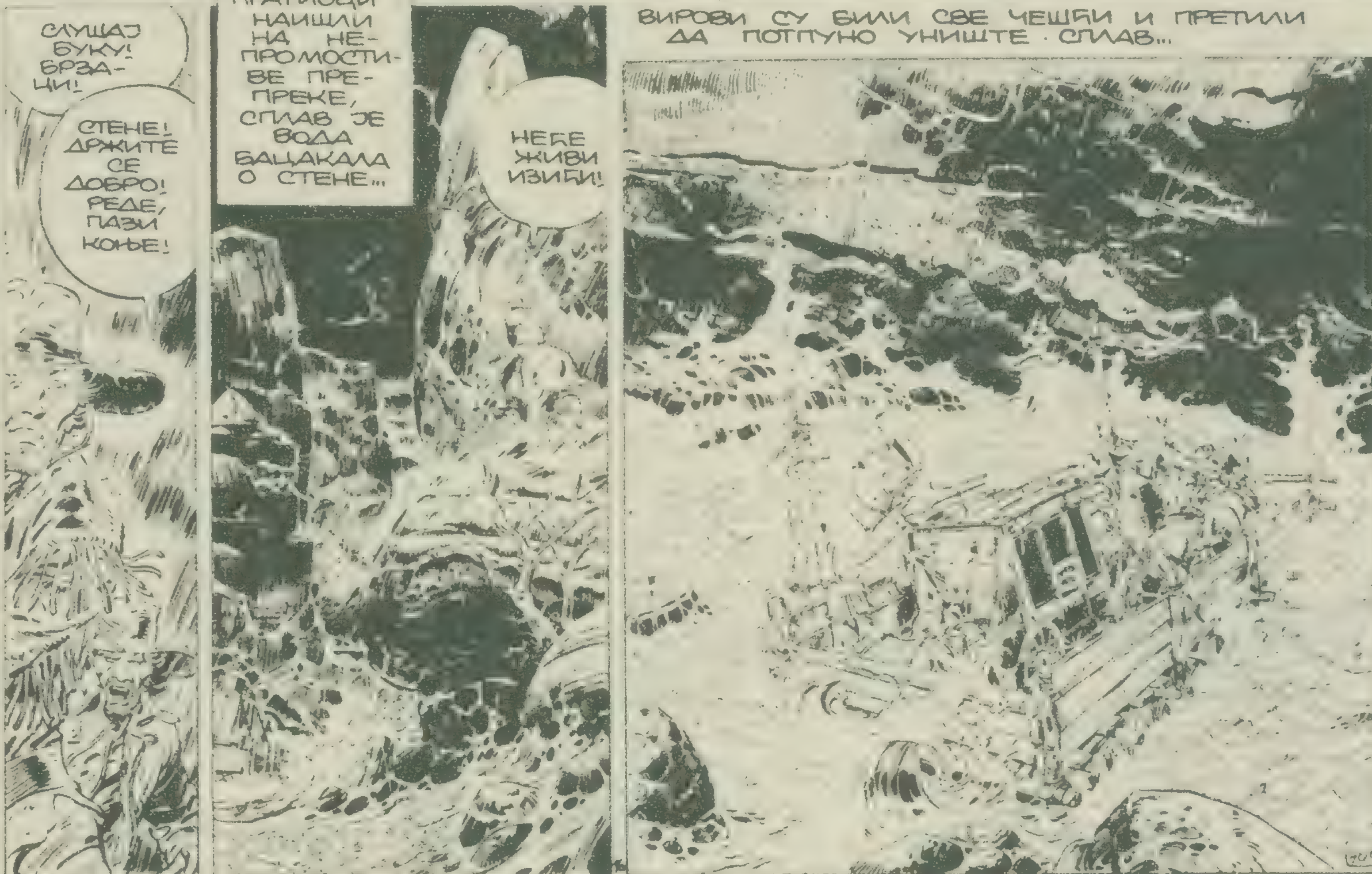

ПАМ!
ПАМ!

ЛУД СИ! ОДВУЋИ ЋЕ НАС СТРУЈА!
ТО САМ И ХТЕО!
ПАМ!
НЕМАМО ИЗБОРА!

СКЕЛА ЈЕ ПОЧЕЛА ДА СЕ ОКРЕЋЕ ОКО СВОЈЕ ОСЕ...
РИО КОНЧО УТИЧЕ У РИО ГРАНДЕ, А ТО ЈЕ ГРАНИЦА!
СТИЋИ ЋЕМО МАКАР ПЛИВАЈУЋИ!
НЕМА ПОТРЕБЕ ДА ПУЦАМО! ОПЕТ СУ СЕ ИЗВУКЛИ, АЛИ НЕЋЕ ДАЛЕКО СТИЋИ!

И, ТАКО...
ЈА НЕЋУ! УШТЕДЕО САМ ВАМ ПЕТ ХИЉАДА ДОЛАРА!
ДРЖИ СЕ, ДОК! ЗА НЕКОЛИКО САТИ БИЋЕМО У ТЕКСАСУ!
45В

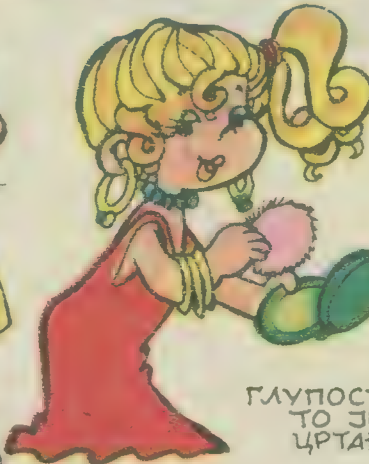
КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Цицин кутак

ЦРТАНИ ФИЛМ

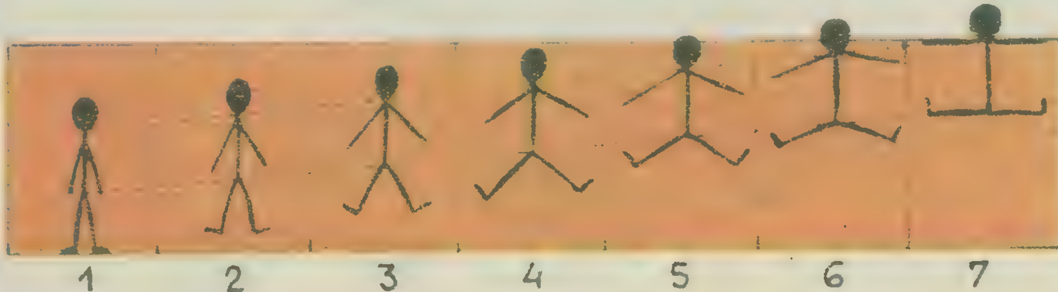

МОЛИМ ВАС, ОБРАТИТЕ ПАЖЊУ! У ДАНАШЊЕМ БРОЈУ ОБЈАСНИЋЕМО КАКО СЕ ПРАВИ ЈЕДНОСТАВАН ЦРТАНИ, ОДНОСНО АНИМИРАНИ ФИЛМ!

АНИМАЦИЈА ПОКРЕТА

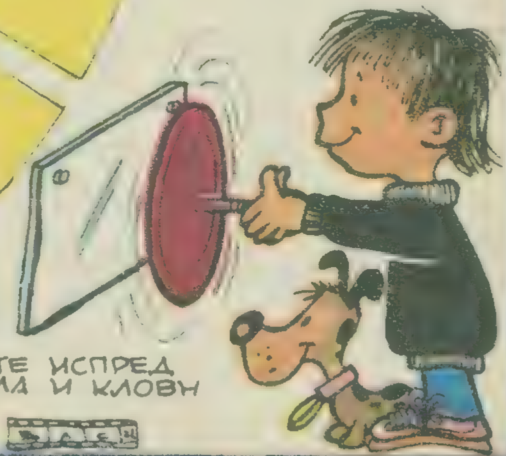
ИЗВОДИ СЕ НА СЛЕДЕЋИ НАЧИН: НАЦРТАЈУ СЕ ДВА КРАЈЊА ПОЛОЖАЈА (1 И 7 НА ЦРТЕЖУ), ПА СЕ ИЗМЕЂУ ЊИХ НАЦРТА ЈОШ РЕЦИМО ПЕТ (У ПРИНЦИПУ МОЖЕ И ВИШЕ) МЕЂУПОЛОЖАЈА СА ПОСТЕПЕНИМ КРЕТЊАМА. КАД ОВЕ СЛИЧИЦЕ БРЗО ПРОЛАЗЕ ИСПРЕД ВАШИХ ОЧИЈУ (КАО НА ПРИМЕР ОНЕ НА ФИЛМСКОЈ ТРАЦИ), ИМАТЕ УТИСАК ДА СЕ СЛИКА КРЕЋЕ. ПОШТО НЕМАТЕ ФИЛМСКУ ТРАКУ, СВЕ ТО МОЖЕТЕ НАЦРТАТИ НА КРУГУ КАО НА НАШЕМ ЦРТЕЖУ. АКО НЕ ЗНАТЕ ДА ЦРТАТЕ...

АКО ХОЋЕТЕ ДА СЕ ИЗ СКОКА ФИГУРА ВРАТИ У СТОЈЕЋИ СТАВ, ПОСЛЕ ЦРТЕЖА 7 НАЦРТАЈТЕ ОПЕТ 6, ПА 5, ПА 4, ИТД.

... ИСЕЦИТЕ НАШ ЦРТЕЖ И ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН КОЈИ ЋЕТЕ СА ЗАДЊЕ СТРАНЕ ОБОЈИТИ ЦРНО. ПРОВУЦИТЕ ОЛОВКУ КРОЗ ЦЕНТАР КРУГА ТАКО ДА ЧВРСТО СТОЈИ...

... ПА ЈЕ ОКРЕЋИТЕ ИСПРЕД ОГЛЕДАЛА И КЛОВН ЋЕ ДА КОРАЧА.

НА АУДИЦИЈИ ПРИМИЛИ ЧИЧА ГЛИШУ!

Ове књиге можеш да купиш уз жетон

БИБЛИОТЕКА „ГРИФОН"

1. П. Милојевић	О ЉУДИМА И ЋУДИМА	250.–
2. J. Ћирилов:	РЕЧНИК НОВИХ РЕЧИ	320.–
3. С. Лукић	КИНЕСКИ ПЕЧАТ	280.–
4. Б. Тирнанић:	БЕОГРАД ЗА ПОЧЕТНИКЕ	300.–
5. Е. Канети:	СРЦЕ КОЈЕ КУЦА НА ДАЉИНУ	250.–
6. В. Бајац:	„ТРИП" – ВОДИЧ КРОЗ САВРЕМЕНУ АМЕРИЧКУ ПОЕЗИЈУ	350.–
7. Д. Витошевић	ЈА МИСЛИМ ДРУКЧИЈЕ	450.–
8. А. Дероко:	А ОНДАК ЈЕ ЛЕТИО ЈЕРОПЛАН НАД БЕОГРАДОМ	350.–
9. С. Ј. Лец:	НЕОЧЕШЉАНЕ МИСЛИ	300.–
10. М. Влајчић:	ЋУТИ И ПЛИВАЈ ДАЉЕ	450.–
11. И. Чоловић:	КЊИЖЕВНОСТ НА ГРОБЉУ	350.–
12. И. Б. Сингер	ИЗГУБЉЕН У АМЕРИЦИ	500.–
13. М. Кларин:	ЧЕКАЈУЋИ ВЕЛИКОГ БРАТА	400.–
14. Д. Симић:	ГАНДИ	600.–

БИБЛИОТЕКА „ГАМА"

15. М. Капор:	СЕНТИМЕНТАЛНО ВАСПИТАЊЕ	1000.–
16. З. Живковић	САВРЕМЕНИЦИ БУДУЋНОСТИ	900.–
17. Д. Андрић:	СТЕРЕО СТИХОВИ	750.–
18. Д. Ражић:	ВЕШТИНА СЕНЧЕЊА	830.–

БИБЛИОТЕКА „САВРЕМЕНА СВЕТСКА ПРОЗА"

19. А. Боске:	МАЈКА РУСКИЊА	450.–
20. М. Сабо:	СТАРИНСКА ПРИЧА	600.–
21. Х. Р. Хименес:	СИВАЦ И ЈА	250.–
22. Х. Бел.	ПРЕЧЕСТО ОДЛАЗИШ У ХАЈДЕЛБЕРГ	300.–
23. А. Кобо:	ЖЕНА У ПЕСКУ	350.–
24. Г. Аполинер:	ОСНИВАЧ ЈЕРЕСИ	360.–
25. Ч. Ајтматов	ПЕГАВИ ПАС. РАНИ ЖДРАЛОВИ	650.–
26. Ј. Јевтушенко:	ЈАГОДНИ ПРЕДЕЛИ	750.–
27. Б. Окуџава	МЕРСИ. ИЛИ АВАНТУРА ТАЈНОГ АГЕНТА ШИПОВА	560.–
28. Ч. Милош	ОСВАЈАЊЕ ВЛАСТИ	500.–
29. Џ. Штајнбек:	СЛИКЕ ИЗ МОНТЕРЕЈА	490.–
30. Б. Вогнер:	ПУТ ЗА БРАЛГУ	550.–
31. Ч. Ачебе:	НАРОДСКИ ЧОВЕК	420.–
32. Г. Г. Маркес:	ХРОНИКА НАЈАВЉЕНЕ СМРТИ	450.–

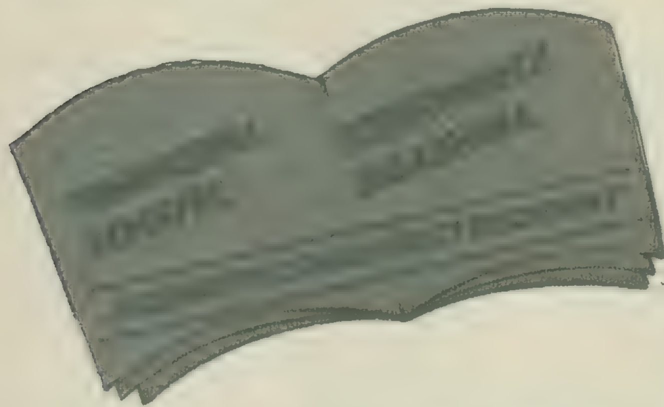
БИБЛИОТЕКА „САВРЕМЕНИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПИСЦИ"

33. М. Глигоријевић:	СТРАСНА СЕДМИЦА	180.–
34. Р. Смиљанић.	ЉУБАВНЕ ИСПОВЕСТИ СОФИЈЕ МАЛОВРАЗИЋ	120.–
35. Ж. Команин:	ПРОВАЛИЈЕ	160.–
36. В. Паскаљевић	УКУС СТИДА	300.–
37. Ч. Станковић:	ЖАРИШТА	250.–
38. М. Рацковић:	ГЛАСНИК	320.–
39. Р. Војводић:	СПОМЕНИК	320.–
40. М. Рацковић	БАКЉАДА	700.–
41. В. Ивановић:	ЖЕСТОКОГА СРЕДИШЕ	300.–
42. В. Сушић:	СТРАХ У МОСТАРУ	280.–
43. М. Стојановић:	ИЗЛИЗАНЕ ГУМЕ	320.–
44. Д. Ненадић:	ВРЕВА	300.–
45. Д. Ненадић:	КИША	250.–
46. Д. Ненадић:	ПОПЛАВА	300.–
47. С. Џунић:	ОБРОК	300.–
48. В. Јовичић.	БИО ЈЕДНОМ ЈЕДАН ЧОВЕК	650.–
49. З. Мајдак	ДАСКЕ ЗА СУНЧАЊЕ	480.–
50. М. Станковић	ГУТАЧИ МАГЛЕ	400.–
51. В. Лубарда:	ПРЕОБРАЖЕЊЕ	1000.–
52. Д. Михаиловић:	УВОЂЕЊЕ У ПОСАО	600.–

Жетон важи до краја 1984. године

ШЕСТО КОЛО

У претходних пет кола представили смо вам пет научнофантастичних романа библиотеке „Одабери своју пустоловину” у издању „Народне књиге”. Шести роман „Ко је убио Харолда Тромбија” Едварда Пакарда припада криминалистичком жанру. Ово дело је писано на исти начин као и претходних пет. Значи: читалац је главни јунак и он, заправо ТИ, треба да решиш загонетку ко је имао разлога да убије индустријалца Харолда Тромбија.

Овога пута нећемо доносити одломак романа већ ћемо кроз кратак садржај указати на могуће кривце.

КО ЈЕ УБИО ХАРОЛДА ТРОМБИЈА

Кратак садржај: Ти си својим пријатељима и познаницима већ доказао да умеш да расуђујеш. Чак си у неколико случајева помогао да пронађу кривца. Знајући то, индустријалац Харолд Тромби ти се обратио да му помогнеш. Посумњао је да неко из његове најближе околине жели да га убије. Управо се спремаш да га посетиш а јављају ти да је отрован. Журиш да стигнеш пре полиције како би први открио трагове који ће ти помоћи да расветлиш случај. Ипак, успут свраћаш по своју другарицу Џени Меџ која се такође бави откривањем злочинаца. Заједно са њом одлазиш Тромбијевој кући. Ту покушавате да сазнате ко је имао рачуна да уклони Тромбија. Сазнајете да је убиству претходила вечера на којој су поред куварице Хелге, Тромбија и његове жене Џејн били Тромбијев сестрић Чартвел, сестричина Анђела и њен вереник лекар Роберт Липском. Закључујете да би свако од њих од Тромбијеве смрти имао користи. Убиство се догодило ноћу између 20 и 21 час. Почињете од послуге и проверавате где је у то време била куварица Хелга и утврдите да је она већ у 20 часова отишла у болницу да обиђе оболелог баштована Џеникса. Враћиће се тек после 21 час. Проверавате и у болници вам кажу да је Хелгина изјава тачна. Значи, Хелга није убица. Остају: Чартвел, Анђела, Џејн и доктор Липском.

Из разговора сазнајете да је тог дана из баштованске кућице нестала бочица отрова за уништавање инсеката. Твоја другарица Меџ ти скреће пажњу да је око 18 часова посетила куварицу Хелгу и том приликом приметила да из баштованове кућице кришом излази Липском. Значи, он је сумњив, али како да га оптужите кад је у време Тромбијеве смрти играо билијар са Чартвелом. Ако је Липском украо отров, а Чартвел тврди да је све време био с њим у соби, питате се ко је отров сипао у Тромбијев коњак? Чартвел додаје и то да је Тромби око 20,30 часова отишао у другу собу да сипа себи још један коњак. Њих двојица су се чудила зашто се тако дуго задржао. Тек око 21 час нашли су га у ходнику али је тада већ све било касно. Липском тврди да је он први дошао до њега и да му је Тромби издишући шапнуо да је убица његова жена Џејн. Чартвел одбија ову могућност и каже да су Џејн и Анђела све време биле у музичкој соби одакле се стално чула музика – једна од њих је на клавиру свирала Бетовенову „Месечеву сонату”.

Испитујете Анђелу. Казује вам да су она и Џејн свирале на клавиру само је Џејн негде накратко излазила из собе.

У собу за испитивање уводите Џејн. Она је уплакана, изгледа као жена којој је искрено жао мужа. Она је потврдила Анђелину изјаву и наставила: „После вечере мушкарци су отишли у салу за билијар а Анђела и ја смо отишле у музичку собу. Предложила сам јој да свирамо четвороручно, али је она одбила с образложењем да је тек пре неколико дана почела да узима часове из клавира. Замолила ме је да свирам ја. Приметила сам да ме је са задовољством слушала. Из собе је изашла само једном и то под изговором да поправи шминку.”

Када се Џејн повукла, чинило ти се да си тек сад на почетку. Меџ се наједном уозбиљила и запитала те:

– Да ли ти нешто говори Чартвелова изјава да се из музичке собе непрекидно чула „Месечева соната”?

– Меџ, мислим да смо на добром путу да откријемо убице јер...

Овде прекидамо причу. Ако си склон решавању крими-прича, дали смо ти доста података. Твој задатак је да откријеш убицу, или убице, и објасниш како је убиство изведено. Ако не можеш да решиш овај случај, онда се сам лати пера и смисли нову крими причу.

Ко је свирао „Месечеву сонату”?

УПУТСТВА И НАПОМЕНЕ

Ваш текст, било да је откривање Тромбијевог убице или ваша самостална крими-прича, не сме да буде дужи од **две куцане странице** (једна страница 25 редова).

Све маштовите читаоце који реше овај случај или напишу своју крими-причу очекује једна од 78 вредних награда – у сваком колу по једна прва, десет других, једна трећа и специјална награда за школу чији ученик освоји прву награду.

ПРИЛИКА ЗА СВЕ ЧИТАОЦЕ

Сваки читалац, без обзира да ли учествује у конкурсу, који у књижару „Народне књиге” донесе овај **жетон** или га са својом адресом пошаље на адресу: „Народна књига” Тадеуша Кошћушка 82. 11000 Београд, кад купи девет књига десету добија бесплатно. Поред тога купљене књиге добијате уз **специјални попуст** издавача а њих можете одабрати према списку који објављујемо на страни 34.

ПОСЕБНО УПОЗОРЕЊЕ

Књиге библиотеке **„Одабери своју пустоловину”**, из којих објављујемо одломке за конкурс, однедавно можете купити и на свим киосцима на којима купујете „Политикин забавник”.

НАГРАДЕ ЗА НАЈБОЉЕ РАДОВЕ

ПРВА – ВЕЛИКА ИЛУСТРОВАНА ИСТОРИЈА СВЕТА у четири тома
ДРУГА – ДЕСЕТ НАГРАДА ПО ДЕСЕТ КЊИГА
ТРЕЋА – БИБЛИОТЕКА „ОДАБЕРИ СВОЈУ ПУСТОЛОВИНУ”, шест књига
СПЕЦИЈАЛНА НАГРАДА ЗА ШКОЛЕ – ДВЕ БИБЛИОТЕКЕ: „ОДАБЕРИ СВОЈУ ПУСТОЛОВИНУ” и „ЗВЕЗДАНА СТАЗА”, обе по шест књига. **Поред тога, најбољи радови ће бити објављени у „Забавнику” и хонорисани.**

КАКО СЕ ШАЉУ РАДОВИ

Ваше приче или решења можете послати одмах а најкасније до 10. новембра 1984. године.

Специјални жири прегледаће све ваше радове и прогласити најбоље.

Резултате конкурса објавићемо у броју 1722 од 21. децембра ове године.

Кад напишете рад, на полеђини налепите купон и на њему читко упишите своје име, презиме, улицу и број, поштански број и место и пошаљите на адресу: „Политикин забавник”, Македонска 29. 11001 Београд, поштански фах 124 са назнаком „ПУСТОЛОВИНА”.

НЕ ЗАБОРАВИТЕ:
жетон вам служи за куповину књига а **купон** за учешће на конкурсу!

КУПОН БРОЈ 6

____
Име и презиме

____
Улица и број

____
Поштански број и место

ФИАТОВИ ПАТЕНТИ

РЕГАТА НА ТОЧКОВИМА

FIAT
Regata S

У Касину, недалеко од Монте Касина, који је био поприште велике битке у другом светском рату између утврђене немачке војске и савезничке у надирању, налази се „Фиатова" фабрика аутомобила у којој се уз помоћ робота, компјутера и најсавременијих машина производе последњих месеци модели „регата".

Кумови су одабрали лепо име овом аутомобилу, јер је то леп, модеран и удобан аутомобил који и када се вози 160 km на час, кажу, као да једри, мотор се не чује већ само шум ветра.

На Салону аутомобила у Франкфурту прошле године „регата" је први пут приказана и то као наследник модела „мирафиори 131". Данас се већ нуди у 16 верзија. У средњој категорији аутомобила „регата" је од септембра прошле године већ освојила половину италијанског тржишта, а ове године производиће се и код нас.

На овом аутомобилу примењене су многе техничке новотарије. За уштеду горива у градској вожњи, кад је расипање највеће, „Фиат" је уградио свој изум „citymatic" у ствари уређај „гашење-паљење" који уз помоћ микрокомпјутера у условима кад у празном ходу мењача и при стајању возила долази до прекида рада мотора. Мотор се поново покреће на притисак квачила и укључивање мењача. Да није у питању квар, већ укључивање уређаја „citymatic", возача информише лампица. Потрошња горива у градској вожњи зависно од загушености саобраћаја смањује се од 10 до 20 одсто.

Следећи аутоматски уређај који такође доприноси уштеди горива јесте „Cut-off" – редуктор. Он се укључује када је аутомобил у покрету и затвара довод горива ако центар добија податак да у том тренутку мотору није потребна већа количина горива. То је реакција која настаје при кочењу или при вожњи на низбрдици. Ако је број обртаја мотора мањи него што се то педалом гаса тражи „cut-off" поново пропушта довољно горива.

„Digiplex" (дигитални подешивач паљења) је калкулатор који на рачун података које добија са замајца аутоматски подешава систем претпаљења мотора.

У склопу табле са инструментима налази се „check panel" електронска контролна табла. Осам важних података о стању возила може се видети чим се да контакт. На пример: ако је све исправно, лампице уз шему аутомобила са тачкама за које постоји контрола угасе се после пар секунди, возило је спремно за вожњу. Уколико се нека лампица не гаси, ваља потражити узрок. Преко овог инструмента може се благовремено видети: исправност светла, ниво уља у кориту мотора, количина горива у резервоару, стање кочница, укључена ручна кочница, исправност акумулатора као и да ли су сва врата затворена.

За заборавне возаче уграђен је електронски систем који показује потрошњу горива у сваком степену преноса. Светлосни сигнал опомиње возача када је могуће постићи већу снагу мотора преко папуче за гас, односно кад постоје услови да се користи виши степен преноса у циљу постизања оптималне снаге мотора. Када возач усклади начин вожње са предвиђеним могућностима мотора, мењача и осталих параметара, лампица се не пали.

Економетар са три обојена поља показује када је потрошња горива најпогоднија. То је најјевтинији, а ипак врло користан инструмент.

Списак аутоматских и електронских уређаја у „регати" завршавамо тиме што се све браве аутоматски закључавају, а аутоматска је и команда „отварање - затварање" прозора на предњим вратима возача и сувозача.

Очигледно, заоштрена конкуренција на светском тржишту намеће конструкторима аутомобила да стално уносе побољшања.

Н. Николић

РОБ МИГУЕЛ СЕРВАНТЕС

ВЕЛИКИ ПИСАЦ ЈЕ ИМАО УЗБУДЉИВИЈУ БИОГРАФИЈУ НЕГО ЊЕГОВИ ЈУНАЦИ

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

Флота Свете лиге под командом Дон Хуана од Аустрије налазила се у близини Коринтског залива, надомак Лепанта. Удружене хришћанске земље спремале су се за одлучан бој против дотад непобеђених моћника из Мале Азије – Турака.

У потпалубљу једне од мноштва хришћанских галија лежао је, измучен грозницом, војник племићког имена Мигуел де Сервантес Сааведра. Јутро 7. октобра 1571. године затекло га је у бунилу, обливеног знојем. А онда се огласише топови и урлик који је ледио крв у жилама. Турци су кренули у напад.

Малаксао и исцрпљен вишедневном грозницом, војник Сервантес смогао је довољно снаге и кренуо на палубу. Умало се није стрмоглавио низ степенице које су водиле из потпалубља кад се две галије сударише у жестоком налету. Капетан и војници се запањише кад међу њих искрсну витез бледог лика са исуканим мачем. Узалудна су била уверавања да се врати у потпалубље, Сервантес је хтео да се бори.

На палуби је праштало на све стране. Водила се огорчена борба прса у прса, а Мигуел де Сервантес, иако измучен исцрпљујућом болешћу, није имао времена да предахне. Одједном је осетио бол у грудима, па онда још један. Треће зрно му је размрскало леву руку. Војник Сервантес је ходао ивицом живота и смрти.

На срећу целог човечанства, Мигуел де Сервантес Сааведра је преживео битку код Лепанта.

У бици која се завршила величанственом победом Свете лиге његов удео није био мали.

Једноруки војник

Године 1547. становник шпанског села Алкала де Енарес, осиромашен племић и видар Родриго Сервантес, добио је још једног сина – Мигуела. А седморици својих синова могао је да остави само дугове и топлу љубав.

Мада је отац жарко желео да Мигуел постане лекар или свештеник, овај се још као врло млад определио за неизвесност књижевног стварања. Први песнички покушаји донели су му само разочарања. Ништа боље није прошао ни са писањем драма. И оно мало новца што је имао брзо је нестало и Мигуел де Сервантес, смео и независан дух, 1569. године креће у Италију.

У Риму постаје коморник и секретар римског кардинала Аквивија што му пружа прилику да се упозна са италијанском културом која га је одушевила. Међутим, ни то га није много држало: само годину дана доцније пријављује се у војску. Ту га затиче и та битка коју је једва преживео. Истина, изгубио је леву руку али је поново војник – једноруки борац напуљске војске.

Вешт и храбар, Мигуел де Сервантес је још пуне три године био војник. И ко зна колико би то још био да његов брод који се са једног ратног похода враћао у Шпанију нису пресреле галије по злу чувеног маварског гусара Арнаута Манијеа. Борба је била кратка и неравноправна. Са делом посаде која је преживела Сервантес је заробљен и као роб одведен у Алжир.

Завера робова

Бунтовном и немирном Сервантесу тешко је падало заточеништво. А покушаје бекства, причало се међу сужњима, свирепи Маније је најсуровије кажњавао. Сервантес се није дао заплашити. Стално је тражио начин да побегне.

Упорност се најзад исплатила и он је са још четрнаесторицом Шпанаца сковао план бекства. Али њега није било нимало лако остварити, јер бежати се исплатило само преко мора. Зато су једину прилику видели у помоћи споља. Наиме, одлучили су да скупе новац за откуп једног од њих четрнаесторице који би отишао до Шпаније и вратио се са чамцем.

Прошло је прилично времена док је новац прикупљен. У међувремену, један од завереника који је радио као баштован, ископао је подземно склониште у делу баште крај мора. Оно је требало да буде склониште маварским сужњима до доласка чамца.

А када је Вијана, роб одређен да буде откупљен, отишао за Шпанију, завереници су побегли и нашли се у склоништу. Било је то време стрепњи и несигурности. Маври су по сваку цену желели да се дочепају одбеглих, а у неудобном склоништу нису се ни ноге могле испружити. Као најхрабрији и најсналажљивији, Сервантес је сваке ноћи кришом излазио да би другове снабдео храном. Баштован-роб, међутим, није се морао крити као остали, па је био задужен да мотри на повратак Вијана.

Прошло је месец дана откако су у склоништу а од Вијанина чамца ни трага. А онда, једне мрачне ноћи, док је море шумело а таласи запљускивали обалу, баштован је приметио силуету у чамцу близу обале. Био је то Вијана. Кад су заточеници стигли до њега, изненада су наишли Маври. Весла су се нагло опустила, чамац отиснуо на море, а несрећни робови, којима је слобода била тако близу, журно су се вратили у склониште.

Сервантес је убеђивао другове да ће се Вијана поново вратити.

Награда: сребрне кашике

Још четири пута је Мигуел де Сервантес Сааведра покушавао бекство из Алжира, али без успеха. На крају је маварски краљ, изнервиран његовом тврдоглавом упорношћу, затражио за њега откуп од 500 златних талира. Сервантесова мајка и његови пријатељи некако су скупили потребан новац, те се он после петогодишњег ропства децембра 1580. године вратио у Шпанију, сиромашан као просјак. Међутим, био је богатији за две драме – „Нумансију” и „Живот у Алжиру”.

Покушај да живи од писања завршио се, као и раније, неуспехом. Зато велики писац постаје агент за набавку жита и уља за шпанску флоту, али и даље упорно пише. Негде тада добија и једину награду: на једном такмичењу песника освојио је – три сребрне кашике.

Посао од кога је морао да живи није га занимао. Прогоњен од поверилаца доспева у затвор, а црква га искључује из редова верника. У мемљивој тамници севиљског затвора рађа се једно од највећих дела човечјег ума: први део „Дон Кихота”. Међутим, тек 1605. године, две године пошто је први део био завршен, Сервантес се обратио војводи Бехару, једном од „високородних незналица” са молбом да му посвети свој роман.

Кад је војвода чуо да је „Дон Кихот” некакав шаљив роман, хтео је да одбије Сервантеса. Али, упорност коју је Сервантес годинама гајио исплатила се и војвода је пристао да саслуша једно поглавље! Прича му се толико допала да је натерао Сервантеса да му га прочита до краја. Овај је био пресрећан.

Десет година касније, 1615, појавио се и други део „Дон Кихота”. А само годину дана доцније, 19. априла 1616, велики писац је умро, измучен и телесно и духовно, не слутећи да ће га његово дело толико надживети.

М. Ј.

ХИТ

НЕОПРЕЗАН ШАПАТ (CARELESS WHISPER)

Музика и текст: George Michael / Andrew Ridgeley. Изводи: George Michael

I feel so unsure
As I take your hand
And lead you to the dance floor
As the music dies
Something in your eyes
Galls to mind a silver screen
And all its sad goodbyes
I'm never gonna dance again
Guilty feet have got no rhythm
Though it's easy to pretend
I know you're not a fool
you should have known better
Than to cheat a friend
And waste the chance that I'd been given
So I'm never gonna dance again

The way I danced with you
Time can never mend
The careless whispers of a good friend
To the heart and mind
Ignorance is kind
There's no comfort in the truth
Pain is all you find
Tonight the music seems so loud
I wish that we could lose this crown
Maybe it's better this way
We'd hurt each other with the things we want to say
We could have been so good together
We could have lived this dance forever
But now who's gonna dance with me – please stay
Now that you're gone
Was what I did so wrong, so wrong
That you had to leave me alone

ПОЛА ДУЕТА – УСПЕХ ПОТПУН

Многе је вероватно изненадило када су на првом месту енглеске топ-листе као извођача једног од највећих хитова прошлога лета, песме „Careless Whisper" угледали име Џорџа Мајкла (George Michael), али бољим познаваоцима било је одмах јасно да се ради о момку који је већ навикао на велике комерцијалне успехе. Наиме, Џорџ је много познатији у свету поп музике као члан изузетног дуета Wham. Уз свог нераздвојног пријатеља Ендрију Риџлија (Andrew Ridgeley) Џорџ је под фирмом Wham узбуркао тинејџерску публику широм света одличним, забавним албумом „Фантастик" са кога су скоро све песме биле хитови. Традиција је настављена ове године песмом „Wake Me Up Before You Go Go", а онда је објављен неочекивани соло-сингл. Ипак, обожаваоци дуета немају разлога за бригу – ова плоча није никакав весник евентуалног распада. Џорџ објашњава тај потез неуклапањем ове песме у препознатљиви Wham звук, мада део објашњења сигурно лежи и у Ендријуовој недавној операцији носа због чега је вероватно привремено ослобођен већих напора који изискују промоционална кампања једне плоче. Уосталом, момци већ најављују нови заједнички албум и обећавају да ће бити много бољи од претходног. Држимо их за реч.

МАШИНА У АКЦИЈИ

Док лудило брејк-денса хара светом, неће бити проблема за амерички црни трио Break Machine. Ако се сећате, њихова песма „Street Dance" брзо је постала нека врста химне ове нове игре. Но, момци се нипошто не одмарају на ловорикама. Објављен је албум „Break Machine" са кога је скинут још један потенцијални хит „Are You Ready?" Ови подухвати подржани су и веома успешном августовском турнејом по Великој Британији.

ИРСКИ ПЛАНОВИ

Тренутно најатрактивнија рок група која потиче из Ирске „U 2" наставља каријеру са великим амбицијама. Певач Боно и његови другари већ би требало да су у студију ради припремања и снимања свог новог албума. Занимљиво је да су за продуцента одабрали „чаробњака електронике" Брајана Иноа који је некада био члан „Roxy Music" да би затим сарађивао са Дејвидом Боувијем „Talking Heads"

ИЗГУБИО ДОБАР ГЛАС

Пошто је у последњи час отказао учешће на великом концерту Елтона Џона на Лондонском стадиону Вембли, Пол Јанг је био изложен поплави трачева – почеле су да круже приче о његовој наводно неизлечивој треми и о томе како је исувише исцрпљен непрекидним журевима које посећује откако је постигао невероватан успех својим албумом „Но Парлез". Међутим, како то обично бива, истина је много суровија. Пол је после две недовољно залечене вирусне инфекције и превеликих напора које је имао на турнеји по САД, једноставно изгубио глас, односно остао без читавих шест нота свога вокалног регистра. Овај проблем имао сам још док сам певао у групи Q-Tips – каже Пол – тада ми је требало четири месеца да се опоравим, али сада знам шта ми је и очекујем да ћу се потпуно повратити за око месец дана. Надајмо се. Јер, ове јесени очекује га много обавеза: нови албум, светска турнеја...

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК J

ЈАЧИНА ТОНА

зависи од величине амплитуде звучног таласа. Јединица за мерење назива се децибел. Граница бола је 120 децибела. Својевремено је група „Дип парпл" забележила рекорд од 127 децибела.

JE-JE

једна од ознака „Битлс појаве" из првог периода. Појам настао из рефрена песме „Она те воли" и прерастао у слоган који није означавао само четворицу из Ливерпула већ и целу културу коју су Битлси изазвали.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ РОК

мада се рокенрол на овим просторима свирао од почетка шездесетих и без обзира што је домаћа дискографија имала неких значајних плоча (220, Корни група, Time, YU група, Јосипа Лисац...) сматра се да домаћа рок музика у пуном смислу датира од појаве Бијелог дугмета у пролеће 1974.

ЈУЖНОАМЕРИЧКА МУЗИКА

потиче из претколумбовских дана када су ту живели домороци код којих је музика била саставни део живота. Користили су многе инструменте. Народна музика настала мешањем шпанског, португалског, црначког и индијанског утицаја те носи више значајних обележја.

ИСТИНА НА ДЛАНУ

ШТА СРЦЕ ПОРУЧУЈЕ РУЦИ

ЛЕКАРИ СЕ СВЕ ВИШЕ МЕШАЈУ У ПОСАО ГАТАРА.

Недавно се у једном већем друштву повела реч о гледању у длан, и присутни су се одмах поделили на оне „за" и оне „против". Млада жена у шали је предложила да пресуди: погледаће у длан некоме кога те вечери први пут види, па ако погоди... Сам се јавио висок човек, крупан, од око тридесет и пет година. Бацила је кратак поглед на његов длан и упитала: „Шта је са вашим срцем?" Сви су се насмејали: више је личио на боксерског шампиона него на срчаног болесника. Међутим, неочекивано за све, па и за „гатару", он је одговорио да је имао озбиљних тешкоћа са срцем и да му је лекар дао само коју годину живота ако не престане да пије и пуши. „Шта сам друго могао него да га послушам... Али, чекајте, откуд ви то знате?"

Противници гледања у длан били су збуњени. Откуд су могли да знају да је жена, лекар по занимању, на длану непознатог човека видела линију која се врло ретко среће а, по тврђењу неких медицинских стручњака, указује на урођене срчано обољење.

Основне линије длана појављују се код сваког од нас пре но што се родимо и остају непромењене за цео живот. Хироманти их називају: 1. линија живота, 2. линија памети, 3. линија срца, 4. линија судбине и 5. бразлетна линија. За научнике су много важније разне ситне линије на длану које често указују на неку наследну болест.

Кад се на прегибу између 2. и 3. зглоба једног или више прстију, уместо две линије јавља само једна крива – нешто није у реду. Цртицама извучена линија веома је ретка и кад ње нема, онда нема ни „линије ума", ни „линије љубави".

Настају пре рођења

Шаре на длану, очигледно, нису никаква игра природе. Научници знају да су то утврђени сигнали гена и није искључено да управо они крију кључ за решавање загонетке многих наследних болести. Зато стручњаци многих земаља пажљиво изучавају све промене на папиларним шарама. У Совјетском Савезу, рецимо, у Јакутској Аутономној Покрајини раширено је једно тешко обољење, такозвани виљуски енцефаломиелит, и то само међу домаћим становницима – Јакутима. Управо тај податак навео је лекаре и антропологе да почну да се занимају за овај проблем који је утолико сложенији што у Јакутији постоји и друго хронично обољење централног нервног система – наследна атаксија малога мозга. Што је најгоре, симптоми обе болести су веома слични.

Решење је пронађено у шарама на длану, док се код оболелих од енцефаломиелита оне веома мало разликују од линија здравих људи, код атаксије су одступања знатна тако да је сада лако разликовати ове две болести па, према томе, и начин лечења.

Тако је утврђено да постоји веза између шара на дланoвима и наследних болести које се појављују пре или за време настанка квржица на дланoвима. А то се дешава у врло раном стадију развитка ембриона. Сасвим се сигурно зна да се „јастучићи" на дланoвима јављају у време кад ембрион, можете ли то да замислите, још није достигао ни дужину од 2,5 центиметра!

Бију децу само десном

Данас се поуздано зна да наследна обољења, изазвана било променом броја хромозома или њиховим особинама, повлаче за собом и приметна одступања у папиларној грађи – па чак и линијама прегиба. Истина, веза између ових линија и здравља установљена је само у два случаја. Први је кад на прегибу између другог и трећег зглоба једног или више прста уместо две линије постоји само једна крива (цртеж 4). То сведочи о наследном одступању од нормалног развоја. Други је случај кад је попречна линија, такозвана „четворопрстна", постављена тамо где обично никакве бразде нема – између познатих линија „памети" и „срца" с тим што у овом случају ове две линије уопште не постоје (цртеж 3). Е, управо ту линију видела је млада лекарка с почетка ове приче... Иначе, ова линија позната је још од давних времена многим народима и за њу су везана многа веровања. На западној Јави, на пример, сматрају да лева рука с том линијом има магичну моћ. Зато овде очеви и мајке никад не бију децу левом руком.

Зашто се ствара ова чудна линија још није утврђено, али се поуздано зна да је често знак веома тешких наследних обољења као што су, рецимо, Даунова болест, различите срчане мане и слично. Млада лекарка је мало и ризиковала: далеко од тога да се сва срчана обољења показују овом цртом, а многи људи који имају ову линију потпуно су здрави...

Риђи и дебели

Тешка обољења која су овде спомињана ипак се не срећу тако често, на крају крајева да би се установила Даунова болест није ни потребно гледати у длан. Много је, сигурно, важније изучавати оне ситне варијације које изазивају лакше промене – предуслов за различите наследне болести као што су шизофренија, епилепсија, шећерна болест, псоријаза, урођени глауком, далтонизам и друге. Данас научници помно изучавају све што „пише" на дланoвима тражећи везу са овим и још многим другим болестима. У последње време три групе научника СССР, Јапана и САД, у исто време и независно једна од друге, утврдиле су интересантну чињеницу: људи који су преживели инфаркт срца или они који болују од ишијаса чешће од осталих имају на прстима папиларну шару-у облику круга. А недавно је екипа др Хабибула на Хајдарабадском универзитету у Индији одлучила да упореди отиске прстију и длана деветсто оболелих од чира на дванаестопалачном цреву и контролне групе од шездесет и четири здраве особе. Показало се да извесни карактеристични дактилоскопски знаци могу да наговесте генетску склоност према чиру у ст маку.

Има дубоке логике у овој зависности: ако за све набројене болести постоји наследна склоност, зашто међу генима који условљавају болест и оних који одређују шару на длану не може постојати веза? Шта ако се испостави да су неки од њих распоређени чак на истим деловима ДНК који је носилац генетског кода. Као што је, недавно утврђено да је ген риђе боје косе „анатомски" уплетен у ген који одређује дебљину човека.

Судећи по свему, рука је тек проговорила...

Приредила: В. Смиљанић

Илустровао ДРАГУТИН ЊЕЖИЋ

АФРИЧКА ЛЕГЕНДА

КАКО ЈЕ ПОСТАО ТАМ ТАМ

ДАВНО, ЈОШ ОНДА КАД ПРАДЕДА СТАРОГ ДРВЕТА БАОБАБА НИЈЕ БИО НИ МЛАДИЦА, ДАВНО, ДОК ЈОШ НИ ВАТРА НИЈЕ ДОШЛА ДА СТАНУЈЕ КОД ЉУДИ, ТАДА, ВЕОМА ДАВНО, ЖИВЕО ЈЕ ТУЖНИ И ДОБРИ АБАЛУ.

Абалу је био тужан јер га је самоћа нека опхрвала, па ни јео није, ни пио, ни спавао. Само је лутао од шуме до шуме, од села до села. Спавао би у пећинама, одмарао се на обалама река... али је вечито био сам па је зато и био тужан.

Али, једног дана Абалуа пут нанесе у неку чудну земљу. До тада он то никада није видео. Прво се појавила једна антилопа и почела да поскакује: мало у месту скокне, онда два корака напред, па се повије у страну...

– Хеј, антилопо, шта ти то радиш? – викну јој изненађени Абалу.

– Играм! То што радим зове се игра! – рече антилопа и одскакута.

Абалу се мало осмехну. Одавно се Абалу није осмехнуо али сад је морао. Само, Абалуа је изненађење тек чекало.

Наставио је да хода кроз ту чудну земљу и одједном, негде украј шуме, зачу неке звуке. Какви су то били звуци, Абалу није знао, јер их до тада никада није чуо.

– Чудне ли земље. Шта ли се то овде дешава? – рече Абалу зачуђено и настави пут.

Ишао је, ишао све док није стигао до једног старог стабла које је савило две своје гране и ударало њима тако снажно да је сва шума одјекивала. Али, ударало је истовремено и тако лепо да Абалуу саме ноге почеше да играју, као оно у антилопе коју је раније срео. Стабло је ударало, а он је играо, играо...

Читава шума је оживела. Птице се ускомешале и на крају позајмише старом стаблу своје цвркуте, реке дадоше шумове, звери снагу...

Стабло је ударало, Абалу је играо и одједном, од среће и радости, у тој игри хтео је да захвали антилопи и стаблу, рекама и џунгли, па је почео да говори:

Хвала, радосни свете,
што си ми пружио руку.
Јер више нисам сам.
Хвала, радосни свете,
што ми поклони дан!

И Абалу се изненади свом говору јер је почео да говори као што игра. А и гране стабла забубњале су исто тако.

– Како ја то говорим? – помисли гласно Абалу. – То ми се још никада није догодило.

– Не бој се! – довикну му један поток. – То је песма Од сада ћеш увек моћи да запеваш чим чујеш музику бубња. Радуј се, Абалу, сад више ниси сам!

И Абалу настави да игра. Певао је и играо и на крају моран легао у сенку старог баобаба. Гром је запалио ватру да Абалуу не би било хладно.

Али, тек што је заспао, Абалу зачу неке кораке и ускоро затим над њим стадоше три лепе девојке. Прва му шапну:

– Путниче Абалу, добро дошао у нашу земљу. Моје име је Музика, а моје сестре се зову Игра и Песма. Радуј се што си дошао код нас, јер више нећеш бити сам. Пробуди се и иди међу људе. Реци им да је довољно да лупну дланом о длан па да почне ритам који ће дозвати Музику, Песму и Игру. Пожури, саопшти људима ту новост...

И тако је и било. Абалу се вратио међу људе, стигао је у своје село које је затим играло, певало и свирало читаву ноћ у част његовог повратка.

То весеље траје још и данас.

ПЕСМА у Африци је заправо прича о животу. Ту песму испевао је свако: и дечак крај палме и жена на извору, и ловац у џунгли. У Африци сви певају, све пева и све је песма.

Песме говоре о свему. О сунцу, месецу луталици, о лепом орлу, о дивљој ватри и великом бубњу там-там. Песме и музика говоре о херојским временима црне Африке, о великим јунацима као што су били Чака, Самори Туре, Алфа Јаја... У Африци је песма и историја, јер је сачувала део најлепших сећања народа.

На Црном континенту Песма, Игра и Музика никада се не раздвајају. И веома често сваки црни човек постаје Абалу из давне приче...

Б. Суботић

КЊИЖЕВНА НАГРАДА

У СУСРЕТ НОВИМ ДЕЛИМА

Књижевна награда „Политикин забавник" додељује се сваке године на Дан „Политике" 25. јануара. Награда се додељује делима дечје и омладинске литературе: роману, збирци приповедака, збирци поезије, путопису или драми.

Право учешћа на конкурсу имају сви грађани СФРЈ чија су дела први пут објављена од 1. јануара до 31. децембра 1984. године под условом да за предложено дело аутор није добио неку другу југословенску књижевну награду.

Дела могу пријављивати издавачи, друштвено-политичке организације, стручна удружења, групе грађана и појединци уз обавезу да за седам чланова жирија редакцији „Забавника" доставе по седам примерака објављеног дела.

Забавникова књижевна награда је новчано недељива и додељује се у износу од 20 хиљада нето динара.

Рок за пријаву дела је 31. децембар 1984. године, али се предлагачи моле да дела доставе раније како би жири могао на време да почне са радом.

Пријаве се достављају на адресу: „Политикин забавник", Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 са назнаком „За књижевну награду".

КОНТИНЕНТИ НАГЛАВАЧКЕ

СВАКО ИМА СВОЈ ГЛОБУС

ДА ЛИ ЋЕМО У БУДУЋНОСТИ, ПОРЕД ПРИХВАЋЕНИХ ГЕОГРАФСКИХ КАРТИ, ИМАТИ И ОНЕ ЛИЧНЕ, ВИЂЕНЕ НА СВОЈ НАЧИН.

Географија по својој души: Реџиналд Голеџ

Шта се догодило с континентима? Сви су ту, али дубе на глави. Јужна Америка је изнад Северне. Гренланд се нашао у левом ћошку а Аустралија је на врху мапе. Лепо се види да је то карта света, али шта се с њом збило?

Ко год уђе у радну собу Реџиналда Голеџа, шефа географског одсека на Универзитету Калифорнија у Санта Барбари, исто се пита. Голеџ, пореклом Аустралијанац, желео је само да исправи стару неправду. Замолио је картографа Мек Артура да му направи исправљену карту света. На њој је Земљина кугла сагледана из другог угла, да не кажемо окренута наопачке. Голеџ је задовољан. Аустралија је коначно на врху света, доста је била у запећку.

Реџиналд Голеџ није шарлатан, ако сте то помислили. Није му намера ни да се удвара својим сународницима. Заједно с групом студената покушава да упоредо с данашњим званичним картама (које ниједног тренутка не оспорава, напротив) створи и оне какве људи замишљају.

На старим картама из воде су израњале морске немани, аждаје и друга чудовишта. Током дугих истраживања Голеџ је дошао до открића да њих има и данас (нису се сва скрила у бајке), само у другом облику. Тако људи не воле земље у којима су се лоше провели или доживели непријатност. На мапама би најрадије, уместо њих, уцртали неког змаја који палаца језиком. Нису им пријатни ни они делови града у којима живе њихови шефови или особе са којима не говоре, често се из памћења труде да избаце читав део града (ма колики био) познат по гужви, нелагодно им је око срца кад се сете места где раде (посебно ако нису задовољни послом).

Карта Новог света објављена 1656. у мапи француског картографа Никола Сансона. Можда би појединим Њујорчанима и данас одговарала. По њој, Флорида им је знатно ближа него што то заиста јесте и већа је. Калифорнија је мало, удаљено острво.

Мој град је лепши

Ако је већ пожелео да исправи слику света, Голеџ је помислио да он није једини који Земљу види другим очима. Зато је прионуо на истраживање. Прво је кренуо од мањих целина. Заједно са групом студената одлучио је да испита како се град Колумбус причињава његовим становницима. Изабрао је 128 грађана и замолио их да му нацртају план града. Ево до каквих је открића дошао.

Особе које су становале на западној страни представљале су тај део два пута већим од источног (и обрнуто). Они насељени у предграђу цртали су путеве до центра града краће него што су у стварности, за житеље центра приградска насеља су непозната, далека и нејасна. Зграда Историјског друштва (иначе и најистакнутија грађевина) постојала је на свим мапама али се шета и сели с једног места на друго. Нико од испитаника није одредио њено тачно место. Голеџ се на крају запитао: чији је план онај прави. Ако свој град свако доживљава на други начин (различито од представе на званичним плановима), где је истина?

Исто се догодило и кад им је дао задатак да нацртају карту света. Становници Калифорније видели су ову америчку државу већу него што јесте, за становнике Флориде Флорида је била највећа.

Да бисмо се уверили да ли је Голеџ у праву, направили смо сличан тест. Одабрали смо двадесет људи из Београда и свима дали исти задатак: Нацртајте свој град. Исход је био врло сличан као с Голеџовим испитаницима.

Планови за девојчице и дечаке

Становници општине Стари град у већини случајева нису ни знали где су многа приградска насеља. Ако су их и уцртавали селили су Раковицу на Лабудово брдо, Железник на Коњарник. А путеви који воде до ових удаљених квартова „центрашима" су били бар два пута дужи него што заправо јесу. Други однос имали су људи који тамо станују. Код свих је Кнез Михаилова улица била дугачка авенија. Београђанку, Народно позориште и Народни музеј шетали су по карти.

А кад су правили мапу света, Европу су сви, по правилу, видели већу него што јесте. Картографи јесу у праву, сви то знамо, али не могу да утичу на представу коју сваки човек сам створи.

А како на Голеџово схватање географије гледају његове колеге? Ево једног мишљења.

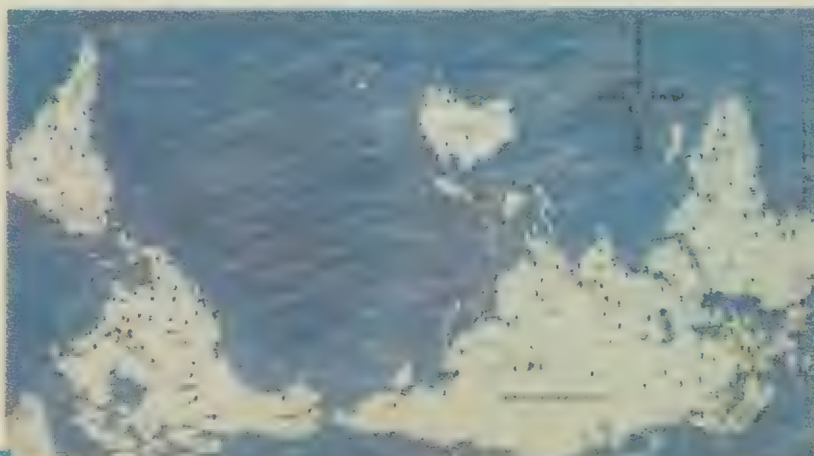
– Лепо је то да сваки појединац има свој утисак о томе колико су, на пример, велики Нијагарини водопади. Али ако би се неком човеку учинили тако мали да безбедно у њих може да се баци, зар не мислите да би било пожељно да се крај њега нађе неко ко ће му предочити како ствари стоје. За сваки случај.

На све нападе Реџиналд Голеџ одговара да му је једина жеља била да олакша људима. Ако већ деца неки град доживљавају и памте на друкчији начин од одраслих, зашто им не дати њихову дечју карту. То ништа не смета, нека постоје и оне опште прихваћене мапе. На свакоме је да бира коју жели, с којом ће се лакше снаћи. Ако дете више воли да има у руци карту са замршеним сплетом улица, нека је има. Али ако дечак пожели да се служи мапом на којој су уместо имена улица означене само истурене зграде, или лепе ограде, или пак изузетне фасаде, или с детаљима из дворишта (истраживања су показивала да баш овакве ствари деца и памте), треба им то и омогућити.

Усталом, вероватно се свакком од нас догодило да задрхти кад нас наставница географије изводи пред карту. Нисмо знали од збуњености да нађемо ни град у коме живимо а камоли нешто друго, иако добро знамо где смо и одакле смо.

В. Софреновић

Карта света која збуњује све који уђу у Голеџов кабинет. На њој је Земља постављена наглавачке.

ИАН СТЈУАРТ

МИКРОСКОПСКИ РОБОТИ

– ЗНАШ ЛИ ШТА СИ НАПРАВИО? ВЕШТАЧКИ ВИРУС КОЈИ ПРОЖДИРЕ МЕТАЛ И РАЗМНОЖАВА СЕ МУЊЕВИТОМ БРЗИНОМ!

Минијатуризација робота нема будућности – рекао сам Оливеру. – Сети се само тешкоћа у микрохирургији.

Као трговачки путник фирме медицинских инструмената то сам добро знао. Баш тог јутра допутовао сам из Ковентрија у Бристол не бих ли убедио Бристолску краљевску болницу да форцепс замени портабл ласером.

Кад год дођем у Бристол, потражим Оливера Гернија.

Оливер је талентован инжењер фирме „Декал Електроникс". Кад му сине нека нова идеја, обично се толико одушеви да изгуби здрав разум. Ипак, понека смела замисао му и успе. Овога пута опседали су га роботи величине зрна грашка.

– Потребан нам је нов приступ – говорио је Оливер док смо седели у бару „Тол Сип". – Признајем, Џони, да се микроскопски роботи не могу направити одмах и непосредним путем, али мислим да би се то могло постићи у фазама.

– Мислиш изградња машина које потом саме праве још мање машине. То подразумева предуг ланац команди па се поткрада сувише грешака.

– Онда ћу морати да спречим њихово поткрадање!

Следећих месец дана нисам видео Оливера. Када сам му телефонирао из Кардифа на путу за Бристол, договорили смо се да се опет нађемо у „Тол Сипу".

Одвукао ме у угао и ставио пред мене један технички цртеж. Представљени механизам изгледао је као нешто између багера и тобогана.

– Први нацрт Гернијевог РЕДУМА – објавио је поносно.

– РЕДУМА?

– Скраћеница за „редуктор-умноживач".

– И како ради?

– Рецимо засад само толико да је у стању да направи копију себе самог и то десет пута мању.

– Оштроумно, Оливере. Ти направиш велику машину, она мању, ова још мању, и тако даље. Само, неће упалити.

– А због чега?

– Па, што је механизам мањи то се молекуларни састав материјала више мења у односу на величину његових делова. Не можеш, ваљда, смањивати атоме!

– Машину сам програмирао тако да смањивању прилагођава дизајн, односно конструкцију и облик. А пошто процесу негде мора да буде и крај, робот ће престати да производи потомство чим достигне величину мање групе молекула.

– А шта је са гомилањем грешака?

– Механизам је тако пројектован да их сам исправља на основу свог унутрашњег програма који се такође преноси.

– Да ли је скуп?

– Мање него што би се очекивало. Исплатиће ти се што си у њега уложио паре...

– ШТА сам урадио?

– То ће бити најреволуционарнији изум после микропроцесора.

– У реду, одређи ћу се новог таписона у предсобљу. Делимо ли зараду по пола?

– Наравно, само дај чек.

Декалова лабораторија налази се у једном старом здању у селу Мендерби код Бристола. Оливер је РЕДУМ саградио у подруму. Огромна конструкција, која га је сасвим испунила, углавном се састојала од електронских модула с неколико индукционих мотора и кајишних преносника. Око тога спирално је кружила нека врста производне траке. Читав механизам почивао је на пару гусеница.

– Како ће ово чудо да изиђе одавде, Оливере?

– Никако. Излазиће касније генерације да доносе материјал за даљу производњу. За њих ће и врата бити превелика.

– А где ће наћи материјал?

– У кантама за смеће које сам напунио старим гвожђем. Идућа генерација употребиће нешто мање материјала а оне касније ће се, да се тако изразим, хранити претходним.

– Али, зар није прескупо ако ти поједу сву ту машинерију?

– Неће појести много. У свакој генерацији постојаће само једна машина којој ће бити довољан који делић „маминих" гусеница.

Погледао сам око себе. Из утикача у зиду ишао је дебели кабл.

– Одакле ће потомство добијати струју?

– Друга, трећа и четврта генерација напајаће се из батерија. Касније, сићушне, користиће Сунчеву енергију. Генијално, зар не?

– Имаш ли још много посла?

– Не, само да завршим програм. Причекај десетак минута.

Причекао сам и то ми је била велика грешка. Оливеру се журило у крчму па је збрзао ствар. Неко време је као махнит ударао по тастатури, онда је зграбио магнетску картицу с програмом и убацио је у прорез РЕДУМА-1. Окренуо је прекидач.

– Трајаће око три дана – рекао је – али ће се време смањивати заједно с димензијама. За идућу генерацију биће потребно седам сати, за наредну четрдесет минута, затим четири, и тако даље. Цео процес ће се зауставити кад почне да се мери милисекундама.

Гледао сам као опчињен. РЕДУМ-1 је већ склопио неку врсту шасије која је, силазећи низ производну траку, добијала нове делове.

Треће вечери са траке је изишао минијатурни РЕДУМ дугачак тридесетак центиметара. Јурнуо је право напоље и почео да пребира по кантама са старим гвожђем. У року од четврт сата низ његову производну траку почео је да се спушта РЕДУМ треће генерације.

Тек тада сам заиста поверовао својим очима. – Оливере! – узвикнуо сам – па та ствар прави роботе од три центиметра!

– Чекај само – одговорио је – ускоро ће ти требати микроскоп!

Стигли смо кући после поноћи прилично припити. У подрум „Декалове" лабораторије отишли смо тек касно по подне.

РЕДУМ-1 претворио се у олупину. Док смо зурили у њега, Оливер је осетио како му нешто пузи уз ногу. Није била буба већ РЕДУМ четврте генерације величине око три милиметра. Покушавао је да му поједе металну копчу на кајишу.

– Шта то шкрипи, Оливере?

Оливер је извадио лупу и упиљио се у олупину РЕДУМА. – Господине! – узвикнуо је. – Погледај!

– Огромна машина врвела је од сићушних РЕДУМА који су је комадали у сласт. Војска робота не већих од комарца резала је свог претка малим ласерским сечивима и гулила са водова пластичну изолацију да би је истопила и сама употребила. По њи-

Илустровао ЖЕЉКО ПАХЕК

ма су милели још ситнији роботи комадајући их таквом брзином да су им покрети били замагљени.

– Не разумем – промуцао је Оливер. – Требало је да у свакој генерацији буде направљена само једна машина. Питам се... – Нагло је гурнуо руку у брдо гвожђа и стао да прекопава. Извукао је, најзад, магнетску картицу са програмом. Била је читава, мада је изгледала као да су јој ивице изгризли мишеви.

– Срећа што им не треба много пластике – рекао је Оливер, убацио картицу у компјутерски терминал и укључио га. Излетела је киша варница и терминал се распао. И њега су начели микророботи.

У „Декаловим" лабораторијама било је још доста терминала па смо покушали с једним на трећем спрату. Радио је. РЕДУМИ очигледно још нису доспели тако високо. Оливер је прегледао програм и открио грешку.

– До врага! Погрешно сам уписао фактор плодности. Требало је да износи један, а ја махинално додао нулу!

– Ти си луд!

– Па то је сасвим занемарљива грешка.

– Како да не! Сада у свакој генерацији добијамо по десет пута више РЕДУМА него у претходној. Изазвао си праву експлозију становништва. Ко зна колику ће штету причинити!

– Не узбуђуј се. Размножавање је програмирано тако да престане на макромолекуларном нивоу. Када се то догоди, и сви постојећи роботи ће се искључити. А то ће бити ускоро.

Оливер је, за сваки случај, још једном прегледао програм и пронашао нову грешку од које ми се следила крв. Уместо да роботе програмира за „престанак репродукције", он је написао „престанак редукције".

– Црни човече, теби је пиће сасвим помутило памет! Знаш ли шта си направио! – дрекнуо сам. – Вештачки вирус који прождире метал а размножава се муњевитом брзином!

– Мала словна грешка... – муцао је Оливер презнојавајући се.

Хтели смо да позовемо полицију, али ниједан од телефона није радио – централа се налазила у подруму. Ни аутомобил није хтео да крене што нас није зачудило јер је изгледао као рупичасти швајцарски сир. Пошли смо пешке по киши која је лила као из кабла.

Срећом, примио нас је аутомобил који је ишао за Бристол. За време вожње напето сам ишчекивао да се кола распадну. Пошто се то није десило, морао сам, мада с неверицом, да закључим да у нашој одећи ипак нема вируса. Љубазни возач оставио нас је на углу код Оливеровог стана.

Чим смо ушли, Оливер је зграбио телефон. Пола сата касније спустио је слушалицу сав зајапурен и дубоко уздишући.

– Објаснио сам ствар директору „Декал Електроникса". Он ће известити владу да је у предграђу Бристола дошло до необјашњивог ширења корозије.

– То је пресна лаж, Оливере!

– Па, ако кажем истину, мораћемо и да признамо кривицу, а то не желимо ни ти, ни ја, ни компанија. Није, уосталом, ни потребно пошто ће сам „Декал" спровести истрагу.

По наређењу „Декал Електроникса" Оливер и ја смо остали у кућном карантину. Зурили смо у вести на телевизији очекујући да се телевизор сваког часа претвори у прах. У вестима није било ни речи о опасности која је претила читавој цивилизацији.

Зато смо преко телефона добијали извештаје о правом стању ствари. У прва двадесет четири часа епидемија се ширила узаним појасом према истоку. Пред самим индустријским центром Свиндоном је, захваљујући промени ветра, скренула нешто северније. Али, у том правцу лежао је Оксфорд...

Телефон је поново зазвонио и Оливер се први бацио на њега.

– Изгледа да је ширење епидемије престало – рекао је.

– Како то? Да није стао ветар?

– Какви, дува још јаче. Не разумем.

У року од четрдесет осам сати извештаји о епидемији потпуно су престали. Нешто је истребило Оливеров вештачки вирус, а ми нисмо имали појма шта као ни да ли ће се повратити.

Оливер је позван у „Декал" на саслушање а мене су послали кући, далеко од Бристола.

Кад сам поново ступио у везу с Оливером, стање је било потпуно нормализовано.

– Чуди ме да ниси у затвору – рекао сам.

– И мене – одвратио је Оливер – али ствар је званично приписана „природним узроцима".

– Сигурно су те отпустили, стари друже.

– Боже сачувај! „Декал" је добио веома уносан посао за обнову оштећених делова града и околине.

– У свету заиста нема правде... Реци ми, Оливере, шта је зауставило епидемију редумитиса?

– Твој цицијашлук и британска клима. Другим речима – рђа.

– Не трабуњај!

– Испало је добро што си тако мало новца уложио у мој пројект па сам морао да употребим неквалитетан јевтин челик. После неколико генерација делови робота рђали су брже него што су ови производили нове. А и киша је припомогла...

Декал је послао Оливера на неколико месеци у Париз да се опорави, у ствари да га мало склони из земље. Откако је отпутовао не престајем да бринем. Код вируса, као што је познато, долази до мутације. Шта ако је неки РЕДУМ n-те генерације погрешно протумачио програм и почео да гради потомство од нерђајућег челика?

Признајем да ми то уопште не би пало на памет да Оливер није отишао у Париз – вечерас су преко телевизије јавили да се срушила Ајфелова кула.

Француске власти приписале су то замору метала. Надам се да су у праву.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

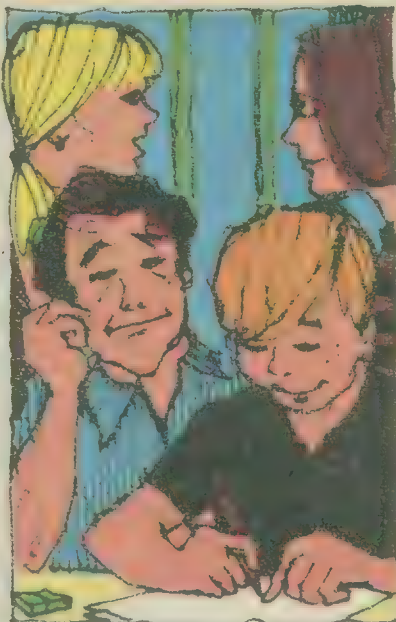
autor Ve Mak

СМУЧАЊЕ НА ВОДИ; РИБАРСКИ ПРИБОР, ПАНЕЛА; ЗАПАЉЕЊЕ ЗГЛОБОВА; РЕТКОСТ; КРАЈ, РУБ; ГОЛА, НЕОДЕВЕНА; ИМЕ КАРЕЊИНЕ

ОМОРИНА; ПУСТИЊСКА ПОВОРКА; СПЛЕТКА; МУШКО ИМЕ; ВЕЛИКИ ОГЛАС НА ЗИДУ; НАЈБОЉЕ, НАЈОДАБРАНИЈЕ; СУГЛАСНИК; ЗАУЗИМАЊЕ ТУЂЕ ТЕРИТОРИЈЕ; ДЕО ОТПЛАТЕ КРЕДИТА (МН.); О.Л.; ГРО ПЛАН, ТОТАЛ (МН.); „ИСТОК"; ПОСТОЈБИНА ОДИСЕЈА; ГОВОРНИК; ОРГАН ЧУЛА МИРИСА; ДУБОКА ТИШИНА, ТАЈАЦ; ОЗЛЕДЕ; АУТО ОЗНАКА ГРЧКЕ; ЗЕЉАСТА БИЉКА; ВРСТА ШЕШИРА; УВЕЛОСТ, ОСУШЕНОСТ; СПРАВА, НАПРАВА; ПОСТАЈА, СТАЈАЛИШТЕ; РЕТКО КОЈИ, ПОКОЈИ; СПОЈИТИ, ВЕЗАТИ (ЛАТ.); ВРСТА ПАПАГАЈА; СВЕТА (ТУР); СЛИКАРКА КАТАРИНА; ЗНАК ЗА РАДИЈУС; ВРСТА КАФЕ; ДЕО ПРИСТАНИШТА; ЗМИЈСКИ ЦАР, БОА (МН.); ЗНАК ЗА КИСЕОНИК; ЗАВЕШТАЊЕ; ЕНГЛ. ДРАМСКИ ПИСАЦ БЕРНАРД; ЗНАК ЗА АМПЕР; А. Ц.; НАСИЛНО ОТВОРИТИ; НУЛА; ДОМАЋИН (МН.); ЗНАК ЗА ЊУТН; ОБЛАСТ У СР НЕМАЧКОЈ; АВАР; ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА; МАШИНСКИ ЕЛЕМЕНТ; ЗДРАВСТВО; ГУБИТИ НЕШТО У ЗАЛУД

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: планина, лакосан, емисија, катода, старови, уа, ориз, стезати, Ири, ИС, Б, и, с, к, оштрити, Саратов, имовина, ацетат, цариници, рата, стилист, ен, азур, Н, с, ала, Арти, ув, Леонида, изговор.

НАГРАДНА ИГРА „СВА СЛОВА"

Као што смо вам раније обећали, објављујемо **купон број 3** у који можете да упишете своју реченицу.

Не заборавите: реченица треба да садржи сва слова азбуке или абецеде – сваки сугласник по једанпут а самогласнике неограничено!

НЕ ПРОПУСТИТЕ ПРИЛИКУ ДА ПОСТАНЕТЕ НАЈБОЉЕ ПЛАЋЕНИ ПИСАЦ СВЕТА И ДА ЗА ЈЕДНУ РЕЧЕНИЦУ ДОБИЈЕТЕ ТРИ СТАРА МИЛИОНА!

КУПОН БРОЈ 3

На доњим линијама упишите своју реченицу

Име и презиме

Улица и број

Поштански број и место

ТЕТОВИРАМ КУЧИЋЕ, ПАЦОВЕ, РИБЕ...

Кејт Ленгли из Барнслија у Јоркширу, Велика Британија, бави се ретком професијом, тетовирањем животиња. Као реклама му најбоље служи његов кућни љубимац – пацов са истетовираним репом! Овај Кејтов припитомљени глодар има ни више ни мање него десет цифара на невеликој површини свог репа.

Кејт Ленгли успео је да оствари ово „ремек-дело" помоћу справе за тетовирање коју је сам пронашао. Идеја му је, каже, синула док је био у подруму и направио је електрични апарат који се напаја из батерије; њиме се без буке и варница које би плашиле животиње, исписују шаре по кожи једнако лако и безболно као хемијском оловком.

Апаратић се зове хипограф и није остао да чами међу Кејтовим подрумским зидовима. Напротив, патент је тако рећи обишао свет и користе га многи. Један Норвежанин је надмашио самог проналазача. Он је хипографом обележио сваку пастрмку у свом рибњаку

Сам Кејт Ленгли пун је идеја кад је реч о тетовирању животиња. Пошто је његов начин једноставан и безболан, а оставља неизбрисив траг, каже Кејт, могао би да избаци из употребе псеће огрлице! Као што сви љубитељи и власници паса знају, Британија је пословична по бризи за четвороношце. Ови кућни љубимци често губе огрлице, а губе се и сами. Када би имали на унутрашњој страни врата истетовиран број, онај ко их нађе на улици требао би само да окрене број телефона Кејта Ленглија и у његовом регистру пронађе име, адресу и телефон власника!

Изум није лош и по свој прилици ће се остварити.

Кејт Ленгли ће стећи сталан и непресушни извор прихода јер, очигледно, поред изумитељског има и пословни кликер...

БИМ
И
БУМ

ЗНАТЕ, МАМА, ЈА САМ ВЕОМА ОСЕТЉИВА НА МИРИСЕ!
ТО ЈЕ ЗАТО ШТО ИМАТЕ МНОГО ВЕЛИК НОС, МИС АЛГЕБРО!

АП-КИХА!
ЈЕ Л' ВИДИТЕ, ИСТИНА ЈЕ!

ПОЛАКО ЋУ СЕ УВУЋИ, ДА МЕ НЕ ЧУЈУ!
ДАНАС ИДЕМ У КУПОВИНУ...

ЕВО, КУПИЛА САМ ВЕЛИКИ ОСВЕЖИВАЧ ВАЗДУХА ЗА КАПЕТАНОВУ СОБУ!
И ТО СВЕ ЗБОГ ВАШЕГ ОСЕТЉИВОГ НОСА!

СА ОВИМ ОСВЕЖИВАЧЕМ СОБА ЋЕ ТИ МИРИСАТИ К'О ЦВЕТНА ЛИВАДА У ПРОЛЕЋЕ!
ШТА ЋЕ МИ ЦВЕТНА ЛИВАДА У СОБИ?

ПРВА НА РЕДУ ЈЕ ЦРКНУТА РИБА...
ШТО ЋЕ ТО ОСВЕЖИТИ СОБУ!

ЗЗЗЗ... ОВО ЈЕ НЕКИ ЧУДАН ОСВЕЖИВАЧ...
ПУН ПОГОДАК!

4-17

А САДА МАЛО СТАРОГ СИРА...
И НЕКА СПАРУШЕНА РОТКВИЦА!

ПРАВАЦ-КАПЕТАНОВА ГЛАВА!

МОЛИМ ВАС, МАМА... ЖЕЛИМ ДА ПОМИРИШЕМ КАПЕТАНОВУ СОБУ!
ПА, КАД СТЕ ТОЛ'КО НАВРЛИ...

ШТА?!
ВИ И ВАША ЦВЕТНА ЛИВАДА У ПРОЛЕЋЕ! МАНИТЕ СЕ МОЈЕ СОБЕ И ГЛЕДАЈТЕ СВОЈА ПОСЛА!
ОПЕТ ЈЕ УПРСКАЛА СТВАР!
A. DeCesare

КАЖИ МИ, КАЖИ, КАКО ДА ТЕ ЗОВЕМ

Мој ујак Живко је молер. Његова радња је две улице од наше куће. Често с другарима свратим код ујака, нарочито кад се враћамо из школског дворишта где играмо фудбал. Прошле године ујак нам је купио страшан фудбал који се још није поцепао. Лопте које смо имали раније трајале су нам једва месец дана.

Уопште, мој ујка Живко је лафчина. Даје нам паре за сладолед, лубенице... А нарочито волимо кад нас, док траје распуст, позове да му помажемо док молује неку кућу.

Али, пре два месеца у наш комшилук се доселио један Иван из Београда. Он се увредио при првом сусрету с мојим ујком зато што га је мој ујак назвао клипета. Иван је врло висок, има дугачке руке и смешно хода.

Узалуд смо покушавали да му објаснимо да се ујак Живко само шали. Уосталом, сви носимо надимке које нам је он наденуо. Брацу зове дрндавко, Маринка килавко, мене главоња... И увек нам надене неко ново име, али се нико од нас не љути.

ДУШАН МИЛЕНКОВИЋ
Пролетерских бригада 28
18000 Ниш

Душане, твој ујка Живко није измислио надимке. Људима, одвајкада, као да нису довољна имена, већ им, из разних разлога, додају надимке. Неки су, уосталом, и у историју ушли с тим надимцима: Александар Македонски, Петар Велики и још један Велики – и једна Велика – руска царица Катарина... француски краљ Карло, ту су у краљевској породици и Филип Лепи, Анри Глуви, а има и „ћелавих", „добрих", „крвавих", „страшних", руски цар Иван био је Грозни, Наполеон Бонапарта био је „Мали Корзиканац", Соломон је био Мудри, због Лепе Јелене ратовало се око Троје, Солон је био Мудри, цар Душан био је Силни, Лажни цар Шћепан био је Шћепан Мали, стари Смедеревци проклињали су Проклету Јерину, жену Ђурђа Бранковића, итд. Шефа једне азијске државе данас, и у најзваничнијим приликама, ословљавају као Драгог вођу, а његовог сина као Вољеног вођу. Што се тиче обичних људи, ти си, Душане, већ побројао неке од многих надимака. Списак би се, тако рећи у бескрај, могао продужити разним смољама, давежима, и сличним надимцима који већ прелазе у увреде и зато их треба избегавати. Све зависи ко даје надимак и коме га даје. Неко га даје из најбољих намера, неко из најгорих, неко га носи лако, неко се љути. Једном Драгану који воли да се игра са струјом надимак је Струја, и он се због тога не љути. Једног

говорника који никад није пропустио прилику да држи говоранције, прозвали су Везивач чворова, али он се због тога и те како љути. Једно је сигурно: надимак никада не би смео да повреди онога коме је дат, поготову не да исмева неку његову физичку ману.

ПЕРНАТА ЛОПТА

Желела бих да знам где, када и како је настао бадминтон. Да ли у Београду постоји неки бадминтон клуб?

МАРИНА ИСАКОВИЋ
11000 Београд

Бадминтон је веома стара игра. На неким пећинским цртежима у Индији старим око две хиљаде година приказана је слична игра. И у старој Кини била је веома омиљена, нарочито међу женским светом. За игру са неком врстом рекета и пернатом лоптицом знале су и Инке и Астеци; није била реткост ни на египатским дворовима.

Садашњи бадминтон развио се крајем 14. века из старе индијске игре зване поона. Њу су енглески официри око 1873. године пренели у Енглеску. Први пут је приказана у Бадминтону. Године 1877. Енглези су основали и први бадминтон клуб и саставили правила игре. Бадминтон се из Енглеске даље ширио Европом. У нашу земљу дошао је тек 1956. године. Прво је почео да се игра у Словенији и Хрватској.

Како смо сазнали у СОФК-и Београда, у нашем граду не постоји ниједан бадминтон клуб.

МАЧЈИ САПУН

Имам једно маче које још сиса. Другарице су ми рекле да га не дирам рукама јер ће угинути. Да ли је то тачно? Маченце је тако привлачно и не могу да издржим да га не помазим.

ДРАГАНА ВЕСИЋ
22320 Кикинда

Имам два мачета, али мало знам о тим животињама. Да ли могу да их купам? Кажу да то не смем ни да покушам јер ће угинути. Реци ми и чиме да их храним и шта најрадије једу?

КАТИЦА
96000 Охрид

Твом мачету, Драгана, ништа се неће догодити ако се мало поиграш с њим. Наравно, не претеруј јер је њему ипак најлепше уз мајку.

Наша домаћа мачка (за разлику од својих сродника из Анадолије који живе крај воде, баве се риболовом и добро пливају) не воли да се купа. То не значи да ће угинути ако је бациш у воду, већ ће, да би спасла живу главу, запливати из све снаге. А ако мислиш да је прописно насапуњаш и окупаш не би ли била чиста, одустани од тога. Јер, мачке су праве чистунице и саме се свакодневно брину о својој чистоћи – редовно се лижу и „перу". Њихова пљувачка садржи неку врсту сапуна и дезодоранса.

Мачка, наравно, највише воли месо јер је месождер. Али, онаједе све оно на шта је одмалена навикнеш. Има рецимо мачака које никад у животу нису окусиле месо али су луде за колачима.

НАЈДУЖИ МЕЂУ НАЈДУЖИМА

Мене занима који је најдужи мост на свету и где се налази?

ДАРКО ИВАНКОВИЋ
Савска 6
41311 Посавски Бреги

Према Гинисовој књизи рекорда најдужи мост на свету је мост који спаја Лунсбург и Метајри на језеру Понтчартрејн у Луизијани (САД). Довршен је 23. марта 1969. године. Његова укупна дужина износи 38.240 метара.

КАФА, ОТРОВ ИЛИ ЛЕК?

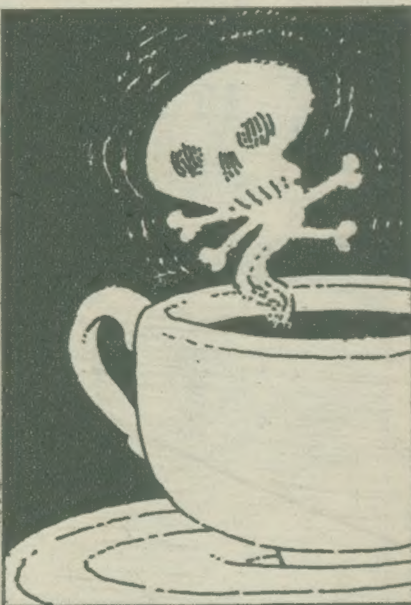
Волео бих да знам где се највише гаји кафа, може ли и код нас да успева и какво све дејство има.

ЗОРАН
75400 Зворник

Да ли је кафа штетна за наш организам? Ја мислим да је здраво пити кафу у мањим количинама, а мама тврди супротно.

ВОЈКАН НЕШОВИЋ
11320 Велика Плана

Домовина кафе је Етиопија, тачније покрајина Кафа, по којој је добила име. Али, данас се она највише гаји у Јужној Америци која даје чак око 46 одсто укупне светске производње. Од око четрдесет врста кафе колико их има, код нас не успева ниједна.

Када су се почетком 17. века појавиле прве кафане, у парламенти-

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Александра Срдић, Десна Новоселија 6б, 78000 Бања-лука – има 13 година, сакупља Цицин кутак и папирнате луткице, воли забавну и рок музику.

Јасна Шеваљевић, Омера Маслића 9/1-2, 71000 Сарајево – има 10 година, сакупља значке и марке.

Лидија Рубеж, Гочка 45/1, 11090 Београд – има 15 година, воли спорт, сакупља постере.

Радмила Живковић, Виолета Гуџулић, Димитрија Туцовића 23, 34000 Крагујевац – имају по 12 година, сакупљају салвете, значке и марке.

Beata Regier, Lazienkowa 1/20, 64-600 Obornik, Poland – има 16 година, воли музику и спорт; језик дописивања енглески, руски или немачки.

Антониа Равлић, Молизанских Хрвата 59, 58300 Макарска – има 10 година, сакупља постере, слике и значке, воли музику.

ма европских држава настала је права повика на кафу. Овај напитак сматран је отровом, а њено отровно дејство приписивано је кофеину. Тако је, рецимо, француски књижевник Волтер тврдио: „Кафа је смртоносан отров само што делује полако".

Од тада па до данас доказано је да кафа, ако се умерено пије, побољшава крвоток, појачава осетљивост чула, рад срца и мишића... Али, прекомерна употреба кафе може да доведе до несанице, желудачних тегоба, нервозе и поремећаја рада срца, поготово код оних који уз шољицу кафе воле и да запале цигарету. То исто важи и за децу.

Шоља чаја има исто толико кофеина као шољица кафе. Међутим, и чај и кафа помешани са млеком нису више „опасни". Кофеин се везује с млеком и губи своје дејство.

ВЕЧИТЕ ШАРЕ

Имам 18 година, а када ми је било петнаест тетовирала сам руку. Сада се кајем због брзоплетости и непромишљености. Не знам шта да радим. Стално кријем то место и имам утисак да сви само пиље у моју истетовирану руку. Кажи ми да ли је могуће да те „жврљотине" некако отклоним и без операције?

ЉИЉАНА
23000 Кикинда

На жалост, једном истетовиране шаре или слова остају за цео живот. Не постоји средство којим се могу избелети. Обрати се свом лекару да ти каже у којој мери може да ти помогне пластична операција.

МАЈМУН БЕЗ РЕПА

Реци ми да ли у Европи живе мајмуни? Наравно, не мислим на оне по зоолошким вртовима.

СЛАЂАНА САВИЋ
78000 Бања Лука

Уочи леденог доба мајмуни су насељавали највећи део Европе и централни део Совјетског Савеза.

Данас овин сисара на Старом континенту једино има на Гибралтару. То су такозвани магот мајмуни. Они су жућкастомрки; имају чупаво крзно а реп немају.

ГРАНЕ ТУГУЈУ

Објасни ми зашто понеку врбу зову жалосна.

СОЊА
11000 Београд

Једна врста врбе има гране повијене, дугачке, тешке и савитљиве; оне се под сопственим теретом савијају ка земљи. Такве, изгледају тужне па отуда и име жалосна врба.

ПЕРОВИЋ ПА МАРКОВИЋ

Објасни ми да ли су алтернатива и алтернација једно те исто или ове речи имају различито значење?

СВЕТЛАНА КОСТИЋ
36000 Краљево

Алтернатива је избор између два једино могућа решења. Значи, ову реч, у начелу, треба употребљавати само онда када су посреди две могућности. На пример: „Друга алтернатива изгледа нам прихватљива". У реченицама као „Постоји још неколико алтернатива", а поготово у споју „једина алтернатива" боље је употребити именице као што су: могућност, решење, излаз, пут и слично.

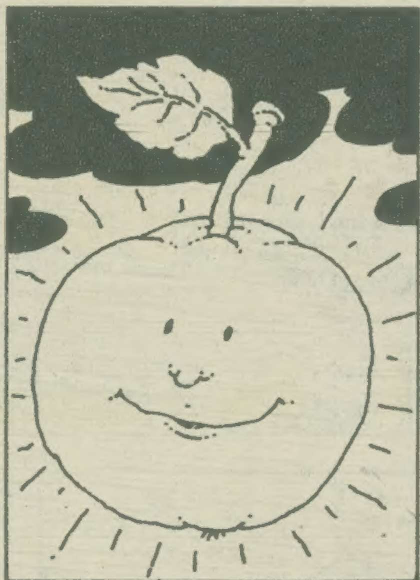
Алтернација значи смењивање, рецимо, наизменично наступање два глумца. На пример: „Главну улогу играју у алтернацији Перовић и Марковић". То ће рећи – у једној представи главну улогу игра Перовић у другој Марковић.

КАКО ЈЕ ДОШЛО ДО ГРЕШКЕ

Јео сам воћну салату, пио воћни сок, чуо да постоји рано и касно пролеће... Признајем да никад нисам био у Америци, нисам видео Сан Франциско ни осетио „воћно пролеће", како пише у тексту „Пожар угашен шампањцем" у Забавнику број 1705. Молим Забавник да ми опише ту посебну врсту пролећа или је то нека грешка?!

МЛАДЕН ПАВЛОВИЋ
Светозара Милетића 19
21000 Нови Сад

Младене, ти си неки шаљивџија. Калифорнија и Сан Франциско су, наравно, чувени по вечном а не „воћном пролећу". Грешку смо приметили и ми у редакцији, а онда смо се досетили да је у истом броју Забавника објављена прича Марка Твена „Како сам уређивао пољопривредни лист". Чувени писац имао је грдне муке са читаоцима, жестоку расправу са сталним уредником пољопривредног листа и најзад се увређен одрекао столице главног уредника... Све невоље је имао само зато што је у листу који је он уређивао писало да се „репа тресе с дрвета" да је

„бундева врста јагоде међу домороцима Нове Енглеске... за справљање воћног бурека, а што се тиче исхране стоке полажу је кравама радије него саму малину... иначе бундева је једино зеље из породице поморанџи..." и још којешта.

Наши словослагачи су „вероватно" пре слагања текста у коме се појавило „воћно пролеће" читали Твенову причу и слова су им се побркала. Прочитај је и ти, Младене, ако већ ниси, а сигурни смо да ћеш нам и ти и остали читаоци опростити грешку.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Руководилац ООУР издања за младе „Политикин забавник"
Раде Шошкић (в.д.)

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб (в.д.)

Заменик главног и одговорног уредника
Владимир Стефановић

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$	29.–
СР НЕМАЧКА	ДМ	76.–
ШВЕДСКА	Шкр.	225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр.	231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр.	61.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

Насловна страна:
БРАНА ЈОВАНОВИЋ

WALT DISNEY
МИКИ

ЗООЛОШКИ ВРТ
И, КАКО ТИ СЕ ДОПАДА ТВОЈ НОВИ ПОСАО?
СУПЕР!

ОВО ЈЕ МОЈ НАЈБОЉИ ПРИЈАТЕЉ! СЛАЖЕМО СЕ ОДЛИЧНО!

САМО, ОВАЈ ОВДЕ МЕ ЗАБРИЊАВА! ДАНИМА НЕЋЕ НИШТА ДА ЈЕДЕ!
ЛАВ

ХАЈДЕ, ЛАВИЋУ, ГРИЦНИ САМО ЗАЛОГАЈЧИЋ!
ЛАВ

ОПЕТ НИШТА!

А ШТА КАЖЕШ НА ЈЕДАН СЛАДОЛЕД?

ЈАДАН МОМАК... КАД БИХ САМО ЗНАО КАКО ДА МУ ПОМОГНЕМ!
5-9

ОВАКО СНУЖДЕН ЗАИСТА НЕ ИЗГЛЕДА КАО КРАЉ ЖИВОТИЊА!
КРАЉ ЖИВОТИЊА? ЈУ-ХУ!

СУТРАДАН...
БИО СИ У ПРАВУ, МИКИ! ОД ЈУТРОС ЈЕ ЈЕО ВЕЋ ДВА ПУТА!
WALT DISNEY